

T.C.

İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü

Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı

Müzik Öğretmenliği Bilim Dalı

**TÜRKİYE’DEKİ İLKÖĞRETİM OKULLARINDA
MÜZİK EĞİTİMİNDE KULLANILAN OKUL ŞARKILARININ,
EĞİTİM MÜZİĞİ BESTELEME TEKNİKLERİ BAKIMINDAN
İNCELENMESİ**

Hazırlayan

Şükrü Göktuğ KALAYCIOĞLU

Danışman

Doç. Server ACİM

Yüksek Lisans Tezi

Malatya, 2009

**TÜRKİYE’DEKİ İLKÖĞRETİM OKULLARINDA
MÜZİK EĞİTİMİNDE KULLANILAN OKUL ŞARKILARININ,
EĞİTİM MÜZİĞİ BESTELEME TEKNİKLERİ BAKIMINDAN
İNCELENMESİ**

Şükrü Göktuğ KALAYCIOĞLU

**İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı
Müzik Öğretmenliği Bilim Dalı**

**Danışman
Doç. Server ACİM**

Yüksek Lisans Tezi

Malatya, 2009

KABUL VE ONAY

Şükrü Göktuğ KALAYCIOĞLU tarafından hazırlanan “Türkiye’deki İlköğretim Okullarında Müzik Eğitiminde Kullanılan Okul Şarkılarının, Eğitim Müziği Besteleme Teknikleri Bakımından İncelenmesi” başlıklı bu çalışma, 10/07/2009 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda başarılı bulunarak jürimiz tarafından Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Prof. Cemal YURGA (Başkan)

Doç. Server ACİM (Danışman)

Doç. Dr. Turan SAGER

Yukarıdaki İmzaların adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

Prof. Dr. Mehmet TİKİCİ
Enstitü Müdürü

BİLDİRİM

Hazırladığım tezin tamamen kendi çalışmam olduğunu ve her alıntıya kaynak gösterdiğimi taahhüt eder, tezimin kağıt ve elektronik kopyalarının İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü arşivlerinde aşağıda belirttiğim koşullarda saklanmasına izin verdiğimi onaylarım.

☐ Tezimin tamamı her yerden erişime açılabilir.

☐ Tezim sadece İnönü Üniversitesi yerleşkelerinden erişime açılabilir.

☐ Tezimin yıl süreyle erişime açılmasını istemiyorum. Bu sürenin sonunda uzatma için başvuruda bulunmadığım takdirde, tezimin tamamı her yerden erişime açılabilir.

__/__/__

Şükrü Göktuğ KALAYCIOĞLU

ÖZET

Bu araştırmada 2008–2009 eğitim–öğretim yılında, Türkiye’deki ilköğretim okullarında müzik dersinde kullanılan kitaplarda yer alan 210 adet okul şarkısı, eğitim müziği besteleme teknikleri olarak adlandırılan yöntemlere göre incelenmiş ve yapısal özellikleri tespit edilmiştir. Bu kapsamda okul şarkılarının türleri, konuları, ses sınırları, ölçü yapıları, karar sesleri, tonal-makamsal yapıları, formlar yapıları, tekseslilik-çokseslilik durumları ve prozodi yapıları ele alınmiş ve bu özelliklere göre sınıflandırma yapılmıştır. Sayılan özelliklerin çocuk gelişimi ile alakalı olanlarının gelişim özelliklerine uygunluğu saptanmaya çalışılmıştır. Bu şekilde okul şarkılarının eğitimde kullanılabilirliği ve amaçlara uygunluğu değerlendirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Müzik, Müzik Eğitimi, Besteleme Teknikleri

ABSTRACT

In this research, 210 children songs which have taken place in music lesson books of primary schools of 2008-2009 education and instruction year in Turkey have been analyzed according to composition techniques of education music, and structural features of those songs have been found out. In this context, varieties, topics, voice area, rhythmic structures, scales, tonal-maqam structures, forms, monophony-polyphony structures and prosody of children songs are handled and classified according to those features. The appropriateness of determined features, which related to child development, to the development features have been tried to find out. Thus, employability of children songs in education and appropriateness of them to the purposes have been assessed.

Key Words: Music, Music Education, Composition Techniques

ÖNSÖZ

Müzik eğitimi bireylerin yaşantılarında büyük bir öneme sahiptir. Çocukluk yaşlarında alınan iyi müzik eğitiminin, bilişsel ve duyuşsal yönden gelişimi olumlu yönde etkilediği bilinmektedir. Okullarımızda verilen müzik eğitiminde kullanılan okul şarkıları bu sebeplerden dolayı nitelikli, amaçlara uygun ve ilgi çekici eserlerden oluşmalıdır. Bu çalışma da okul şarkılarımızın daha nitelikli hale getirilmesine yönelik yapılan bir araştırmadır.

Araştırmanın her safhasında beni değerli fikirleriyle yönlendiren ve engin bilgilerinden sonuna kadar yararlanmam için bana fırsat tanıyan danışmanım sayın Doç. Server ACİM'e, tezimin son halini almasında değerli fikirleriyle bana yol gösteren hocam sayın Doç. Dr. Turan SAĞER'e, çalışmanın şekillenmesinde önemli destek sağlayan sevgili dostum Onur ZAHAL'a, yaratıcı fikirleri ve pratik zekasıyla karşılaştığım problemleri aşmamda yardımcı olan arkadaşım Zeynep BİBER'e ve bugüne kadar üzerimde emeği olan tüm hocalarıma teşekkür ederim.

İÇİNDEKİLER

BİLDİRİM	i
ÖZET.....	ii
ABSTRACT	iii
ÖNSÖZ.....	iv
İÇİNDEKİLER	v
TABLolar DİZELGESİ	vii
GRAFİKLER DİZELGESİ	viii
1. BÖLÜM.....	1
GİRİŞ	1
1.1. PROBLEM DURUMU	7
1.2. ALT PROBLEMLER	7
1.3. AMAÇ.....	7
1.4. ÖNEM.....	8
1.5. SAYILTILAR	8
1.6. KAPSAM VE SINIRLILIKLAR.....	8
2. BÖLÜM.....	9
YÖNTEM.....	9
2.1. ARAŞTIRMANIN MODELİ	9
2.2. EVREN	9
2.3. ÖRNEKLEM	9
2.4. VERİLERİN TOPLANMASI.....	9
2.5. VERİLERİN İŞLENMESİ VE ÇÖZÜMLENMESİ.....	10
3. BÖLÜM.....	11
BULGULAR VE YORUM.....	11
3.1. OKUL ŞARKILARININ SINIFLARA GÖRE DAĞILIMI.....	11
3.2. TEKRAR EDEN OKUL ŞARKILARI.....	13
3.3. OKUL ŞARKILARININ TÜRLERİNE GÖRE DAĞILIMI	14
3.4. OKUL ŞARKILARININ KONULARINA GÖRE DAĞILIMI	22
3.5. OKUL ŞARKILARININ SES SINIRLARINA GÖRE DAĞILIMI	29
3.6. OKUL ŞARKILARININ ÖLÇÜ BİRİMLERİNE GÖRE DAĞILIMI	38
3.7. OKUL ŞARKILARININ KARAR SESLERİNE GÖRE DAĞILIMI.....	43
3.8. OKUL ŞARKILARININ MODAL YAPILARI	48
3.9. OKUL ŞARKILARININ BİÇİMSEL YAPILARI.....	55

3.10. OKUL ŞARKILARININ TEKSESLİLİK-ÇOKSESLİLİK DURUMLARI.....	59
3.11. OKUL ŞARKILARININ PROZODİ KURALLARINA UYUM DURUMLARI	61
3.11.1. Ritim Uyumu.....	63
3.11.2. Vurgu Uyumu	70
3.11.2.1. Sözcük Vurgusu	71
3.11.2.2. Cümle Vurgusu	77
4. BÖLÜM.....	80
SONUÇ VE ÖNERİLER.....	80
4.1. SONUÇLAR	80
4.2. ÖNERİLER	86
KAYNAKÇA	89
EKLER.....	92
Ek I. Araştırma Kapsamında Yer Alan Okul Şarkıları	93
Ek II. Seslerin İsimlendirilmesinde Kullanılan Sistemler	102

TABLOLAR DİZELGESİ

Tablo 3. 2. 1. Tekrar Eden Okul Şarkıları.....	13
Tablo 3. 5. 1. Çocukların Yaşlarına Göre Ses Sınırları.....	29
Tablo 3. 9. 1. Okul Şarkılarının Biçimsel Yapılarının Genel dağılımı	55
Tablo 3. 9. 2. Okul Şarkılarının Biçimsel Yapılarının Sınıflara Göre Dağılımı	56
Tablo 3. 10. 1. Okul Şarkılarının Tekseslilik-Çokseslilik Durumlarının Genel dağılımı	59
Tablo 3. 10. 2. Okul Şarkılarının Tekseslilik-Çokseslilik Durumlarının Sınıflara Göre Dağılımı	60
Tablo 3. 11. 1. 1. Çocuklarınız Biz Adlı Şarkının Ritim Uyumu Bakımından Görünümü	65
Tablo 3. 11. 1. 2. Davulcu Adlı Şarkının Ritim Uyumu Bakımından Görünümü	66
Tablo 3. 11. 1. 3. Müzik Dersi Adlı Şarkının Ritim Uyumu Bakımından Görünümü.....	68
Tablo 3. 11. 1. 4. Bulut Olsam Adlı Şarkının Ritim Uyumu Bakımından Görünümü	69
Tablo 3. 11. 2. 1. 1. Dostluk Adlı Şarkının Sözcük Vurgusu Bakımından Görünümü...	72
Tablo 3. 11. 2. 1. 2. Öğretmenim Adlı Şarkının Sözcük Vurgusu Bakımından Görünümü	74
Tablo 3. 11. 2. 1. 3. Atatürk Ölmedi Adlı Şarkının Sözcük Vurgusu Bakımından Görünümü	76
Tablo 3. 11. 2. 2. 1. Ata'm Adlı Şarkının Cümle Vurgusu Bakımından Görünümü	79

GRAFİKLER DİZELGESİ

Grafik 3. 1. 1. Okul Şarkılarının Sınıflara Göre Sayısal Dağılımı	11
Grafik 3. 1. 2. Okul Şarkılarının Sınıflara Göre Yüzdelik Dağılımı	12
Grafik 3. 3. 1. Okul Şarkılarının Türlerine Göre Genel Dağılımı	16
Grafik 3. 3. 2. 1. Sınıf Okul Şarkılarının Türlerine Göre Dağılımı	17
Grafik 3. 3. 3. 2. Sınıf Okul Şarkılarının Türlerine Göre Dağılımı	17
Grafik 3. 3. 4. 3. Sınıf Okul Şarkılarının Türlerine Göre Dağılımı	18
Grafik 3. 3. 5. 4. Sınıf Okul Şarkılarının Türlerine Göre Dağılımı	19
Grafik 3. 3. 6. 5. Sınıf Okul Şarkılarının Türlerine Göre Dağılımı	19
Grafik 3. 3. 7. 6. Sınıf Okul Şarkılarının Türlerine Göre Dağılımı	20
Grafik 3. 3. 8. 7. Sınıf Okul Şarkılarının Türlerine Göre Dağılımı	21
Grafik 3. 3. 9. 8. Sınıf Okul Şarkılarının Türlerine Göre Dağılımı	21
Grafik 3. 4. 1. Okul Şarkılarının Konularına Göre Genel Dağılımı	23
Grafik 3. 4. 2. 1. Sınıf Okul Şarkılarının Konularına Göre Dağılımı	24
Grafik 3. 4. 3. 2. Sınıf Okul Şarkılarının Konularına Göre Dağılımı	24
Grafik 3. 4. 4. 3. Sınıf Okul Şarkılarının Konularına Göre Dağılımı	25
Grafik 3. 4. 5. 4. Sınıf Okul Şarkılarının Konularına Göre Dağılımı	26
Grafik 3. 4. 6. 5. Sınıf Okul Şarkılarının Konularına Göre Dağılımı	26
Grafik 3. 4. 7. 6. Sınıf Okul Şarkılarının Konularına Göre Dağılımı	27
Grafik 3. 4. 8. 7. Sınıf Okul Şarkılarının Konularına Göre Dağılımı	28
Grafik 3. 4. 9. 8. Sınıf Okul Şarkılarının Konularına Göre Dağılımı	28
Grafik 3. 5. 1. Okul Şarkılarının Ses Sınırlarına Göre Genel Dağılımı	30
Grafik 3. 5. 2. 1. Sınıf Okul Şarkılarının Ses Sınırlarına Göre Dağılımı	31
Grafik 3. 5. 3. 2. Sınıf Okul Şarkılarının Ses Sınırlarına Göre Dağılımı	32
Grafik 3. 5. 4. 3. Sınıf Okul Şarkılarının Ses Sınırlarına Göre Dağılımı	33
Grafik 3. 5. 5. 4. Sınıf Okul Şarkılarının Ses Sınırlarına Göre Dağılımı	33
Grafik 3. 5. 6. 5. Sınıf Okul Şarkılarının Ses Sınırlarına Göre Dağılımları	34
Grafik 3. 5. 7. 6. Sınıf Okul Şarkılarının Ses Sınırlarına Göre Dağılımı	35
Grafik 3. 5. 8. 7. Sınıf Okul Şarkılarının Ses Sınırlarına Göre Dağılımı	36
Grafik 3. 5. 9. 8. Sınıf Okul Şarkılarının Ses Sınırlarına Göre Dağılımı	37

Grafik 3. 6. 1. Okul Şarkılarının Ölçü Birimlerine Göre Genel Dağılımı	38
Grafik 3. 6. 2. 1. Sınıf Okul Şarkılarının Ölçü Birimlerine Göre Dağılımı	39
Grafik 3. 6. 3. 2. Sınıf Okul Şarkılarının Ölçü Birimlerine Göre Dağılımı	39
Grafik 3. 6. 4. 3. sınıf Okul Şarkılarının Ölçü Birimlerine Göre Dağılımı	40
Grafik 3. 6. 5. 4. Sınıf Okul Şarkılarının Ölçü Birimlerine Göre Dağılımı	40
Grafik 3. 6. 6. 5. Sınıf Okul Şarkılarının Ölçü Birimlerine Göre Dağılımı	41
Grafik 3. 6. 7. 6. Sınıf Okul Şarkılarının Ölçü Birimlerine Göre Dağılımı	41
Grafik 3. 6. 8. 7. Sınıf Okul Şarkılarının Ölçü Birimlerine Göre Dağılımı	42
Grafik 2. 6. 9. 8. Sınıf Okul Şarkılarının Ölçü Birimlerine Göre Dağılımı	42
Grafik 3. 7. 1. Okul Şarkılarının Karar Seslerine Göre Genel Dağılımı	43
Grafik 3. 7. 2. 1. Sınıf Okul Şarkılarının Karar Seslerine Göre Dağılımı	44
Grafik 3. 7. 3. 2. Sınıf Okul Şarkılarının Karar Seslerine Göre Dağılımı	44
Grafik 3. 7. 4. 3. Sınıf Okul Şarkılarının Karar Seslerine Göre Dağılımı	45
Grafik 3. 7. 5. 4. Sınıf Okul Şarkılarının Karar Seslerine Göre Dağılımı	45
Grafik 3. 7. 6. 5. Sınıf Okul Şarkılarının Karar Seslerine Göre Dağılımı	46
Grafik 3. 7. 7. 6. Sınıf Okul Şarkılarının Karar Seslerine Göre Dağılımı	46
Grafik 3. 7. 8. 7. Sınıf Okul Şarkılarının Karar Seslerine Göre Dağılımı	47
Grafik 3. 7. 9. 8. Sınıf Okul Şarkılarının Karar Seslerine Göre Dağılımı	47
Grafik 3. 8. 1. Okul Şarkılarının Modal Durumlarının Yüzdelik Dağılımı	48
Grafik 3. 8. 2. Okul Şarkılarının Modal Yapılarına Göre Genel Dağılımı	49
Grafik 3. 8. 3. 1. Sınıf Okul Şarkılarının Modal Yapılarının Dağılımı	50
Grafik 3. 8. 4. 2. Sınıf Okul Şarkılarının Modal Yapılarının Dağılımı	50
Grafik 3. 8. 5. 3. Sınıf Okul Şarkılarının Modal Yapılarının Dağılımı	51
Grafik 3. 8. 6. 4. Sınıf Okul Şarkılarının Modal Yapılarının Dağılımı	52
Grafik 3. 8. 7. 5. Sınıf Okul Şarkılarının Modal Yapılarının Dağılımı	52
Grafik 3. 8. 8. 6. Sınıf Okul Şarkılarının Modal Yapılarının Dağılımı	53
Grafik 3. 8. 9. 7. Sınıf Okul Şarkılarının Modal Yapılarının Dağılımı	54
Grafik 3. 8. 10. 8. Sınıf Okul Şarkılarının Modal Yapılarının Dağılımı	54

1. BÖLÜM

GİRİŞ

Müzik bireylerin eğitimsel süreçlerinde oldukça önemli bir yere sahiptir. Bireyin duyuşsal ve bilişsel yönlerden gelişimleri üzerinde büyük etkisi olan müziğin günlük yaşamda olduğu kadar eğitimsel yaşantının içinde de kullanılması gerektiği kabul görmüş bir gerçektir. Antik yunan filozof Aristo “... duyguları belirgin olarak ifade hususunda hiçbir şey ritim ve şarkı söyleme kadar kuvvetli değildir. Mademki bu o kadar gerçek bir kudrettir, şu halde müzik mutlaka çocukların eğitiminde kullanılmalıdır...” (Alkar, 2008: 5) sözleriyle müziğin insan yaşamındaki önemini ve eğitimde kullanılmasının gerekliliğini belirtmiştir.

Okul öncesi eğitim kurumlarından yüksek okul sonuna kadar, her derecedeki okulda eğitim-öğretim amacıyla yapılan müzik ders ve etkinlikleri “Okul Müzik Eğitimi” olarak adlandırılır. Toplumların müzik kültürü bakımından geliştirilip biçimlendirilmeleri ve çağdaş düzeyde ulusal müzik zevkinin yaygınlaştırılması, okul müzik eğitiminin genel amacıdır. (Müzik Ansiklopedisi, 1985: 969)

Yurdumuzda müzik eğitimi 1870 yılında İstanbul Musiki Muallim Mektebi’nde başlamış, 1944 yılında ise idadilerde (lise) “gına” adıyla müzik dersleri verilmeye başlanmıştır. Cumhuriyet öncesi oldukça dar bir çerçevede yürütülen müzik eğitimi, cumhuriyetin ilanından sonra yüce önder Atatürk’ün de çabalarıyla ivme kazanmıştır. Cumhuriyetin ilanından hemen sonra, 1924 yılında O. Zeki Üngör’ün büyük çabaları sonucu Ankara’da açılan Musiki Muallim Mektebi, müzik eğitiminde yaşanacak ilerlemenin ilk adımı olmuştur. “Türk Beşleri” olarak bilinen; N. K. Akses, H. F. Alnar, A. A. Saygun, U. C. Erkin, C. R. Rey, Türk müziğinin çağdaşlaşmasında öncülük etmiş, batı müziği kurallarıyla besteledikleri şarkılar ve çok seslendirdikleri türkülerle “Türk

Okul Müziği” dağarcığını da oluşturmaya başlamışlardır. 1950’lere kadar okul şarkılarına Musa Süreyya, A. Muhtar Ataman, Zeki Üngör, Veli Kanık, Hulusi Öktem, Halil Bedii Yönetken, Ferit Hilmi Atrek, Bedri Akalın gibi besteciler 1950’lere kadar okul şarkılarına yön vermişlerdir. Halk müziğinin okul müziğine temel olarak alınması anlayışı 1950’lerden sonra benimsenmeye başlanmış, 1960’lara gelindiğinde bu konuda yapılan çalışmaların sonucu olarak yeni müzik eğitimi anlayışı benimsenmiştir. Muammer Sun gibi müzik eğitimcileri tarafından bu konu bilimsel bir yöntemle ele alınmış ve ulusal müzik sorunlarımız incelenmiştir. Muammer Sun, Yalçın Tura, Cenan Akın, Saip Egüz, Erdoğan Okyay, Salih Aydoğan, Hikmet Eki ve Mahir Dinçer gibi besteci ve eğitimciler son 15–20 yılda yarattıkları şarkılar, çocuk müzikleri ve müzik kitaplarıyla müzik eğitime çok sayıda eser kazandırarak katkıda bulunmuşlardır (Sağır, 2002: 1-3).

Uçan’a göre müzik eğitimi üç ana türe ayrılmıştır (2005: 30).

- a) Genel Müzik Eğitimi
- b) Özengen Müzik Eğitimi
- c) Mesleki Müzik Eğitimi

a) Genel Müzik Eğitimi

Genel müzik eğitimi asgari-ortak genel müzik kültürünü kazandırmak amacıyla yapılan, her düzeyde, her aşamada, her yaşta herkese yönelik olan müzik eğitimidir (Uçan, 2005: 31).

Genel müzik eğitimi her düzeydeki, herkes için gereklidir, zorunludur ya da zorunlu olmak durumundadır. Bunun nedeni; müziğin her düzeyde herkese kazandırılması esas olan asgari-ortak genel kültürünün önemli, ayrılmaz bir parçası olmasıdır (Uçan, 2005: 31).

Genel müzik eēitimi ilköēretim okullarının birinci kademesinde sınıf öēretmenleri, ikinci kademesinde ise müzik öēretmenleri tarafından verilir ve zorunludur. Ortaöēretim okullarında yine müzik öēretmenleri tarafından verilen genel müzik eēitimi ve lisans seviyesinde öēretim elemanları-yeleri tarafından verilen genel müzik eēitimi zorunlu deēildir.

b) Özenen Müzik Eēitimi

Mziēe ya da mziēin belli bir dalına amatörce ilgili, istekli ve yatkın olanlara yönelik olan ve etkin bir müziksel katılım, zevk ve doyum saēlayarak bunu mümkün olabildiēince sürdürmek ve geliētirmek için gereken müziksel davranışları kazandırmayı amaçlayan müzik eēitimidir (Uçan, 2005: 31).

Özenen müzik eēitimi zorunlu olmayan bir müzik eēitimi türüdür. Kişilerin ilgi, istek ve yatkınlık durumlarına baēlı olarak fırsat ve olanaklar dahilinde yapılır (Uçan, 2005:32).

Özenen müzik eēitimi, ilköēretim ve ortaöēretim kurumlarında seçmeli olarak yürütülen eēitsel kol çalışmaları, sosyal kulüpler, ses ve çalgı toplulukları, bireysel ve toplu müzik kursları, isteēe baēlı müzik etkinlikleri yoluyla gerçekleştirilebildiēi gibi, müzikle ilgili belli resmi, özel ve gönüllü kuruluşların ve kişilerin amatör müzik eēitimi almak isteyenlere yönelik düzenledikleri kurslar, özel dersler, bireysel ve toplu çalışmalar, konserler, festivaller, yarışmalar şölenler vb. etkinlikler yoluyla da yürütülebilir.

c) Mesleki Müzik Eēitimi

Müzik alanının bütününü, bir kolunu veya dalını, o bütün, kol veya dal ile ilgili bir işi meslek olarak seçen veya seçmek isteyen, mziēe belli düzeyde yetenekli kişilere

yönelik olan ve dalın, işin ya da mesleğin gerektirdiği müziksel davranışları ve birikimi kazandırmayı amaçlayan müzik eğitimi türüdür (Uçan, 2005: 32).

Başlıca dallarını müzik sanatçılığı eğitimi (bestecilik eğitimi, seslendiricilik/yorumculuk eğitimi), müzikbilimcilik eğitimi, müzik öğretmenliği (eğitimciliği) eğitimi, müzik teknolojisi eğitimi dalları oluşturur (Uçan 2005: 32).

Mesleki müzik eğitimi genel olarak örgün eğitim kurumlarında gerçekleştirilir. Genellikle ilköğretimin son yıllarındaki yönlendirmelere de bağlı olarak ortaöğretimde belirginleşir ve yükseköğretimde kesin biçimini alır (Uçan 2005: 33)

Çocuk şarkıları genel müzik eğitiminde kullanılan vazgeçilmez unsurlardan biridir. Türküler, ninniler, tekerlemeler, aktarma ve öykünme şarkılar, halk şarkıları ve diğer okul şarkıları müzik eğitiminde çok önemlidir.

Genel müzik eğitiminde kullanılan çocuk şarkıları başlıca öğelerden biridir. Bunun sebebi, örgün genel müzik eğitiminde şarkının en ortak ve en kapsamlı, en etkili ve en verimli, en kalımlı ve en soylu müziksel iletişim aracı olmasıdır (Uçan, 2003: 7).

“Çocuk şarkıları, müzik sevgisini aşıl原因 ve müzik becerisini geliştiren, aynı zamanda toplumsal kuralları, milli değerleri öğreten, kişisel gelişime katkıda bulunan, oyunlara eşlik eden, çocuklara mutluluk veren, bireyler arası iletişimi sağlayan, özellikle ilk çocukluk yıllarında bilişsel gelişime, dil gelişimine katkıda bulunan bir unsurdur.” (Göher, 2006, 18)

Eğitim kurumlarında verilen müzik eğitiminde kullanılan çocuk şarkılarına genel olarak okul şarkıları denmektedir. Okul şarkıları tüm müzik eserlerinde olduğu gibi belli teknikler kullanılarak bestelenir. Fakat bu tür eğitim amaçlı kullanıldığından dolayı belli özelliklere sahip olması beklenir. Bu özellikler çocuk gelişim düzeylerine uygunluk,

kullanım amacına uygunluk, ilgi çekicilik vb. şeklinde sıralanabilir. Okul şarkılarına bu özellikleri kazandırmaya yönelik uygulanan tekniklerin tamamı “eğitim müziği besteleme teknikleri” başlığı altında toplanmıştır.

Bu araştırmada okul şarkılarının eğitim müziği besteleme teknikleri bakımından incelenirken şu özellikleri temel alınmıştır:

Okul Şarkılarının Konuları:

Eğitim müziği bestelenirken, çocukların yaş gruplarına göre genel gelişim seviyelerine uygun konular seçilmelidir. Bu seçim yapılırken öğrencilerin ilgi duyabilecekleri konuları tercih etmek doğru olacaktır. Okul şarkılarının konuları eğitimi tamamlayıcı olmakla beraber günlük hayatı konu alan konulardan seçilmelidir.

Okul Şarkılarının Ses Sınırları:

Eğitim müziğinde kullanılan okul şarkıları öğrencilerin fiziksel gelişim özellikleri dikkate alınarak bestelenmeli ve ses sınırları bu özelliklere göre belirlenmelidir. Öğrencilerin ses sınırlarını zorlayan aralıklardaki şarkılar hem sağlık problemlerinin ortaya çıkmasına sebep olabilmekte hem de öğrencilerin zevk alarak müzik yapmasına mani olabilmektedir.

Okul Şarkılarının Ölçü Birimleri:

Müzik eserlerinin ritmik yapıları yapısal özelliklerinden biridir. Besteleme teknikleri bakımından ölçü birimi seçimi ilk olarak ele alınan konulardan biridir. Eğitim müziği bestelenirken eserlerin ölçü birimlerinin öğrencilerin genel gelişim özelliklerine uygun olması göz önünde bulundurulur. Ayrıca eğitim müziği eserlerinde kullanılan ölçü birimlerinin zenginliği öğrencilerde müzikalitenin gelişmesi bakımından önemlidir.

Okul Şarkılarının Karar Sesleri:

Müzikte karar sesi tonalitenin belirlenmesinde temel unsurlardan biridir. Eğitim müziğinde de karar sesleri seçimi eserin yapısıyla doğrudan ilişkilidir.

Okul Şarkılarının Modal Yapıları:

Eserlerin modal yapıları temel yapısal özelliklerindendir ve bestelemeye ilk dikkate alınan konulardan biridir. Eğitim müziği bestelenirken seçilen yapı hem amaca uygunluk bakımından önemlidir hem de öğrencilerin müzikal gelişimleriyle doğrudan ilişkilidir. Modal yapılar temel olarak ton, makam ve mod yapıları olarak sınıflandırılabilir.

Okul Şarkılarının Biçimsel Yapıları:

Müzikte biçimsel özellikler de yapısal özellikler içerisindedir. Biçimsel yapının tercih şekli, eserin türünün belirlenmesinde de doğrudan etkilidir. Eğitim müziğinde biçimsel yapı genel gelişim özellikleriyle ilişkilidir. Eserlerin akılda kalıcılığı, basitlik-zorluk derecesi biçimsel yapıyla ilgisi olan konulardır ve eserlerin eğitimde kullanılabilirliğinde etkili faktörlerdir.

Prozodi Kuralları:

Prozodi, söz ve müziğin ritmik yapıları bakımından uygunluğunu sağlayan kurallardan meydana gelmiştir. Prozodi kurallarının eğitim müziğinde kullanım durumu, öğrencilerin dil gelişimleri ve anadillerini düzgün kullanmaları bakımından önemlidir.

Bu araştırmanın yapıldığı tarihte yürürlükte olan müzik dersi öğretim programı 2007–2008 eğitim öğretim yılında yürürlüğe konulmuştur ve araştırmaya konu olan okul şarkıları bu programa uygun hazırlanan kitaplarda yer alan okul şarkılarıdır.

Okul şarkılarının ses sınırlarının incelendiği bölümde notalar Ek II.'de belirtilen ilk sisteme göre isimlendirilmiştir.

1.1. PROBLEM DURUMU

Bu çalışmada ilköğretim okullarında okutulan müzik dersinde kullanılan okul şarkılarının eğitim müziği besteleme tekniklerine göre incelenmesi hedeflenmiştir.

Araştırmanın problem cümlesi “Türkiye’deki ilköğretim okullarında müzik eğitiminde kullanılan okul şarkılarının, eğitim müziği besteleme teknikleri açısından genel durumu nasıldır?” şeklinde tespit edilmiştir.

1.2. ALT PROBLEMLER

1. Okul şarkılarının eğitim müziğinde kullanılan türlere göre dağılımı nasıldır?
2. Okul şarkılarının konularına göre dağılımı nasıldır?
3. Okul şarkılarının ses sınırlarına göre dağılımı nasıldır?
4. Okul şarkılarının ölçü birimlerine göre dağılımı nasıldır?
5. Okul şarkılarının karar seslerine göre dağılımı nasıldır?
6. Okul şarkılarının modal yapılarına göre dağılımı nasıldır?
7. Okul şarkılarının biçimsel yapılarına göre dağılımı nasıldır?
8. Okul şarkılarının tek seslilik-çokseslilik durumlarına göre dağılımı nasıldır?
9. Okul şarkılarının prozodi kurallarına uyma durumları nasıldır?

1.3. AMAÇ

Bu araştırmanın amacı ilköğretim okullarında müzik eğitiminde kullanılan okul şarkılarının eğitim müziği besteleme teknikleri açısından incelenmesi ve elde edilen sonuçların sayısal veriye dönüştürülmesidir.

1.4. ÖNEM

Bu araştırmanın, yapıldığı tarihlerde yürürlükte olan müzik ders kitaplarında yer alan okul şarkılarının özelliklerini yansıtması, çocukların genel gelişim düzeyleri ile okul şarkılarının taşıdığı özellikleri arasındaki uyumu karşılaştırması ve ilköğretim 1. sınıftan 8. sınıfa kadar tüm sınıflardaki okul şarkılarını eğitim müziği besteleme tekniklerine göre incelemesi nedenleriyle önemli olduğu düşünülmektedir.

1.5. SAYILTILAR

Bu araştırma;

1. Örnekleme oluşturan okul şarkılarının evreni temsil edebilecek güçte olduğu,
2. Kullanılan yöntemlerin, araştırmanın amacına ve konusuna uygun olduğu,
3. İncelenen tüm okul şarkılarının derslerde öğretildiği sayıltılarına dayandırılmıştır.

1.6. KAPSAM VE SINIRLILIKLAR

Bu çalışma, ilköğretim okullarında, müzik dersinde kullanılan öğrenci çalışma kitaplarında ve öğretmen kılavuz kitaplarında yer alan 210 adet okul şarkısı ile sınırlandırılmıştır. İstiklal Marşı araştırmaya dahil edilmemiştir.

2. BÖLÜM

YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, evren ve örneklem, verilerin toplanması, verilerin işlenmesi ve çözümlenmesi konularına yer verilmiştir.

2.1. ARAŞTIRMANIN MODELİ

Bu araştırmada “Genel Tarama Modeli” kullanılmıştır.

2.2. EVREN

Bu araştırmanın evrenini Türkiye’deki ilköğretim okullarında, müzik eğitiminde kullanılan bütün okul şarkıları oluşturmaktadır.

2.3. ÖRNEKLEM

Bu araştırmanın örneklemini Türkiye’deki ilköğretim okullarında, 2008–2009 eğitim-öğretim yılında müzik dersinde kullanılan öğrenci çalışma ve öğretmen kılavuz kitaplarında yer alan 210 adet okul şarkısı oluşturmaktadır.

2.4. VERİLERİN TOPLANMASI

Bu araştırmada veriler örneklemdaki tüm okul şarkılarının taranması ile elde edilmiştir. Okul şarkılarının her biri, alt problemlerde ele alınan konulara göre ayrı ayrı incelenmiş ve yapısal özellikleri bakımından sınıflandırılmıştır.

2.5. VERİLERİN İŞLENMESİ VE ÇÖZÜMLENMESİ

Tarama sonucu elde edilen veriler bilgisayar ortamına aktarılmış, Excel yazılımıyla veritabanı oluşturulmuştur. Yine Excel programı kullanılarak veriler grafiklere ve tablolara dönüştürülmüştür.

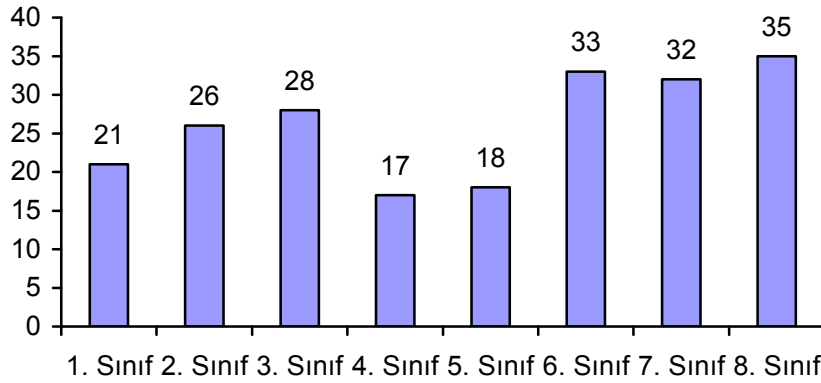
3. BÖLÜM

BULGULAR VE YORUM

3.1. OKUL ŞARKILARININ SINIFLARA GÖRE DAĞILIMI

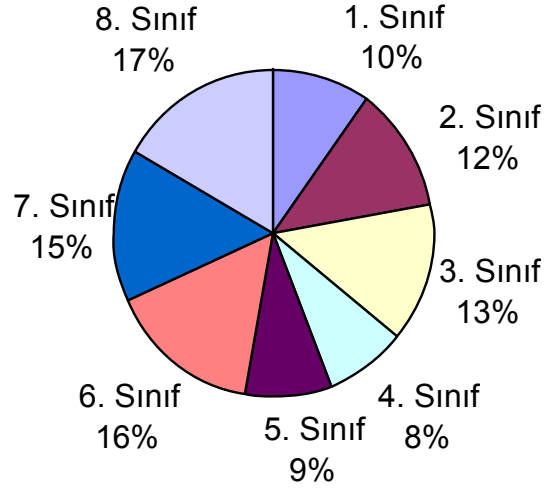
2008–2009 eğitim öğretim yılında ilköğretim okullarında kullanılan öğretmen kılavuz kitaplarında ve öğrenci çalışma kitaplarında bulunan okul şarkılarının tekrar edenlerle birlikte toplam sayısı 210 adet olarak saptanmıştır.

Okul şarkılarının sınıflara göre dağılımı Grafik 3.1.1.'de görüldüğü gibidir.

Grafik 3. 1. 1. Okul Şarkılarının Sınıflara Göre Sayısal Dağılımı

Grafik 3.1.1.'de araştırmanın kapsamına giren okul şarkılarının sınıflara göre sayısal dağılımı yer almaktadır. Bu grafiğe göre 1. sınıfta 21, 2. sınıfta 26, 3. sınıfta 28, 4. sınıfta 17, 5. sınıfta 18, 6. sınıfta 33, 7. sınıfta 32, 8. sınıfta ise 35 şarkı'nın ders kitaplarında yer aldığı görülmektedir.

Grafik 3. 1. 2. Okul Şarkılarının Sınıflara Göre Yüzdelik Dağılımı

Grafik 3.1.2.'de ise okul şarkılarının sınıflara göre yüzdelik dağılımı görülmektedir. 8. sınıf %17 ile en çok okul şarkısının öğretildiği sınıf olurken 6. sınıf %16, 7. sınıf %15, 3. sınıf %13, 2. sınıf %12, 1. sınıf %10, 5. sınıf %9 ve 4. sınıf %8 ile onu takip etmektedir. Okul şarkılarının 2. kademe olarak adlandırılan 6. ,7. ve 8. sınıfların kitaplarında diğer sınıflara göre daha yoğun bir biçimde yer aldığı açık bir biçimde görülmektedir.

3.2. TEKRAR EDEN OKUL ŞARKILARI

Araştırmada bazı okul şarkılarının farklı sınıflarda tekrar ettiği saptanmıştır. Bu okul şarkıları Tablo 3.2.1.'de görüldüğü gibidir.

Tablo 3. 2. 1. Tekrar Eden Okul Şarkıları

	Şarkının Adı	Tekrar Ettiği Sınıflar
1.	23 Nisan (M. AKPINAR)	1. Sınıf - 2. Sınıf
2.	23 Nisan (S. EGÜZ)	3. Sınıf - 5. Sınıf
3.	Ata'm	4. Sınıf - 6. Sınıf
4.	Atatürk (M. AKPINAR-H.A. YÜCEL)	2. Sınıf - 3. Sınıf
5.	Atatürk (M. AKPINAR)	1. Sınıf - 5. Sınıf
6.	Atatürk Ölmedi	4. Sınıf - 6. Sınıf
7.	Bilal Oğlan	6. Sınıf - 8. Sınıf
8.	Dere Geliyor Dere	8. Sınıf - 8. Sınıf
9.	Dostluk	4. Sınıf - 6. Sınıf
10.	Dumlupınar	3. Sınıf - 6. Sınıf
11.	Halay	2. Sınıf - 3. Sınıf
12.	Kara Basma	1. Sınıf - 6. Sınıf
13.	Kâtip	2. Sınıf - 7. Sınıf
14.	Kışa Veda	3. Sınıf - 8. Sınıf
15.	Manastır Türküsü	5. Sınıf - 6. Sınıf
16.	Merdiven	2. Sınıf - 5. Sınıf
17.	Mini Mini Kuş	2. Sınıf - 3. Sınıf
18.	Öğretmenim	2. Sınıf - 4. Sınıf
19.	Türk'üm	7. Sınıf - 8. Sınıf
20.	Vardar Ovası	5. Sınıf - 6. Sınıf
21.	Yemenimde Hare Var	4. Sınıf - 5. Sınıf

Tablo 3.2.1.'de görüldüğü gibi 21 okul şarkısı kitaplarda birden çok defa yer almıştır. Bu 21 şarkının 20'si farklı sınıflarda yer alırken, Dere Geliyor Dere isimli Okul şarkısı aynı sınıfta bir defa tek sesli, bir defa da iki sesli olarak yer almıştır. Ayrıca 8. sınıfta bulunan Yarenlik isimli okul şarkısının bir bölümü 7. Sınıfta Ezgi ismiyle farklı bir okul şarkısı olarak tekrarlanmıştır. Bu durum tabloya yansıtılmamıştır.

3.3.OKUL ŞARKILARININ TÜRLERİNE GÖRE DAĞILIMI

Bu bölümde okul şarkıları eğitim müziği alanında kullanılan çocuk şarkıları türleri açısından incelenmiştir. Bu türlerin yanı sıra ders kitaplarında bulunan çalgı müziği için bestelenmiş eserler ve değiştirilmeden kullanılan yabancı şarkılar da ayrıca değerlendirilmiştir.

Sun(1969)'a göre ülkemizde eğitim müziği alanında kullanılan çocuk şarkıları başlıca dört grupta toplanmaktadır.

- a) Aktarma Şarkılar
 - b) Öykünme Şarkılar
 - c) Anonim Şarkılar (Tekerleme-saymaca-ninni-halk türküleri)
 - d) Türk Okul Şarkıları
- (Sağır, 2002:8)

a) Aktarma Şarkılar

Ezgisi yabancı, sözleri Türkçe olan şarkılara “aktarma şarkılar” denir. Uygulama yöntemi şöyledir: yabancı bir şarkı alınır ve altına uygun Türkçe sözler yazılır. Ortaya çıkan eser okullarda kullanılır. Bu yolla yabancı bir eser Türk okul müziği dağarcığına kazandırılmış olur. Bu türdeki eserlerin ezgileri genellikle bazı Avrupa toplumlarının (Alman, İtalyan, Fransız, İsveç vb.) halk müziği ve okul müziği eserlerinden seçilmektedir (Sağır, 2002: 8).

b) Öykünme Şarkılar

Türk okul müziği bestecilerinin ürettiği, kaynağını başka toplumların müziklerinden alan okul şarkılarıdır. Bu türdeki eserler batı müziğinin majör-minör

dizileri ve ölçüleri içinde, batılı toplumların estetik anlayışına ve beğenisine özenilerek Türk besteciler tarafından yaratılmıştır. (Sağır, 2002: 8)

c) Anonim Şarkılar (Tekerleme-Saymaca-Ninni-Halk Türküleri)

Tekerleme ve saymacalar Türk halk kültüründen gelen, çocukların kendileri tarafından veya başkaları tarafından oyun oynamaya yönelik oluşturulmuş sözlü folklor ürünleridir. Özellikle erken yaşlarda çocuklar için oyunların vazgeçilmez bir unsuru olan bu ürünler genel müzik eğitiminin ilk yıllarında sıklıkla kullanılmaktadır.

Ninniler yine halk kültüründe genellikle anneler tarafından oluşturulmuş ve uyku öncesi söylenen eserlerdir; müzik eğitiminin ilk yıllarında kullanılır.

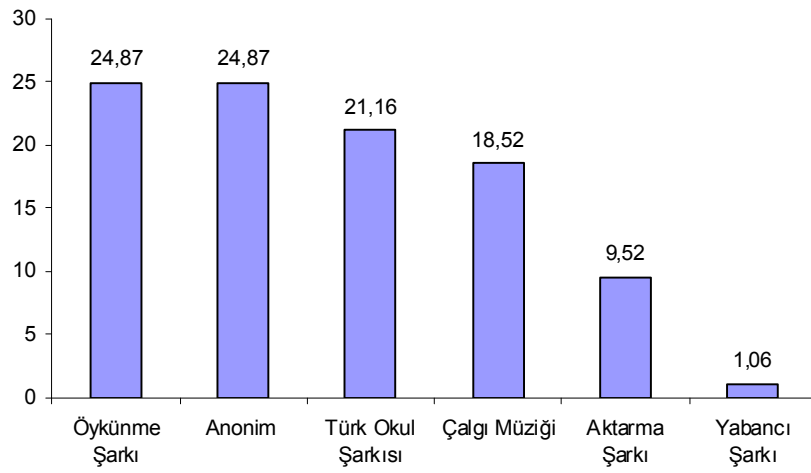
Türküler, folklorumuzun en önemli ürünleridir ve sözleri, dil-deyiş özellikleri, ezgisel yapılarıyla tamamen Türk halk kültürünü yansıtır. Türkülerimiz yüzlerce yıllık geçmişleriyle Türk kültürünün günümüze kadar ulaşmasını sağlayan yapı taşlarındandır. Türküler yanlış bir müzik eğitimi anlayışının sonucu olarak uzun süre müzik eğitiminden uzak tutulmuşlardır. Sonraları, bilinçli müzik eğitimcilerinin katkılarıyla müzik dersi müfredatı içinde yer verilen türküler, geç de olsa olması gereken konuma getirilmiştir. Türküler 1969 yılından itibaren müzik dersi müfredatında yer almıştır ve günümüzde de sıklıkla kullanılmaktadır (Sağır, 2002: 9).

d) Türk Okul Şarkıları

Türk besteciler tarafından yaratılmış, kökeni Türk halk müziğine dayanan okul şarkılarına “Türk Okul Şarkıları” denir. Bu eserler, Türk müziği dizileri ve ölçüleri içerisinde bestelenmiş, Türk halkının beğenisine uygun, kaynağını halk müziğinden alan özgün eserlerdir. Özellikle 1966 yılından itibaren besteciler tarafından üretilen bu eserler

günümüzde de müzik eğitiminde sıklıkla kullanılmaktadır ve sayıca ve nitelikçe önemli sayılacak bir Türk okul şarkısı bestecisi grubu oluşmuştur (Sağır, 2002: 9)

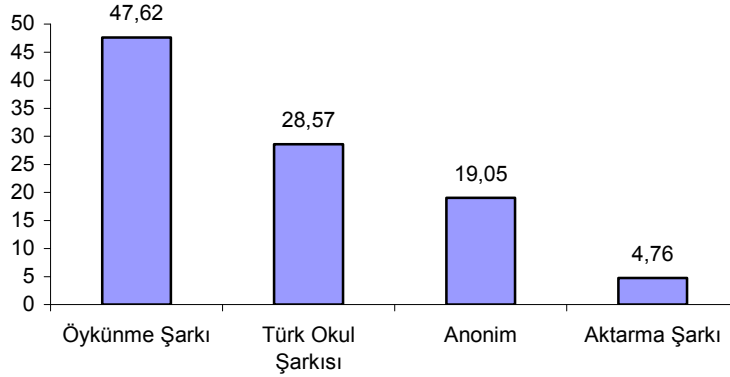
Okul şarkılarının türlerine göre genel dağılımı Grafik 3.3.1.'de görüldüğü gibidir.

Grafik 3. 3. 1. Okul Şarkılarının Türlerine Göre Genel Dağılımı

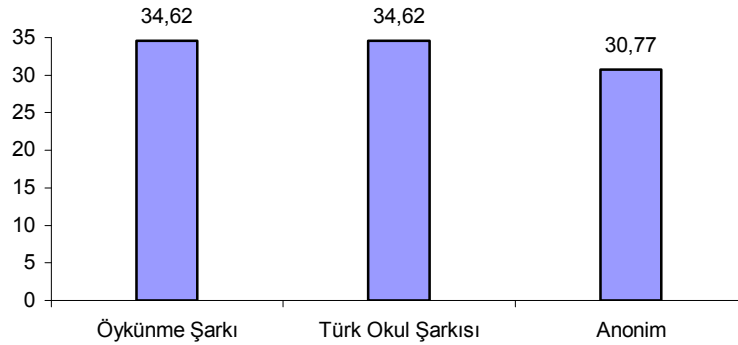
Okul şarkıları incelenirken tekrar eden şarkıların özellikleri hesaba katılmamış, bu durumda veriler 189 okul şarkısı üzerinden hesaplanmıştır. Tabloda görüldüğü gibi öykünme şarkılar ve anonim şarkılar 47’şer örnek ile en çok kullanılan türler olmuşlardır ve yüzdelerik dilimleri %24,87’dir. Türk okul şarkısı türünde 40 okul şarkısı vardır ve yüzdelerik dilimi %21,16’dır. Çalgı müziği türünde yer alan 35 okul şarkısının yüzdelerik dilimi %18,52’dir. Aktarma şarkı türünde 18 okul şarkısı tespit edilmiştir, yüzdelerik dilimi ise %9,52’dir. Yabancı şarkı türünde ise 2 örnek olduğu tespit edilmiştir ve yüzdelerik dilimi %1,06’dır.

Okul şarkılarının sınıflara göre dağılımları incelendiğinde şu bulgular elde edilmiştir:

Grafik 3. 3. 2. 1. Sınıf Okul Şarkılarının Türlerine Göre Dağılımı

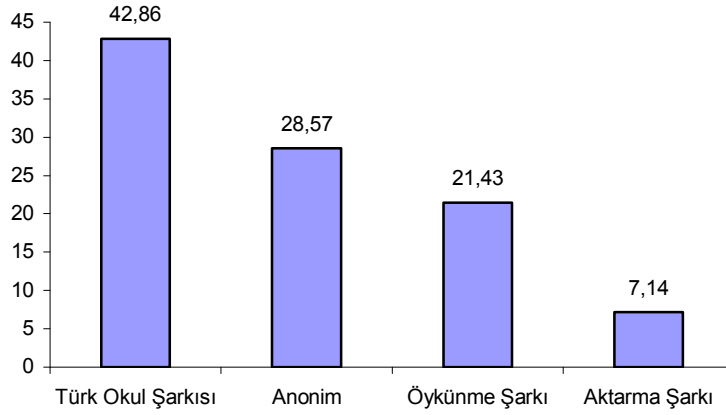
1. Sınıf kitaplarında incelenen 21 okul şarkısının 10'unun öykünme şarkı olduğu tespit edilmiştir ve oranı %47,62'dir. Türk okul şarkısı türünde 6 eser bulunmaktadır ve oranı %28,57'dir. Anonim eserlerin sayısı 4'tür ve yüzdelik dilimi %19,05'dir. 1 şarkının ise aktarma şarkı türünde olduğu tespit edilmiştir ve yüzdelik dilimi % 4,76'dır.

Grafik 3. 3. 3. 2. Sınıf Okul Şarkılarının Türlerine Göre Dağılımı

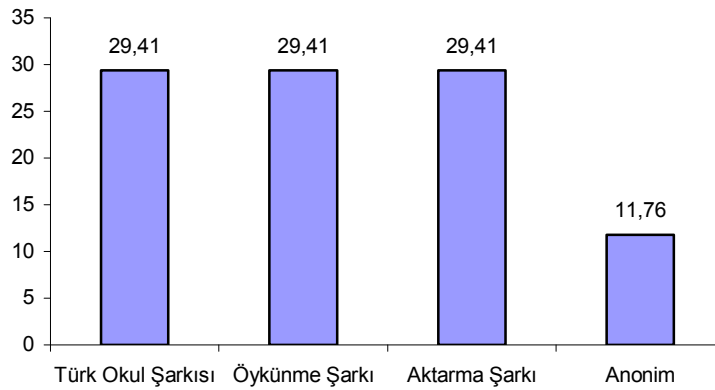
2. Sınıf kitaplarında incelenen 26 okul şarkısında öykünme ve Türk okul şarkısı türünde 9'ar örnek olduğu tespit edilmiştir ve yüzdeleri %34,62'dir. 8 okul şarkısının ise

anonim olduğu görölmüştür ve yüzdesi %30,77'dir. Bu sınıfta aktarma şarkı türünde eserin bulunmaması dikkat çekmektedir.

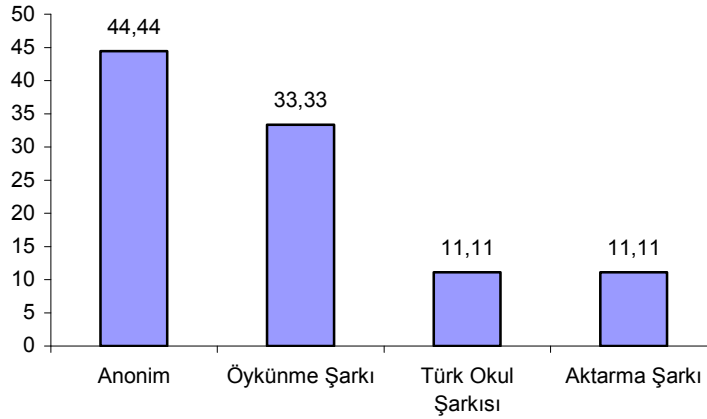
Grafik 3. 3. 4. 3. Sınıf Okul Şarkılarının Türlerine Göre Dağılımı

3. Sınıf kitaplarında incelenen 28 okul şarkısının 12'sinin Türk okul şarkısı türünde olduğu tespit edilmiştir ve yüzdesi %42,86'dır. 8 okul şarkısının anonim olduğu görölmüştür ve yüzdesi %28,75'dir. Öykünme şarkı türünde 6 örnek görölmüştür ve yüzdesi %21,43'tür. Aktarma şarkı türünde ise 2 örnek olduğu görölmüştür ve yüzdesi %7,14'tür. Bu sınıfta Türk okul şarkısı türünde bestelenmiş eserlerin çoğunlukta olduğu dikkat çekmektedir.

Grafik 3. 3. 5. 4. Sınıf Okul Şarkılarının Türlerine Göre Dağılımı

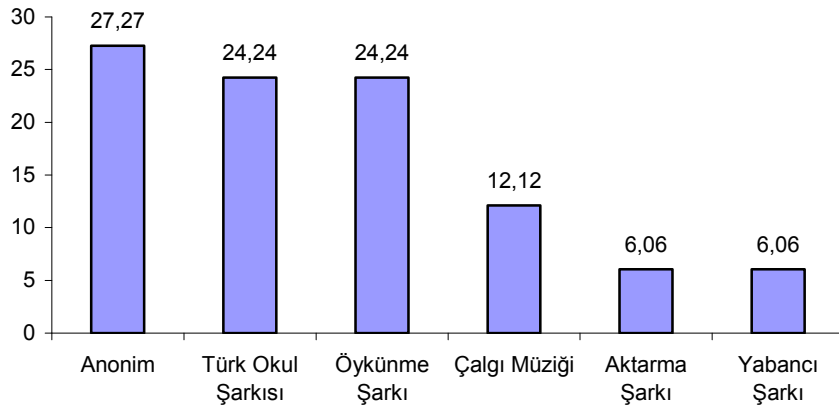
4. Sınıf kitaplarında incelenen 17 okul şarkısında Türk okul şarkısı, öykünme şarkı, aktarma şarkı türlerinde 5'er örnek olduğu tespit edilmiştir ve yüzdeleri %29,41'dir. Anonim şarkı türünde 2 örnek olduğu görülmüştür ve yüzdesi %11,77'dir. 4. sınıf okul şarkılarında türler arasında dengeli bir dağılım gözlenmiştir.

Grafik 3. 3. 6. 5. Sınıf Okul Şarkılarının Türlerine Göre Dağılımı

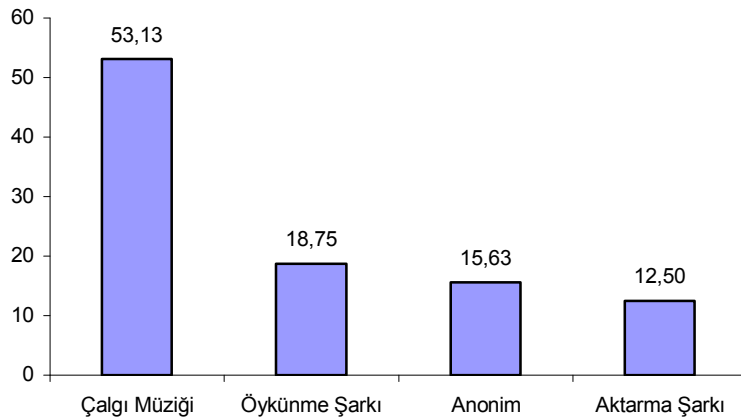
5. Sınıf kitaplarında incelenen 18 okul şarkısının 8'inin anonim olduğu görülmüştür ve yüzdesi %44,44'tür. Öykünme şarkı türünde 6 örnek olduğu görülmüştür ve yüzdesi %33,33'tür, Türk okul şarkısı ve aktarma şarkı türlerinde 2'şer örnek olduğu

görülmüştür ve yüzdeleri %11,11'dir. Bu sınıfta anonim eserlerin ağırlıkta olduğu bulgusu saptanmıştır.

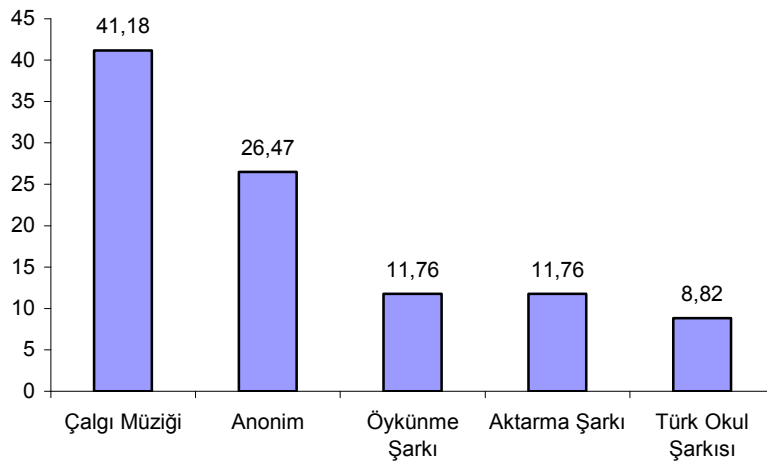
Grafik 3. 3. 7. 6. Sınıf Okul Şarkılarının Türlerine Göre Dağılımı

6. Sınıf kitaplarında incelenen 33 okul şarkısının 9'unun anonim eserlerden oluştuğu görülmüştür ve yüzdesi %27,27'dir. Türk okul şarkısı ve öykünme şarkı türlerinde 8'er eser olduğu tespit edilmiştir ve yüzdeleri %24,24'tür. Çalgı müziği türünde 4 eser olduğu görülmüştür ve yüzdesi %12,12'dir. Aktarma şarkı ve yabancı şarkı türünde 2'şer örnek olduğu görülmüştür ve yüzdeleri %6,06'dır. Bu sınıfta anonim şarkıların ağırlıklı olduğu bulgusu saptanmıştır. Ayrıca daha önceki sınıflarda bulunmayan çalgı müziği türü ve yabancı şarkı türünün de bu sınıfa ait kitaplarda yer aldığı görülmektedir.

Grafik 3. 3. 8. 7. Sınıf Okul Şarkılarının Türlerine Göre Dağılımı

7. Sınıf kitaplarında incelenen 32 okul şarkısının 17'sinin çalgı müziği türünde olduğu saptanmıştır ve yüzdesi %53,13'tür. Öykünme şarkı türünde 6 eser olduğu görülmüştür ve yüzdesi %18,75'tir. Anonim eserlerin sayısı 5'tir ve yüzdesi %15,63'tür. Aktarma şarkı türünde 4 eser olduğu görülmüştür ve yüzdesi %12,50'dir. Bu sınıfta çalgı müziği türünün ağırlıkta olduğu bulgusu saptanmıştır. Ayrıca Türk okul şarkısı türünde eser bulunmayışı dikkat çekmektedir.

Grafik 3. 3. 9. 8. Sınıf Okul Şarkılarının Türlerine Göre Dağılımı

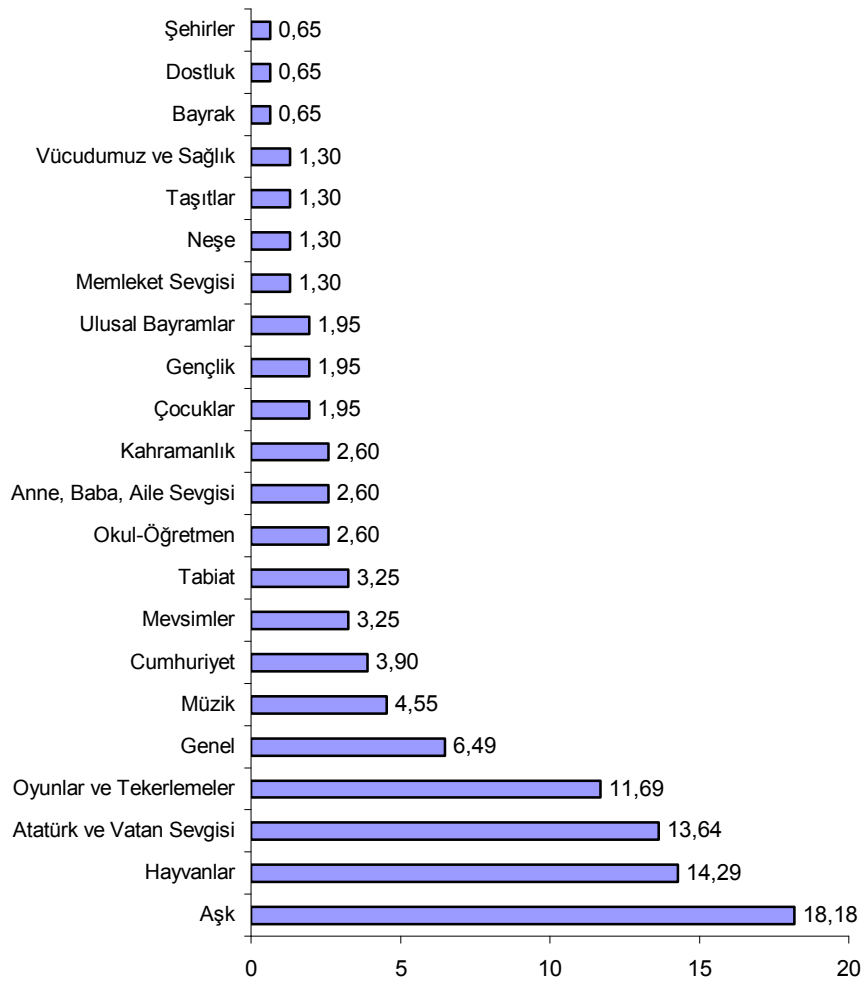
8. Sınıf kitaplarında incelenen 34 okul şarkısının 14'ünün çalgı müziği türünde olduğu saptanmıştır ve yüzdesi %41,18'dir. 9 adet anonim eserin yüzdesi %26,47'dir.

Öykünme şarkı ve aktarma şarkı türlerinde 4'er eser olduğu görülmüştür ve yüzdeleri %11,76'dır. Türk okul şarkısı türünde 3 eser olduğu görülmüştür ve yüzdesi %8,82'dir. Bu sınıfta çalgı müziği türünün ağırlıkta olduğu bulgusu saptanmıştır.

Çalgı müziği türündeki eserlerin ilköğretim birinci kademe sınıflarında hiç bulunmadığı, tamamının ikinci kademe sınıflarında bulunduğu saptanmıştır.

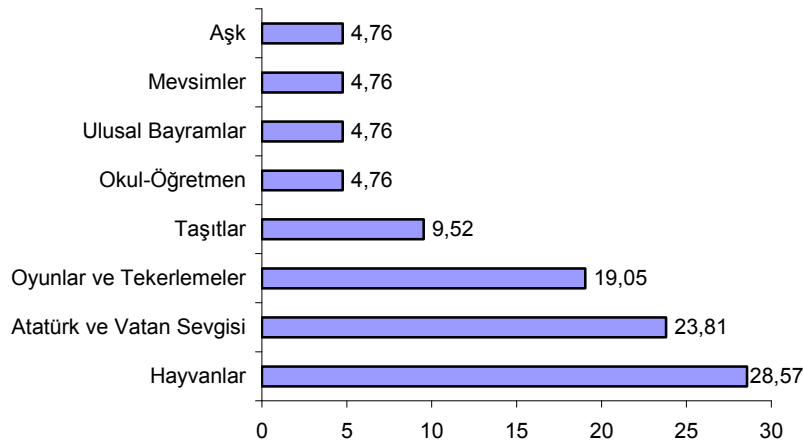
3.4. OKUL ŞARKILARININ KONULARINA GÖRE DAĞILIMI

Bu bölümde okul şarkılarının konularına göre dağılımları incelenmiştir. Veriler hesaplanırken çalgı müziği türündeki eserler hesaplama içerisinde yer almamış ve toplam 175 sözlü şarkı üzerinden bulgu elde edilmiştir. Eserlerin 22 farklı konu içerdikleri görülmüş ve bu konulara göre dağılımları genel olarak ve sınıflara göre ayrı ayrı hesaplanmıştır.

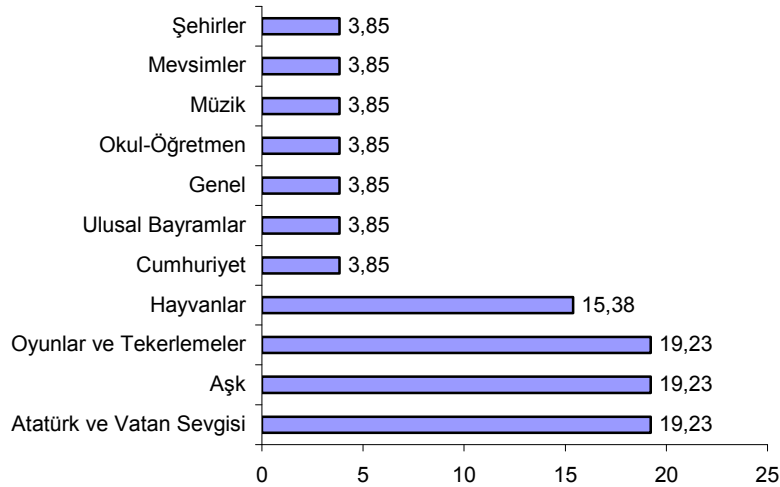
Grafik 3. 4. 1. Okul Şarkılarının Konularına Göre Genel Dağılımı

Grafik 3.4.1.'de okul şarkılarının konularına göre genel dağılımının yüzdeleri görülmektedir. Grafikte görüldüğü üzere aşk konusu %18,18 yüzde ile okul şarkılarında en çok kullanılan konudur. Aşk konusunun yoğunluğunun sebebi kitaplarda yer alan türkülerin büyük çoğunluğunun aşk konulu olmasıdır. Hayvanlar, Atatürk ve vatan sevgisi konuları da en çok kullanılan konulardandır.

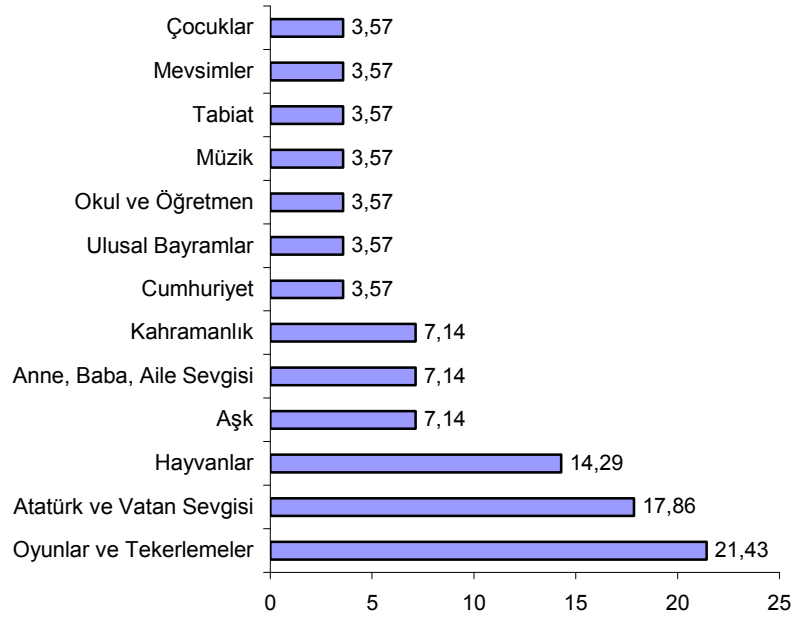
Grafik 3. 4. 2. 1. Sınıf Okul Şarkılarının Konularına Göre Dağılımı

Grafik 3.4.2.'de görüldüğü üzere 1. sınıf kitaplarında yer alan şarkılar içerisinde hayvanlar konulu şarkılar ağırlıktadır. Atatürk ve vatan konulu şarkılar da hayvanlar konusunu takip etmektedir. Oyunlar ve tekerlemeler de 1. sınıfta ağırlıklı olarak yer alan konulardandır.

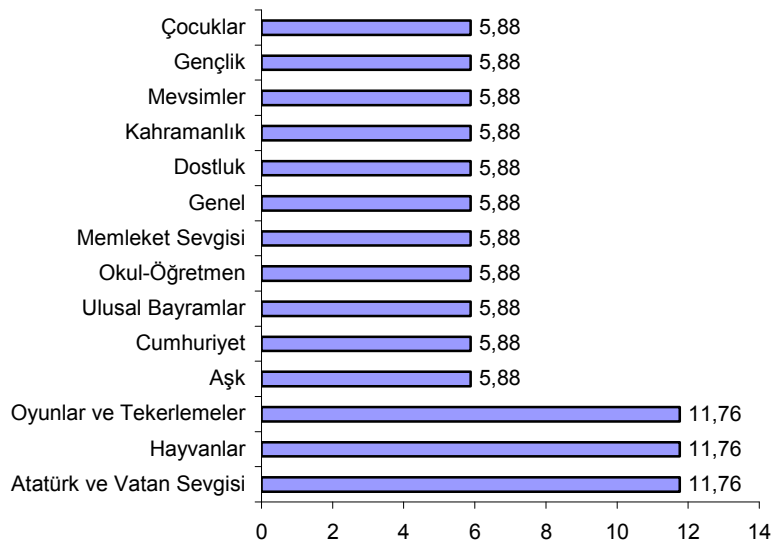
Grafik 3. 4. 3. 2. Sınıf Okul Şarkılarının Konularına Göre Dağılımı

2. Sınıf kitaplarında yer alan okul şarkılarında Atatürk ve vatan sevgisi, aşk, oyunlar ve tekerlemeler konularının ağırlıkta olduğu görülmektedir. 1. sınıfta çok fazla yer almayan aşk konusu 2. sınıfta en fazla yer alan konular içerisinde yer almıştır.

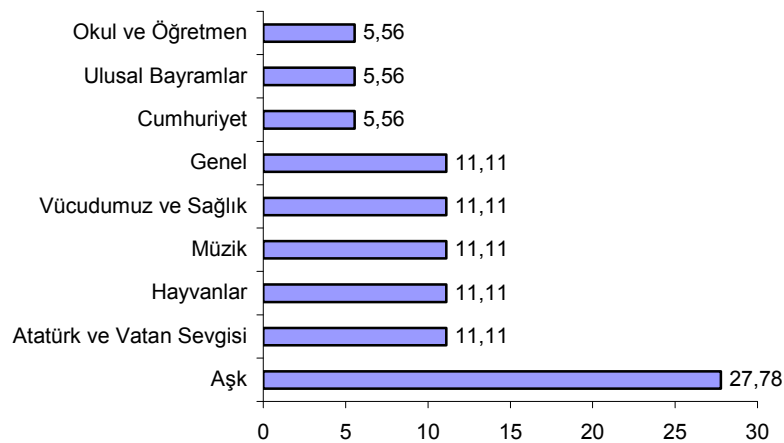
Grafik 3. 4. 4. 3. Sınıf Okul Şarkılarının Konularına Göre Dağılımı

Grafik 3.4.4.'de görüldüğü gibi 3. sınıf kitaplarında yer alan okul şarkılarında oyunlar ve tekerlemeler konusu ağırlıkta olup Atatürk ve vatan sevgisi ve hayvanlar konuları onu takip eden konulardır.

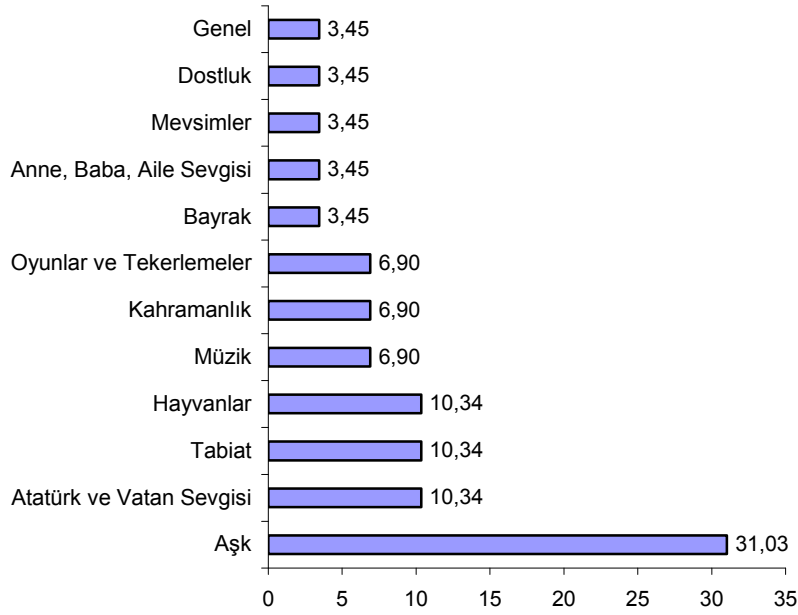
Grafik 3. 4. 5. 4. Sınıf Okul Şarkılarının Konularına Göre Dağılımı

4. Sınıf okul şarkılarının konularına göre dağılımı incelendiğinde dengeli bir dağılım olduğu görülmektedir. Atatürk ve vatan sevgisi, hayvanlar, oyunlar ve tekerlemeler konuları ağırlıktadır.

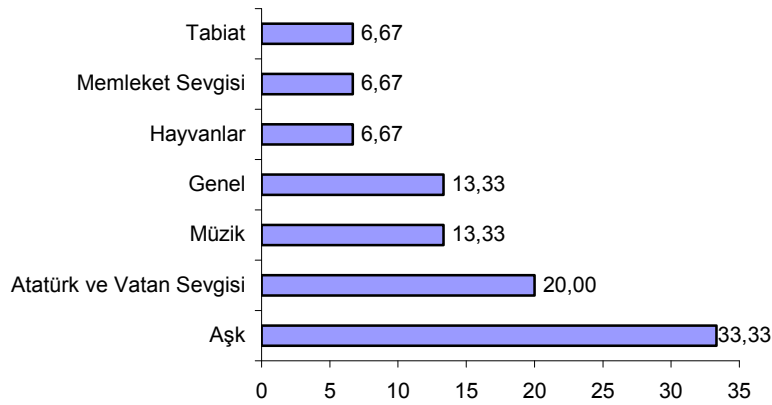
Grafik 3. 4. 6. 5. Sınıf Okul Şarkılarının Konularına Göre Dağılımı

5. Sınıf kitaplarında yer alan okul şarkıları içerisinde aşk konulu şarkılar ağırlıktadır. Geri kalan şarkılar arasında dengeli bir dağılım görülmektedir. Diğer sınıflarda bulunmayan vücudumuz ve sağlık konusu bu sınıfta görülmektedir.

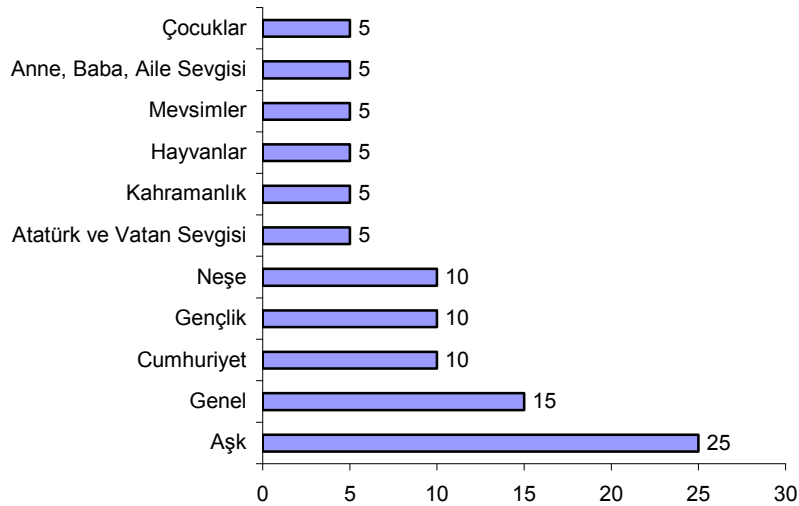
Grafik 3. 4. 7. 6. Sınıf Okul Şarkılarının Konularına Göre Dağılımı

6. Sınıf kitaplarında yer alan 33 şarkının 4 tanesi çalgı müziği türündedir ve hesaplamada yer almamıştır. Geriye kalan 29 okul şarkısının konularına göre dağılımında aşk konusunun bariz ağırlıklı olduğu görülmektedir. İkinci kademe öğrencilerinin gelişim düzeyleri göz önüne alındığında bu durum normaldir. Diğer konular incelendiğinde dengeli bir dağılım olduğu görülmektedir.

Grafik 3. 4. 8. 7. Sınıf Okul Şarkılarının Konularına Göre Dağılımı

7. Sınıf kitaplarında bulunan 32 şarkının 17 tanesi çalgı müziği türündedir ve hesaplama içinde yer almamıştır. Geriye kalan 15 sözlü eser içerisinde aşk konusunun 6. sınıfta olduğu gibi ağırlıklı olduğu görülmektedir. Aşk konusunu Atatürk ve vatan sevgisi konusu takip etmektedir.

Grafik 3. 4. 9. 8. Sınıf Okul Şarkılarının Konularına Göre Dağılımı

8. Sınıf kitaplarında yer alan 35 okul şarkısının 14 tanesi çalgı müziği türündedir ve 1 tanesi tekrar eden şarkıdır. Bu eserler çıkarıldıktan sonra geriye kalan 20 okul şarkısı içerisinde aşk konulu olanlar ağırlıktadır.

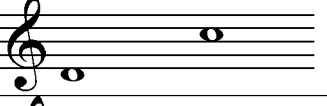
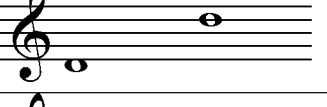
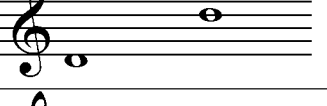
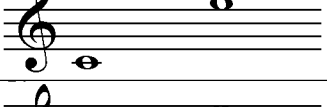
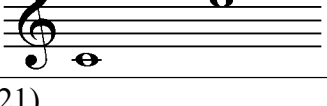
3.5. OKUL ŞARKILARININ SES SINIRLARINA GÖRE DAĞILIMI

Bu bölümde okul şarkılarının ses sınırlarına göre dağılımları incelenmiştir. İlköğretim öğrencilerinin gelişim düzeylerine göre ses sınırları göz önünde bulundurularak okul şarkılarının ses sınırlarıyla uyumu değerlendirilmiştir.

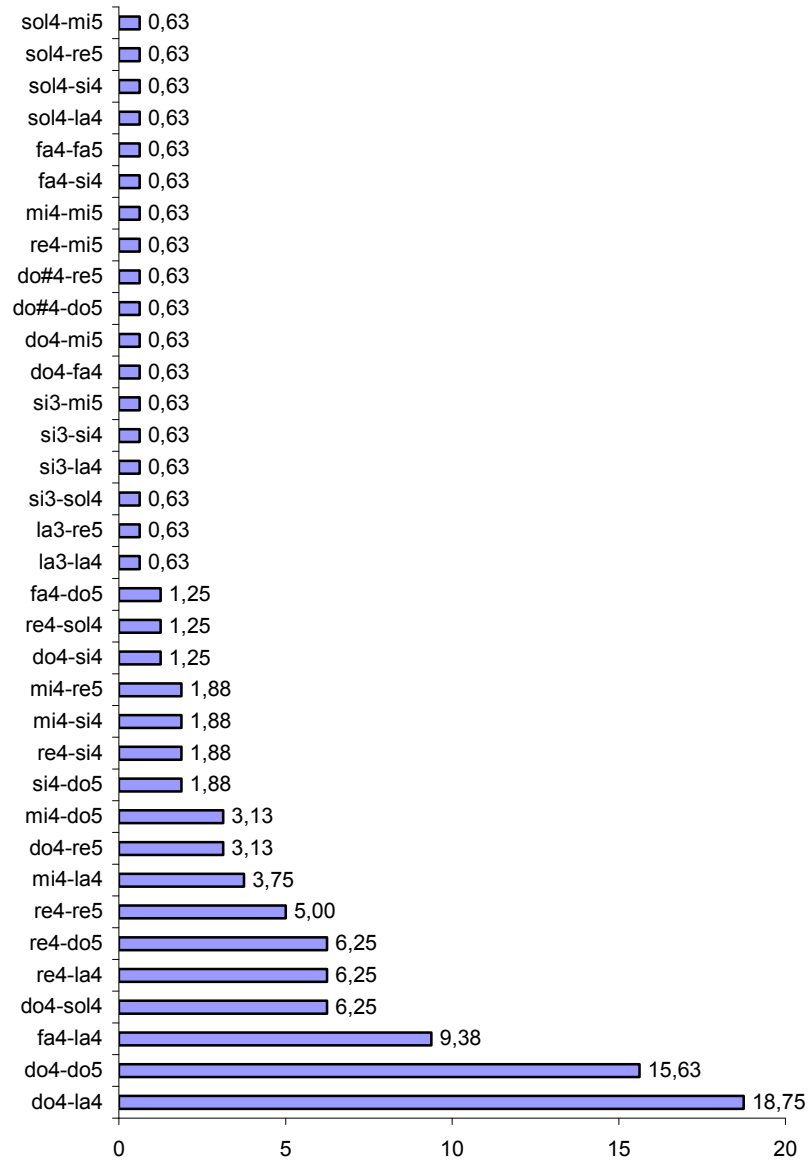
Şarkı öğretiminde dikkat edilmesi gereken en önemli noktalardan biri yaş ve ona bağlı ses sınırıdır. Çocuklar için okul şarkısı bestelenirken yaş gruplarından hangisine yönelik eser besteleneceği düşünülerek hareket edilmelidir.

Egüz(1980)'e göre Türkiye'de çocukların yaşlarına göre ses sınırları şu şekildedir:

Tablo 3. 5. 1. Çocukların Yaşlarına Göre Ses Sınırları

6 yaş	Re4-La4	
7 yaş	Re4-Si4	
8 yaş	Re4-Do5	
10 yaş	Re4-Re5	
11 yaş	Re4- Re5	
12 yaş	Re4-Mi5	
13 yaş	Do4-Mi5	
14 yaş	Do4-Mi5	

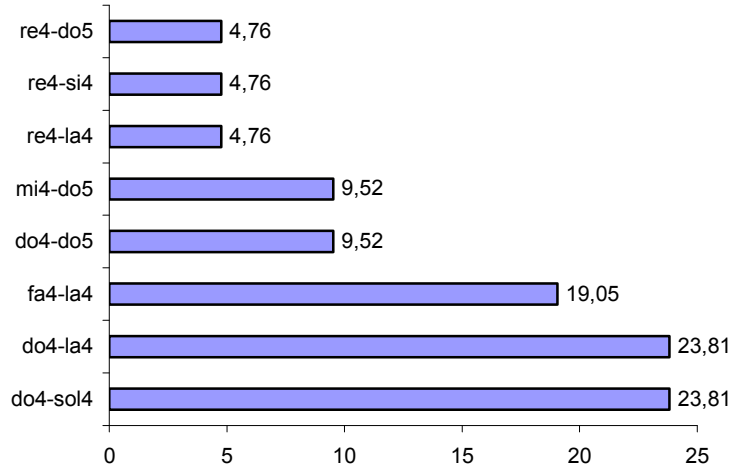
(aktaran Uluçay, 2006: 21)

Grafik 3. 5. 1. Okul Şarkılarının Ses Sınırlarına Göre Genel Dağılımı

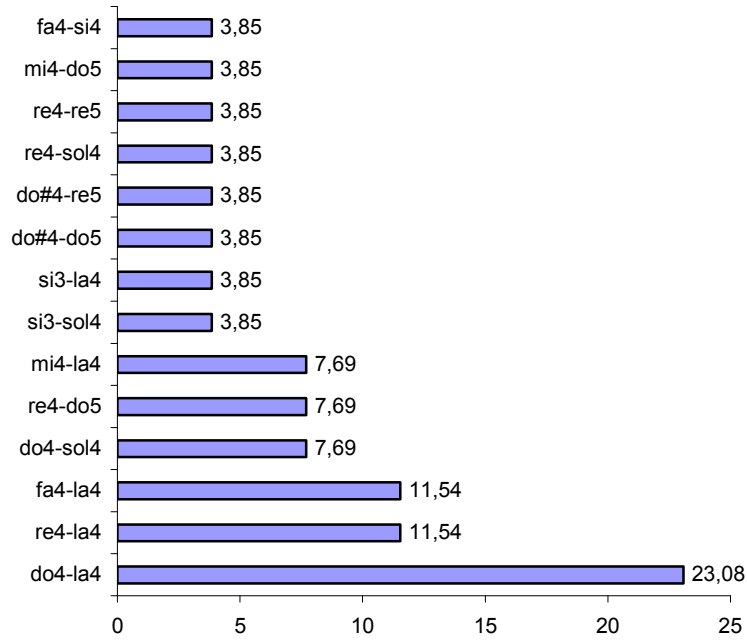
210 adet okul şarkısının 35'i çalgı müziği için bestelenmiş eserler olduğu için değerlendirmede yer almamıştır. Ayrıca genel dağılımda tekrar eden şarkılar da araştırma kapsamından çıkarılmıştır. Grafik 3.5.1.'de bu 160 adet verinin yüzdelere göre dağılımı görülmektedir.

Grafik 3.5.1.'de görüldüğü gibi do4-la4 aralığı okul şarkılarında en çok kullanılan aralıktır. Sırasıyla do4-do5 ve fa4-la4 aralıkları da onu takip etmektedir.

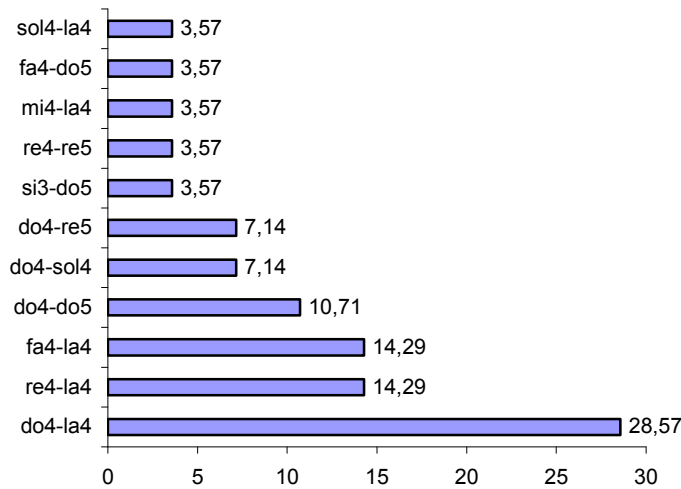
Grafik 3. 5. 2. 1. Sınıf Okul Şarkılarının Ses Sınırlarına Göre Dağılımı

1. Sınıf kitaplarında yer alan 21 okul şarkısı içerisinde do4-sol4 ve do4-la4 aralıkları en çok yer alan aralıklardır. Görülen aralıklar incelendiğinde çocuk ses sınırlarının aşıldığı görülmüştür. 7 yaş grubunun yer aldığı bu sınıfta kullanılan do4 ve do5 sesleri çocukların ses genişliğine uygun değildir.

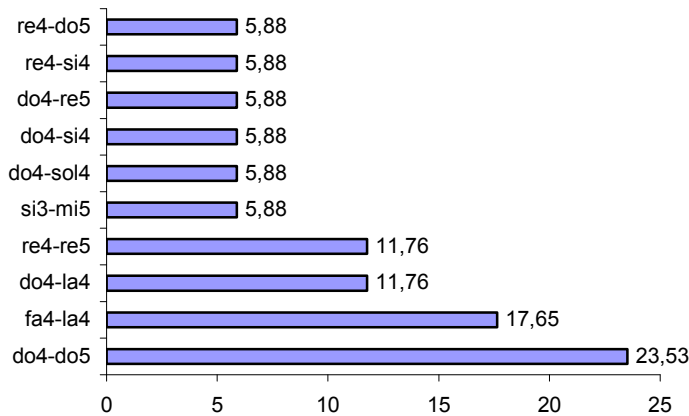
Grafik 3. 5. 3. 2. Sınıf Okul Şarkılarının Ses Sınırlarına Göre Dağılımı

Grafik 3.5.3.'de görüldüğü gibi 2. sınıf kitaplarında yer alan 26 adet okul şarkısında en çok kullanılan ses aralığı do4-la4 aralığıdır. Ayrıca re4-la4 ve fa4-la4 aralıkları da sıkça kullanılan aralıklardır. Bu sınıfta yer alan çocukların ses sınırları düşünüldüğünde do4, re5, si3 ve do#4 seslerinin uyumsuz olduğu görülmüştür. Bu seslerin 8 yaş grubundaki çocukların ses sınırlarına uygun değildir ve kullanılmaması gerekmektedir.

Grafik 3. 5. 4. 3. Sınıf Okul Şarkılarının Ses Sınırlarına Göre Dağılımı

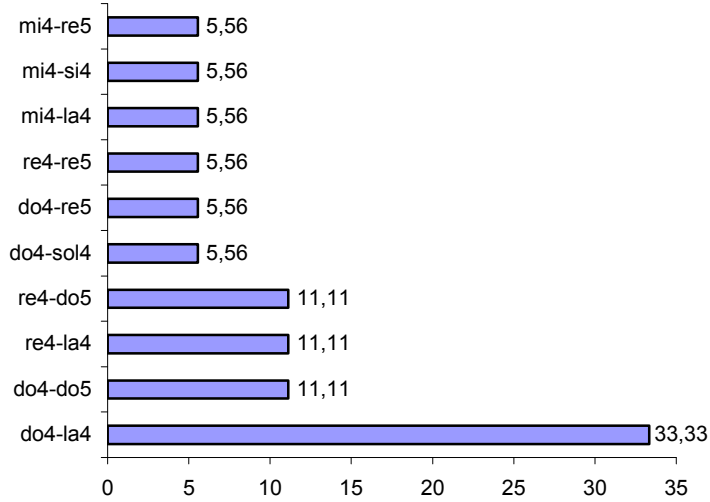
Grafik 3.5.4.'de 3. sınıf kitaplarında yer alan 28 adet okul şarkısında en çok kullanılan ses aralığının do4-la4 aralığı olduğu görülmektedir. Ayrıca re4-la4 ve fa4-la4 aralıkları da çok kullanılan aralıklardır. Ses sınırlarına göre incelendiğinde do5, re5 ve si3 seslerinin kullanıldığı aralıkların uyumsuz olduğu görülmüştür. Özellikle si3 sesi bu sınıftaki öğrencilerin ses sınırlarına uygun değildir.

Grafik 3. 5. 5. 4. Sınıf Okul Şarkılarının Ses Sınırlarına Göre Dağılımı

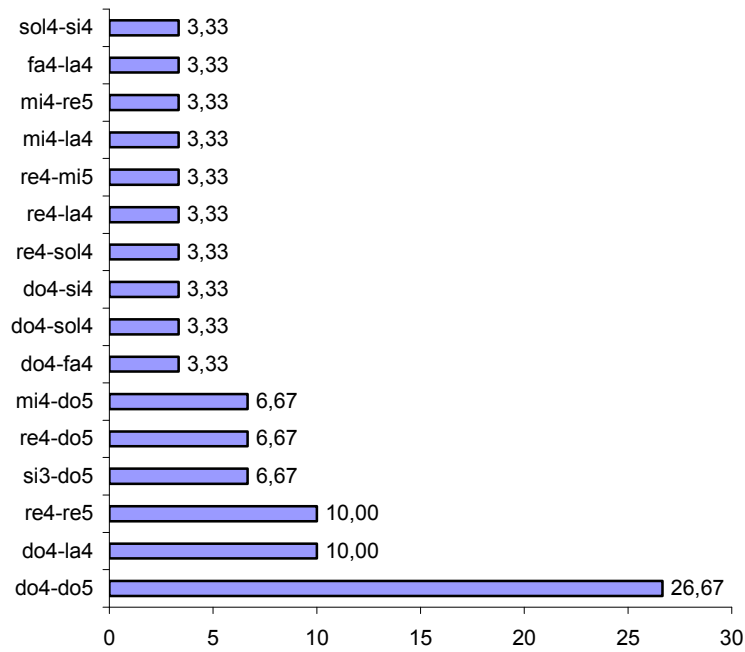
Grafik 3.5.5.'de 4. sınıf kitaplarında yer alan 17 adet okul şarkısında en çok kullanılan ses aralığının do4-do5 aralığı olduğu görülmektedir. Ayrıca fa4-la4, do4-la4

ve re4-re5 aralıkları da sık kullanılan aralıklardır. Ses sınırlarına göre incelendiğinde do4, mi5 ve si3 seslerinin kullanıldığı aralıkların uyumsuz olduğu görülmüştür. Özellikle si3 ve mi5 seslerinin kullanımı yanlıştır.

Grafik 3. 5. 6. 5. Sınıf Okul Şarkılarının Ses Sınırlarına Göre Dağılımları

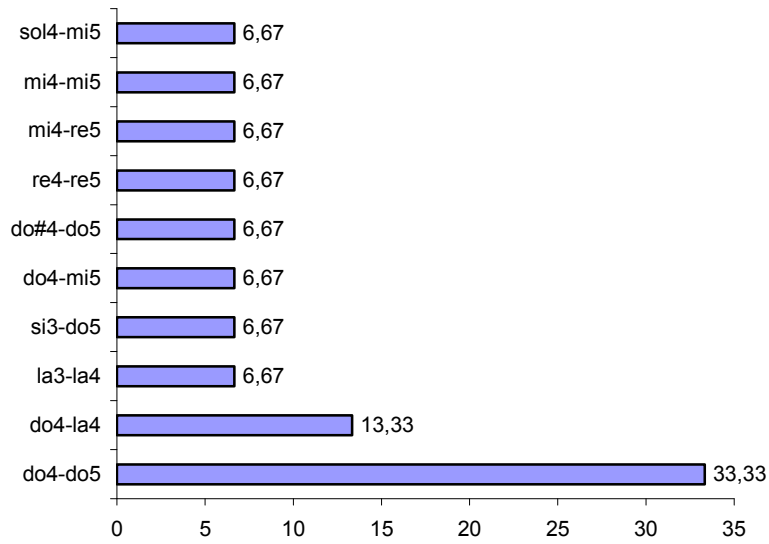
Grafik 3.5.6.'da 5. sınıf kitaplarında yer alan 18 adet okul şarkısında en çok kullanılan ses aralığının do4-la4 olduğu görülmektedir. Ayrıca do4-do5, re4-la4 ve re4-do5 aralıkları da sıkça kullanılan aralıklardır. Bu sınıfta yer alan eserlerde sıkça kullanılan do4 sesinin, bu sınıfta okuyan öğrencilerin ses sınırlarının dışında olduğu görülmüştür.

Grafik 3. 5. 7. 6. Sınıf Okul Şarkılarının Ses Sınırlarına Göre Dağılımı

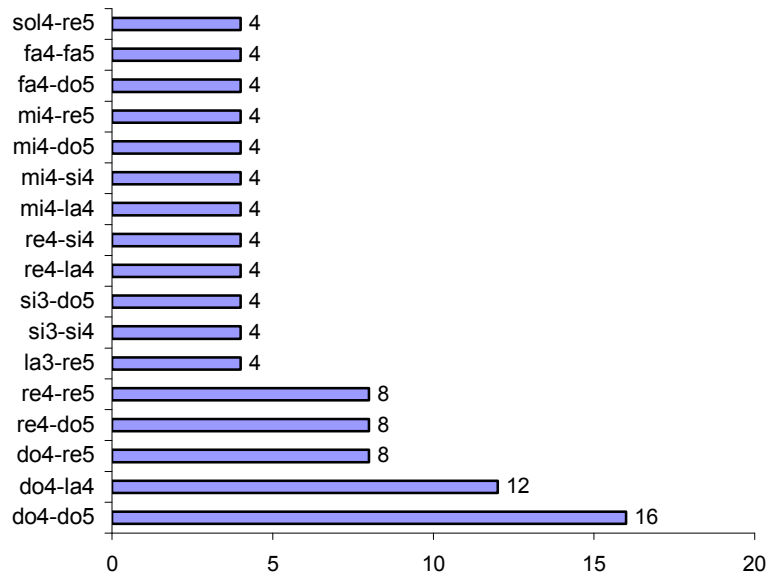
6. Sınıf kitaplarında yer alan 33 adet okul şarkısının 4 tanesi çalgı müziği türünde olduğu için hesaplamada yer almamıştır.

Grafik 3.5.7.'de görüldüğü üzere 6. sınıf kitaplarında yer alan okul şarkılarında en çok kullanılan ses aralığı do4-do5 aralığıdır. Ayrıca do4-la4 ve re4-re5 aralıkları da sıkça kullanılan aralıklardır. Bu sınıfta yer alan okul şarkılarının ses sınırlarının, öğrencilerin ses sınırlarıyla genel olarak uyumlu olduğu görülmüştür.

Grafik 3. 5. 8. 7. Sınıf Okul Şarkılarının Ses Sınırlarına Göre Dağılımı

7. Sınıf kitaplarında yer alan 32 okul şarkısının 17 tanesi sözsüz olduğu için değerlendirmeye alınmamıştır. Geriye kalan 15 okul şarkısında en çok kullanılan aralık do4-do5 aralığıdır. Ayrıca do4-la4 aralığı da birden çok defa kullanılmıştır. Öğrencilerin ses sınırlarına göre incelendiğinde si3 ve la3 seslerinin kullanıldığı eserlerin ses sınırlarının, öğrencilerin ses sınırlarının dışında olduğu görülmüştür.

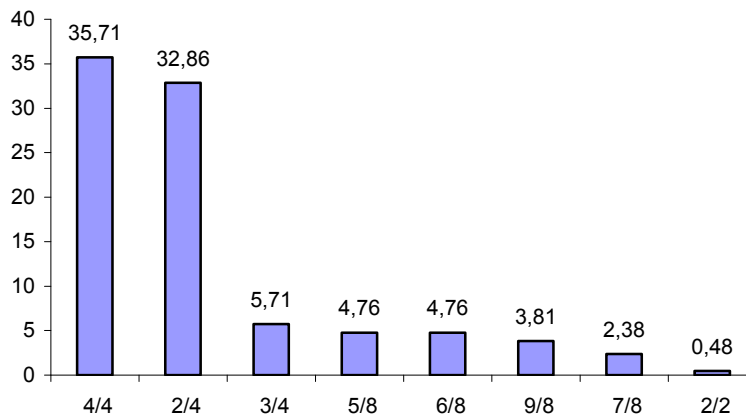
Grafik 3. 5. 9. 8. Sınıf Okul Şarkılarının Ses Sınırlarına Göre Dağılımı

8. Sınıf kitaplarında yer alan 35 okul şarkısının 14 tanesi sözsüz olduğu için değerlendirmeye alınmamıştır.

8. sınıfta yer alan okul şarkılarında en çok kullanılan ses aralığının do4-do5 aralığı olduğu görülmüştür. Ayrıca do4-la4, do4-re5, re4-do5 ve re4-re5 aralıkları da sık kullanılan aralıklardır. Ses sınırlarına göre incelendiğinde si3, la3 ve fa5 seslerinin kullanıldığı aralıkların, bu sınıfta okuyan öğrencilerin ses sınırlarına uygun olmadığı görülmüştür. Ayrıca bu yaş grubundaki öğrencilerin ergenlik dönemine yeni girdikleri ve ses değişimi yaşadıkları göz önüne alındığında ince ve kalın seslerin kullanımına dikkat edilmesi gerektiği sonucu ortaya çıkmaktadır.

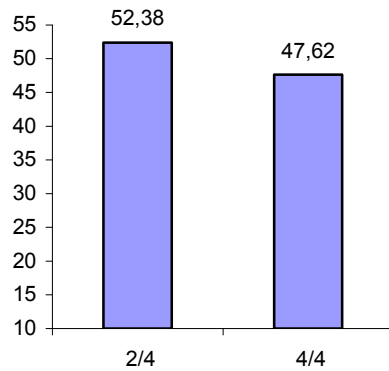
3.6. OKUL ŞARKILARININ ÖLÇÜ BİRİMLERİNE GÖRE DAĞILIMI

Bu bölümde okul şarkılarının ölçü birimlerine göre dağılımları incelenmiştir. Kitaplarda yer alan 210 adet okul şarkısı incelenmiş, ölçü birimleri saptanmış ve dağılımları tespit edilmiştir. Okul şarkıları incelenirken tekrar eden okul şarkıları hesaplamaaya dahil edilmemiştir.

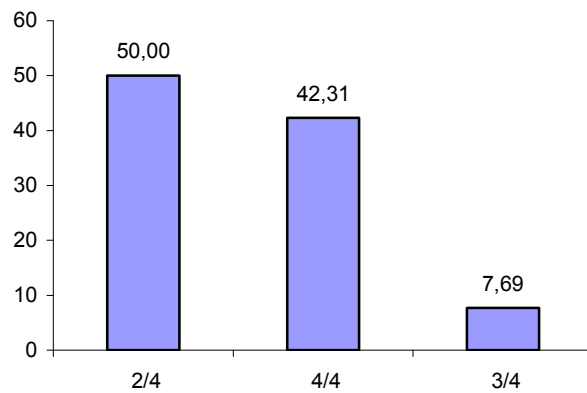
Grafik 3. 6. 1. Okul Şarkılarının Ölçü Birimlerine Göre Genel Dağılımı

Grafik 3.6.1.'de görüldüğü üzere tüm sınıflardaki okul şarkılarının ölçü birimleri incelendiğinde en çok kullanılan ölçü biriminin 4/4'lük olduğu tespit edilmiştir. 4/4'lük ölçü birimi 75 defa kullanılarak %35,71 oranında yüzdeye sahip olmuştur. 2/4'lük ölçü birimi 69 defa kullanılmış ve %32,86 oranında yüzdeye sahip olmuştur. Okul şarkılarının genelinde bu iki ölçü biriminin kullanıldığı açıkça görülmektedir. 3/4'lük ölçü birimi 12 defa, 5/8'lik ölçü birimi 10 defa, 6/8'lik ölçü birimi 10 defa, 9/8'lik ölçü birimi 8 defa, 7/8'lik ölçü birimi 5 defa, 2/2'lik ölçü birimi ise 1 defa kullanılmıştır.

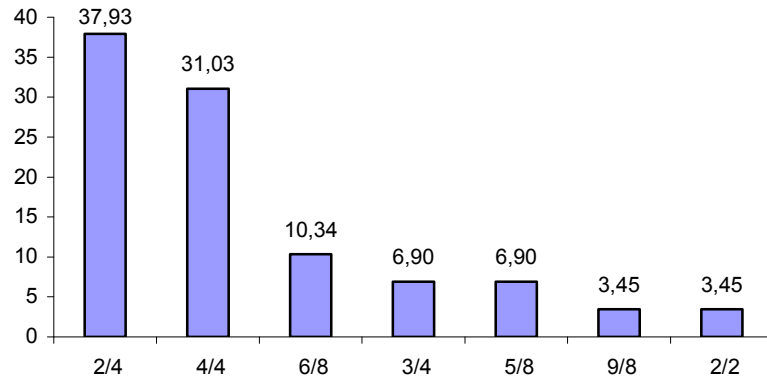
Grafik 3. 6. 2. 1. Sınıf Okul Şarkılarının Ölçü Birimlerine Göre Dağılımı

1. Sınıf kitaplarında yer alan 21 adet okul şarkısında kullanılan ölçü birimlerinin dağılımı incelendiğinde yalnızca 2/4'lük ve 4/4'lük ölçü birimlerinin kullanıldığı görülmüştür. 2/4'lük ölçü birimi 11, 4/4'lük ölçü birimi ise 10 okul şarkısında kullanılmıştır. 1. sınıf öğrencilerinin gelişim düzeyleri göz önüne alındığında basit ölçülerin kullanılmasının doğru olduğu düşünülmektedir.

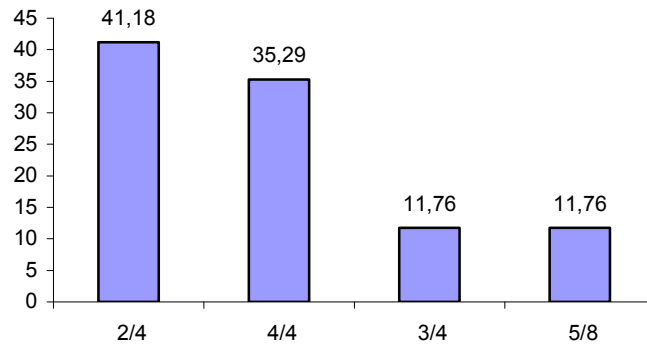
Grafik 3. 6. 3. 2. Sınıf Okul Şarkılarının Ölçü Birimlerine Göre Dağılımı

2. Sınıf kitaplarında yer alan 26 adet okul şarkısında kullanılan ölçü birimlerinin yüzdelik dağılımı tablodaki gibidir. 2/4'lük ölçü biriminin 13, 4/4'lük ölçü biriminin 11, 3/4'lük ölçü biriminin ise 2 okul şarkısında kullanıldığı tespit edilmiştir.

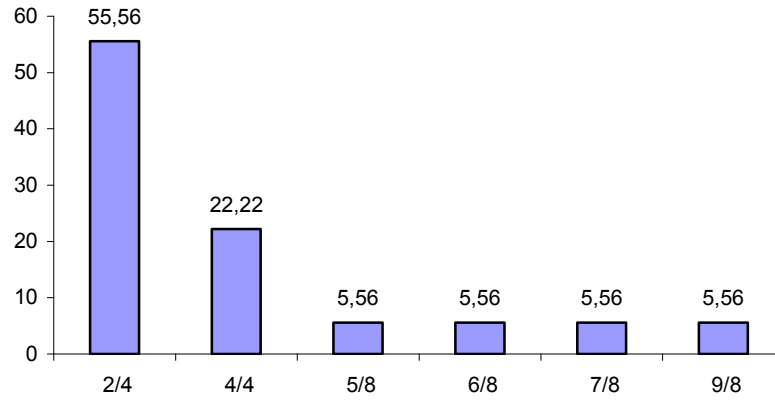
Grafik 3. 6. 4. 3. sınıf Okul Şarkılarının Ölçü Birimlerine Göre Dağılımı

3. Sınıf kitaplarında 28 adet okul şarkısı bulunmaktadır fakat “Bir Dünya Bırakın” adlı okul şarkısında hem 5/8’lik hem de 9/8’lik ölçü birimleri kullanıldığından kullanılan toplam ölçü birimi 29 olarak tespit edilmiştir. 2/4’lük ölçü birimi 11 okul şarkısında kullanılarak %37,39 yüzdeye sahip olmuştur. 4/4’lük ölçü birimi 9 okul şarkısında kullanılarak %31,03 yüzdeyle en çok kullanılan ikinci ölçü birimidir. 6/8’lik ölçü birimi 3, 3/4’lük ve 5/8’lik 2, 9/8’lik ve 2/2’lik 1 okul şarkısında kullanılmıştır.

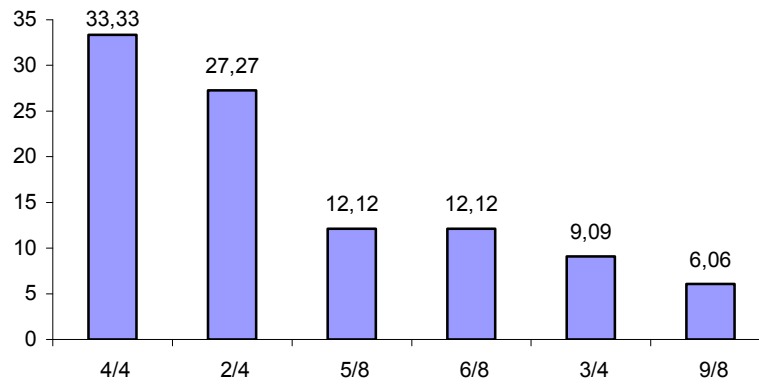
Grafik 3. 6. 5. 4. Sınıf Okul Şarkılarının Ölçü Birimlerine Göre Dağılımı

4. Sınıf kitaplarında yer alan 17 adet okul şarkısında kullanılan ölçü birimlerinin yüzdelik dağılımı Grafik 3.6.5.’de görüldüğü gibidir. 2/4’lük ölçü biriminin 7, 4/4’lük ölçü biriminin 6, 3/4’lük ve 5/8’lik ölçü birimlerinin 2’ser okul şarkısında kullanıldığı tespit edilmiştir.

Grafik 3. 6. 6. 5. Sınıf Okul Şarkılarının Ölçü Birimlerine Göre Dağılımı

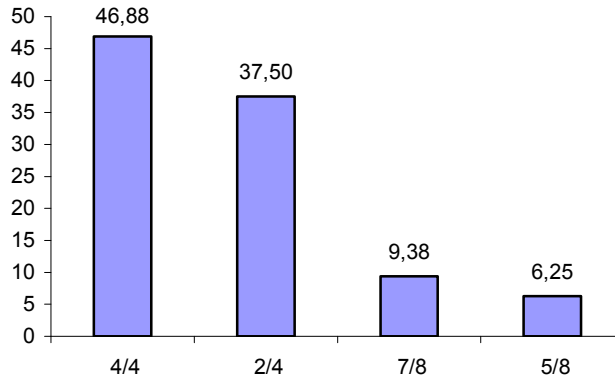
5. Sınıf kitaplarında yer alan 18 adet okul şarkısında kullanılan ölçü birimlerinin yüzdelik dağılımı Grafik 3.6.6.'de görüldüğü gibidir. 2/4'lük ölçü birimi 10, 4/4'lük ölçü birimi 4 okul şarkısında kullanılmıştır. 5/8'lik, 6/8'lik, 7/8'lik ve 9/8'lik ölçü birimleri ise 1'er okul şarkısında kullanılmıştır.

Grafik 3. 6. 7. 6. Sınıf Okul Şarkılarının Ölçü Birimlerine Göre Dağılımı

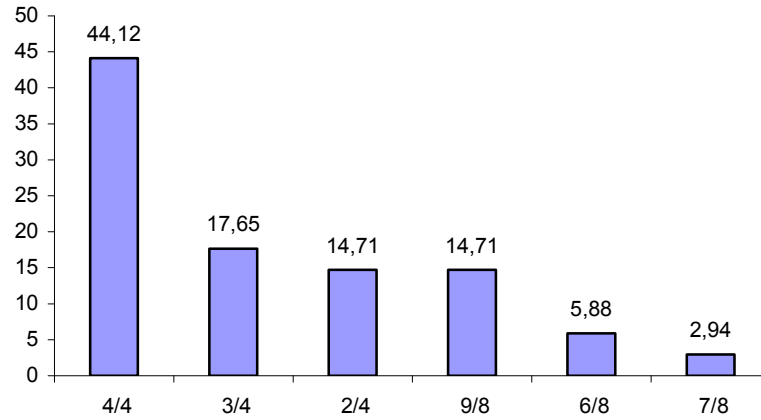
6. Sınıf kitaplarında yer alan 33 adet okul şarkısında en çok 4/4'lük ölçü biriminin kullanıldığı görülmektedir. 4/4'lük ölçü birimi 11, 2/4'lük ölçü birimi 9,

5/8'lik ve 6/8'lik ölçü birimleri 4'er, 3/4'lük ölçü birimi 3 ve 9/8'lik ölçü birimi 2 okul şarkısında kullanılmıştır.

Grafik 3. 6. 8. 7. Sınıf Okul Şarkılarının Ölçü Birimlerine Göre Dağılımı

7. Sınıf kitaplarında yer alan 32 adet okul şarkısında en çok kullanılan ölçü biriminin 4/4'lük ölçü birimi olduğu görülmektedir. 4/4'lük ölçü birimi 15, 2/4'lük ölçü birimi 12, 7/8'lik ölçü birimi 3 ve 5/8'lik ölçü birimi 2 okul şarkısında kullanılmıştır.

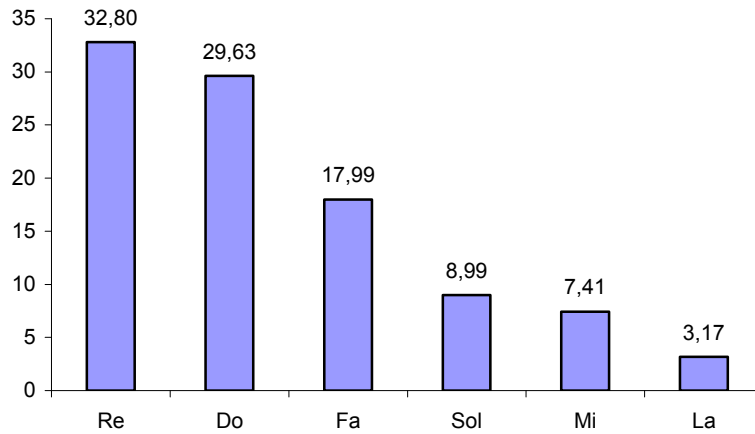
Grafik 2. 6. 9. 8. Sınıf Okul Şarkılarının Ölçü Birimlerine Göre Dağılımı

8. Sınıf kitaplarında 35 adet okul şarkısı yer almaktadır fakat “Dere Geliyor Dere” isimli şarkı aynı sınıf kitaplarında 2 defa yer aldığından veriler 34 okul şarkısı

üzerinden hesaplanmıştır. 7. Sınıf okul şarkılarında en çok 4/4'lük ölçü biriminin kullanıldığı görülmektedir. 4/4'lük ölçü birimi 15, 3/4'lük ölçü birimi 6, 2/4'lük ve 9/8'lik ölçü birimleri 5'er ve 7/8'lik ölçü birimi 2 okul şarkısında kullanılmıştır.

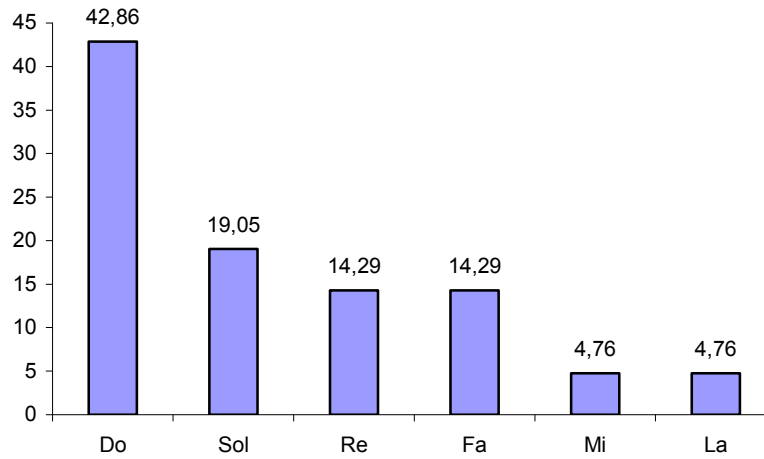
3.7. OKUL ŞARKILARININ KARAR SESLERİNE GÖRE DAĞILIMI

Bu bölümde okul şarkılarının karar seslerinin dağılımı incelenmiştir. 1. sınıftan 8. sınıfa kadar kitaplarda yer alan okul şarkılarının karar sesleri şu şekilde tespit edilmiştir:

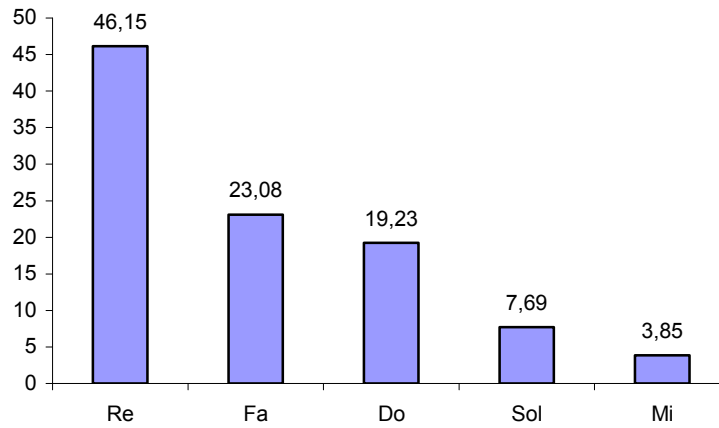
Grafik 3. 7. 1. Okul Şarkılarının Karar Seslerine Göre Genel Dağılımı

Tüm kitaplarda yer alan okul şarkılarının karar seslerinin yüzdellik dağılımı Grafik 3.7.1.'de görüldüğü gibidir. Grafikten de anlaşıldığı üzere re kararlı okul şarkıları kitaplarda en çok yer alan okul şarkılarıdır. Kitaplarda 62 adet re kararlı okul şarkısı olduğu tespit edilmiştir. Do kararlı okul şarkılarının da oldukça fazla kullanıldığı göze çarpmaktadır. Do kararlı okul şarkılarının sayısı 56'dır. Fa kararlı okul şarkıları 34 adet, sol kararlı okul şarkıları 17 adet, mi kararlı okul şarkıları 14 adet, la kararlı okul şarkıları ise 6 adet olarak tespit edilmiştir.

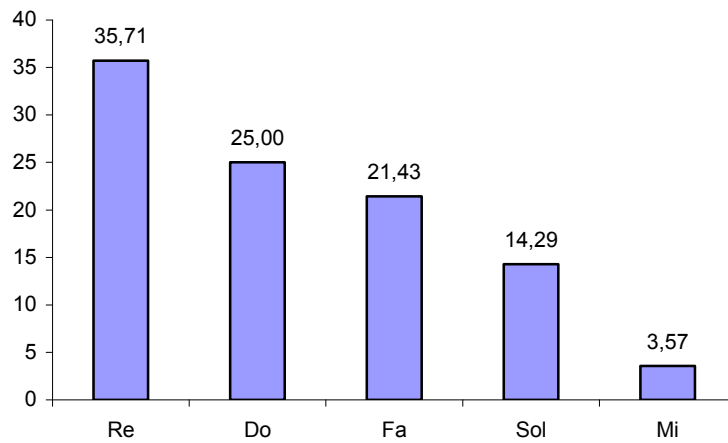
Grafik 3. 7. 2. 1. Sınıf Okul Şarkılarının Karar Seslerine Göre Dağılımı

1. Sınıf kitaplarında yer alan 21 adet okul şarkısı içerisinde do kararlı olanlar en fazla kullanılanlardır. 9 adet şarkının do kararlı olduğu tespit edilmiştir. Sol kararlı okul şarkıları 4, re ve fa kararlı okul şarkıları 3'er adet, mi ve la kararlı okul şarkıları 1'er adet yer almıştır.

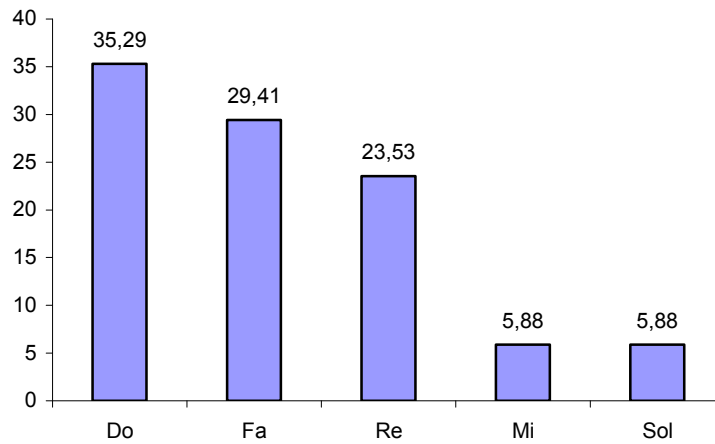
Grafik 3. 7. 3. 2. Sınıf Okul Şarkılarının Karar Seslerine Göre Dağılımı

2. Sınıf kitaplarında yer alan 26 adet okul şarkısı içinde en çok kullanılan karar sesinin re olduğu grafikte görülmektedir. Re kararlı şarkıların sayısı 12'dir. Ayrıca fa kararlı 6, do kararlı 5, sol kararlı 2 ve mi kararlı 1 adet okul şarkısı olduğu tespit edilmiştir.

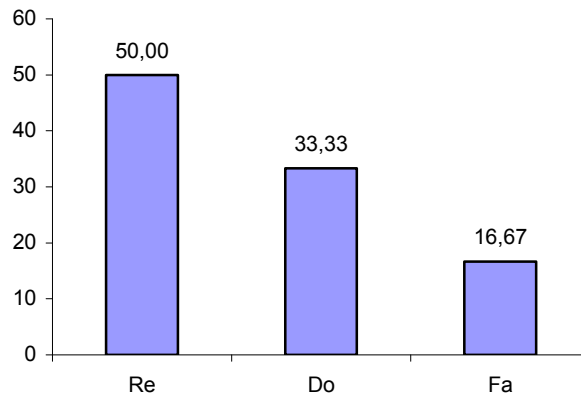
Grafik 3. 7. 4. 3. Sınıf Okul Şarkılarının Karar Seslerine Göre Dağılımı

3. Sınıf kitaplarında yer alan 28 adet okul şarkısı içinde en çok kullanılan karar sesinin re olduğu grafikte görülmektedir. Re kararlı okul şarkılarının sayısı 10'dur. Ayrıca do kararlı 7, fa kararlı 6, sol kararlı 4 ve mi kararlı 1 adet okul şarkısı olduğu tespit edilmiştir.

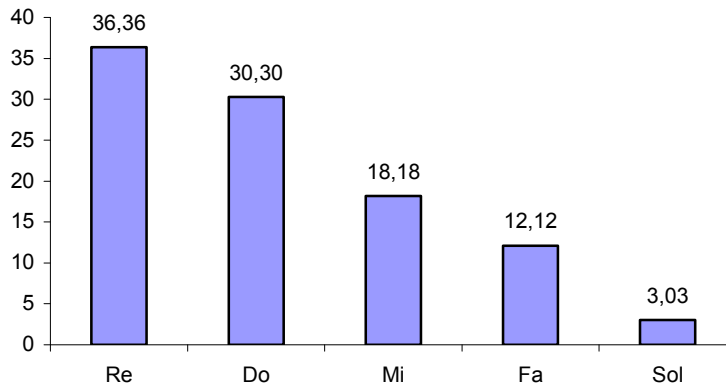
Grafik 3. 7. 5. 4. Sınıf Okul Şarkılarının Karar Seslerine Göre Dağılımı

4. Sınıf kitaplarında yer alan 17 adet okul şarkısı içinde do kararlı olanların en fazla yer aldığı grafikte görülmektedir. Do kararlı okul şarkılarının sayısı 6'dır. Ayrıca fa kararlı 5, re kararlı 4, mi kararlı ve sol kararlı 1'er adet okul şarkısı olduğu tespit edilmiştir.

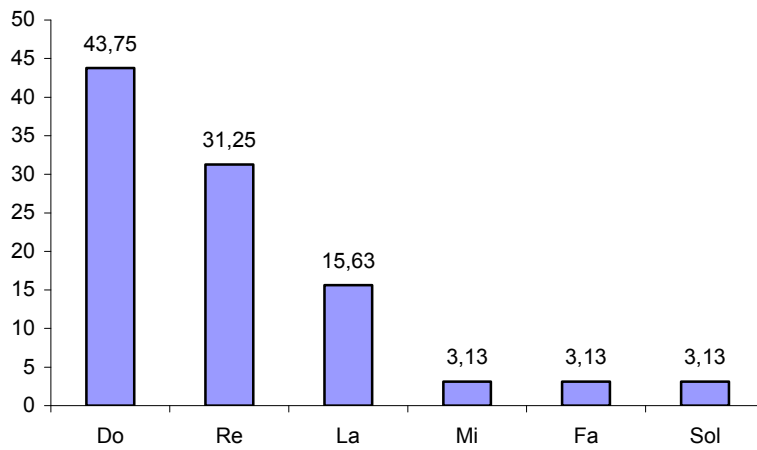
Grafik 3. 7. 6. 5. Sınıf Okul Şarkılarının Karar Seslerine Göre Dağılımı

5. Sınıf kitaplarında yer alan 18 adet okul şarkısı içinde en çok kullanılan karar sesinin re olduğu grafikte görülmektedir. Re kararlı okul şarkılarının sayısı 9'dur. Ayrıca do kararlı 6 ve fa kararlı 3 adet okul şarkısı olduğu tespit edilmiştir.

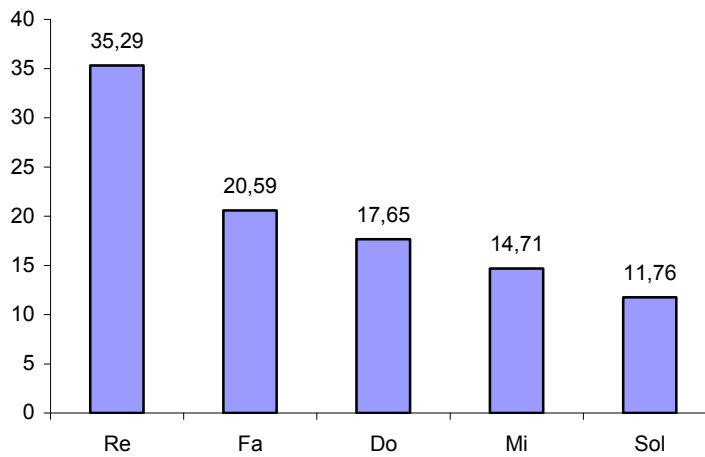
Grafik 3. 7. 7. 6. Sınıf Okul Şarkılarının Karar Seslerine Göre Dağılımı

6. Sınıf kitaplarında yer alan okul şarkıları içinde en çok kullanılan karar sesinin re olduğu grafikte görülmektedir. Re kararlı okul şarkılarının sayısı 12'dir. Ayrıca do kararlı 10, mi kararlı 6, fa kararlı 4 ve sol kararlı 1 adet okul şarkısı olduğu tespit edilmiştir.

Grafik 3. 7. 8. 7. Sınıf Okul Şarkılarının Karar Seslerine Göre Dağılımı

7. Sınıf kitaplarında yer alan okul şarkıları içinde en çok kullanılan karar sesinin do olduğu grafikte görülmektedir. Do kararlı okul şarkılarının sayısı 14'tür. Ayrıca re kararlı 10, la kararlı 5, mi, fa ve sol kararlı 1'er adet okul şarkısı olduğu tespit edilmiştir.

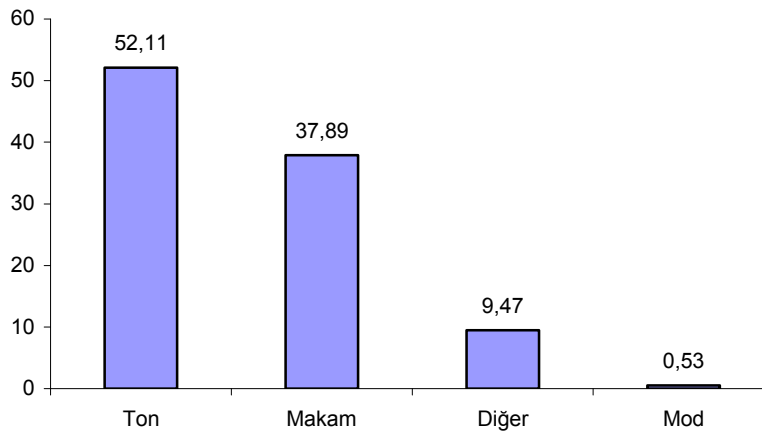

Grafik 3. 7. 9. 8. Sınıf Okul Şarkılarının Karar Seslerine Göre Dağılımı

8. Sınıf kitaplarında yer alan 34 adet okul şarkısında re kararlı olanların en çok kullanılanlar olduğu görülmektedir. Re kararlı okul şarkılarının sayısı 12'dir. Ayrıca fa kararlı 7, do kararlı 6, mi kararlı 5 ve sol kararlı 4 adet okul şarkısı olduğu tespit edilmiştir.

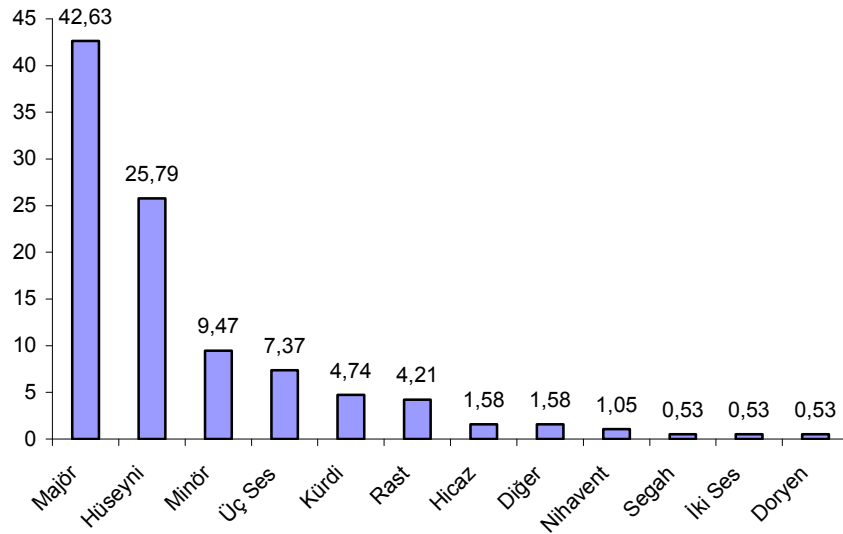
3.8. OKUL ŞARKILARININ MODAL YAPILARI

Bu bölümde okul şarkılarının modal yapılarının genel durumu ve sınıflara göre dağılımı incelenmiştir.

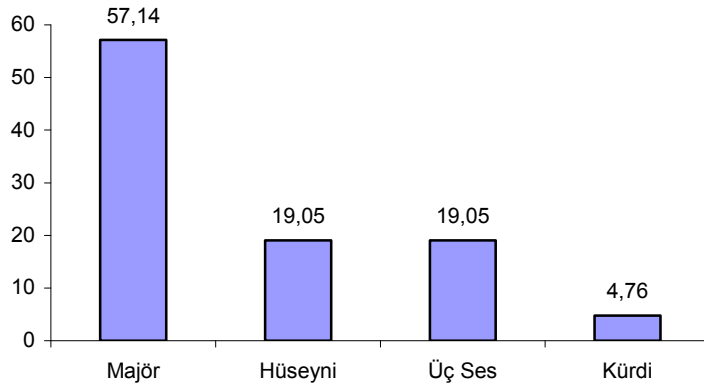
Grafik 3. 8. 1. Okul Şarkılarının Modal Durumlarının Yüzdelik Dağılımı

Okul şarkılarının modal durumlarının dağılımı grafik 3.8.1.'de görüldüğü gibidir. Tekrar eden şarkılar hesaplamaya katılmamış ve veriler 190 adet okul şarkısı üzerinden elde edilmiştir. Minör-majör tonlarda bestelenen 99 eser, toplamın %52,11'ini oluşturmaktadır. Bu durum batı müziği temeline dayanan eserlerin en yoğun kullanılan eserler olduğunu göstermektedir. Makamsal yapıya dayanan 72 eser, toplamın %37,89'unu oluşturmaktadır. Türk müziği temelli eserler batı müziği temelli eserlere göre daha az kullanılmıştır. Diğer başlığında gruplanan eserler iki, üç veya dört ses kullanılarak oluşturulan fakat herhangi bir tonal veya makamsal özellik gösterecek olgunlukta olmayan eserlerden oluşmaktadır. Bu durumda olan 18 eser bulunduğu tespit edilmiştir. Bu eserler genel toplamın %9,47'sini oluşturmaktadır. Herhangi bir yapıya uymayan bu eserler genelde 1, 2, ve 3. sınıflarda bulunan ve tekerleme yapısında olan eserlerdir. Mod yapısına uygun 1 adet eser olduğu tespit edilmiştir.

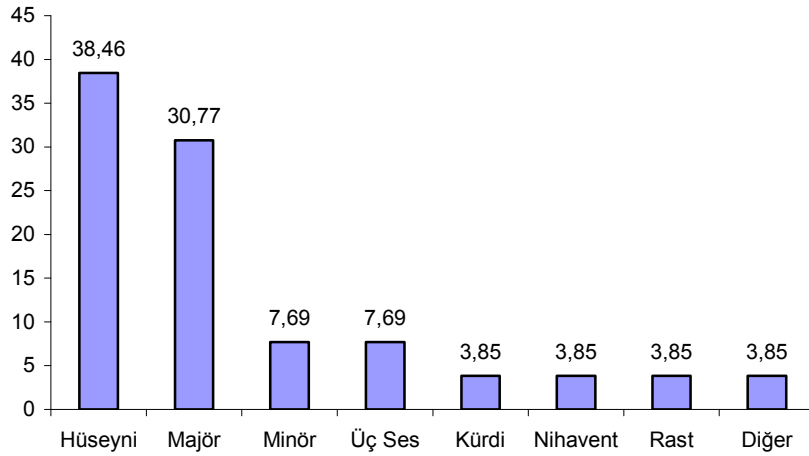
Grafik 3. 8. 2. Okul Şarkılarının Modal Yapılarına Göre Genel Dağılımı

Grafik 3.8.2.'de okul şarkılarının tespit edilen ton, makam ve modlara göre dağılımları görülmektedir. Majör tondaki eserlerin sayısı 81'dir ve %42,63 orana sahiptir. Majör tonun en çok kullanılan yapı olduğu görülmektedir. Hüseyini makamındaki eserlerin sayısı 49'dur ve %25,79 oranla en çok kullanılan ikinci yapıdır. Minör tondaki eserlerin sayısı 18, yüzdesi %9,47'dir. Üç ses olarak gruplanan eserler, ezgisi üç ses aralığında seyreden ve herhangi bir tonal veya makamsal yapıya uyacak olgunluğu gösteremeyen yapıdaki eserlerdir. Bu eserlerin sayısı 14, yüzdesi ise %7,37'dir. Kürdi makamındaki 9 eserin toplam sayıya oranı 4,74'tür. Rast makamındaki eserlerin sayısı 8, hicaz makamındaki eserlerin sayısı ise 3 olarak tespit edilmiştir. Diğer olarak gruplanan eserler, ezgisi 4 sestten oluşan, Türk müziği motifleri taşıyan fakat makamsal yapı göstermesi için yeterli özellikleri barındırmayan yapıdan oluşmuştur ve sayıları 3 olarak tespit edilmiştir. Nihavent makamında 2, segah makamında ise 1 eser olduğu görülmüştür. İki ses olarak gruplanan eserler, ezgisi 2 ses aralığında seyreden ve tonal veya makamsal özellik gösterecek olgunlukta olmayan eserlerdir. Bu grupta 1 adet eser bulunmaktadır. Doryen olarak adlandırılan modal yapıda da 1 adet eser olduğu görülmüştür.

Grafik 3. 8. 3. 1. Sınıf Okul Şarkılarının Modal Yapılarının Dağılımı

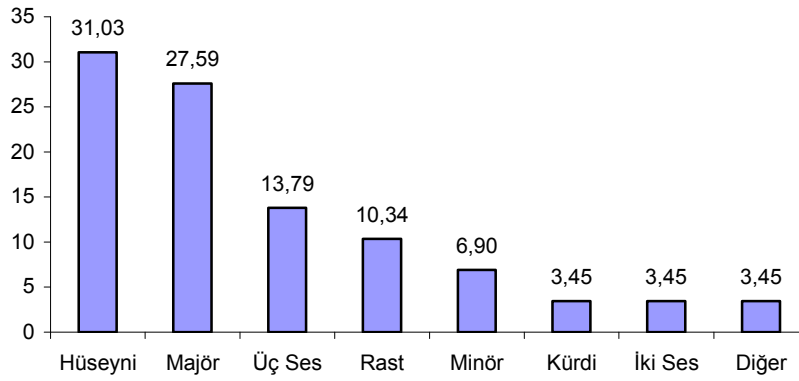
Grafikte 3.8.3.'de 1. sınıf kitaplarında yer alan okul şarkılarının modal yapılarının yüzdelik dağılımları görülmektedir. Majör tondaki eserlerin sayısı 12'dir ve toplam eserlerin %57,14'ünü oluşturmaktadır. Hüseyini makamında ve üç ses grubunda 4'er eser bulunmaktadır. Kürdi makamında ise 1 adet eser bulunduğu görülmüştür.

Grafik 3. 8. 4. 2. Sınıf Okul Şarkılarının Modal Yapılarının Dağılımı

Grafik 3.8.4.'de 2. sınıf kitaplarında yer alan okul şarkılarının modal yapılarına göre yüzdelik dağılımları görülmektedir. Hüseyini makamının en çok kullanılan yapı olduğu tespit edilmiştir. Hüseyini makamında 10 adet eser olduğu görülmüştür ve toplam

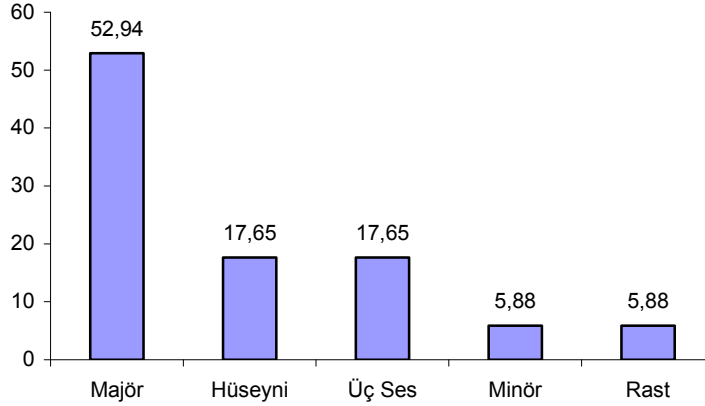
eser sayısına oranı %38,46'dır. Majör ton yine bu sınıfta yoğun olarak kullanılan bir yapıdır. Majör tondaki eserlerin sayısı 8 ve toplam eser sayısına oranı %30,77'dir. Minör tonda ve üç ses grubunda 2'şer eser bulunmaktadır. Kürdi, Nihavent, Rast makamlarında ve diğer grubunda 1'er eser bulunduğu da diğer tespitlerdir.

Grafik 3. 8. 5. 3. Sınıf Okul Şarkılarının Modal Yapılarının Dağılımı

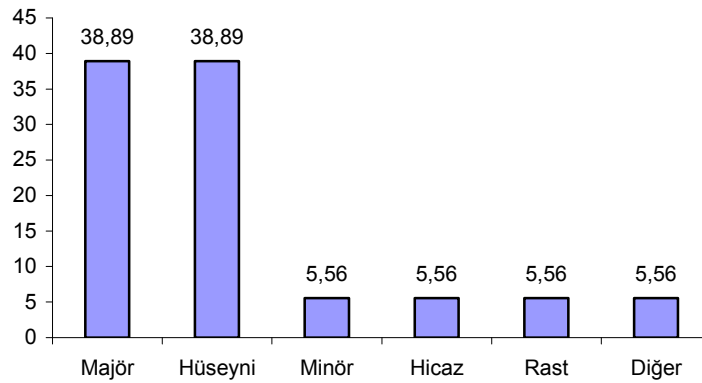
Grafik 3.8.5.'de 3. sınıf kitaplarında yer alan okul şarkılarının modal yapılarının yüzdelik dağılımı grafikte görüldüğü gibidir. 3. sınıf kitaplarında 28 adet okul şarkısı bulunmaktadır fakat "Bir Dünya Bırakın" isimli okul şarkısında iki bölüm bulunduğu, ilk bölümün rast, ikinci bölümün ise hüseyini makamında olduğu görülmüştür ve bu iki makam ayrı ayrı değerlendirilmiştir. Veriler 29 modal yapı üzerinden elde edilmiştir. 3. sınıf kitaplarında yer alan şarkılarda en çok kullanılan yapının hüseyini makamı olduğu görülmektedir. Hüseyini makamı 9 defa kullanılmıştır ve genel toplamın %31,03'ünü oluşturmaktadır. Yine yoğun olarak kullanılan yapılardan birinin de majör ton olduğu görülmektedir. Majör ton 8 defa kullanılmıştır ve genel toplamın %27,59'unu oluşturmaktadır. Kullanılan diğer yapılara bakılacak olunursa üç ses grubundaki yapıların 4, rast makamının 3, minör tonun 2, kürdi makamının 1 defa kullanıldığı görülmüştür. İki ses olarak gruplanan yapı yalnızca bu sınıfta bir defa kullanılan, ezgisi iki ses aralığında seyreden ve herhangi bir tonal veya makamsal özellik gösterecek olgunlukta olmayan bir yapıdır. Diğer olarak gruplanan yapı da daha önceki sınıflarda

olduğu gibi dört ses aralığında seyreden fakat makamsal olarak adlandırılmak için yeterli görülmeyen bir yapıdadır. Bu yapının 1 defa kullanıldığı görülmüştür.

Grafik 3. 8. 6. 4. Sınıf Okul Şarkılarının Modal Yapılarının Dağılımı

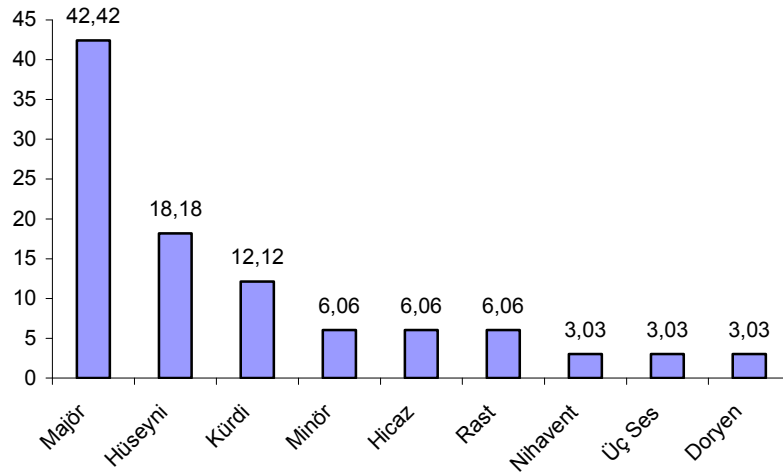
4. sınıf kitaplarında yer alan okul şarkılarının modal yapılarının yüzdelik dağılımı Grafik 3.8.6.'da görüldüğü gibidir. Majör ton en çok kullanılan yapıdır ve 9 defa kullanılarak genel toplamda %52,94'lük yüzdeye sahiptir. Hüseyini makamı ve üç ses grubundaki yapılar 3'er defa kullanılmıştır ve %17,65'er yüzdeye sahiptir. Minör ton ve rast makamı ise 1'er defa kullanılmıştır.

Grafik 3. 8. 7. 5. Sınıf Okul Şarkılarının Modal Yapılarının Dağılımı

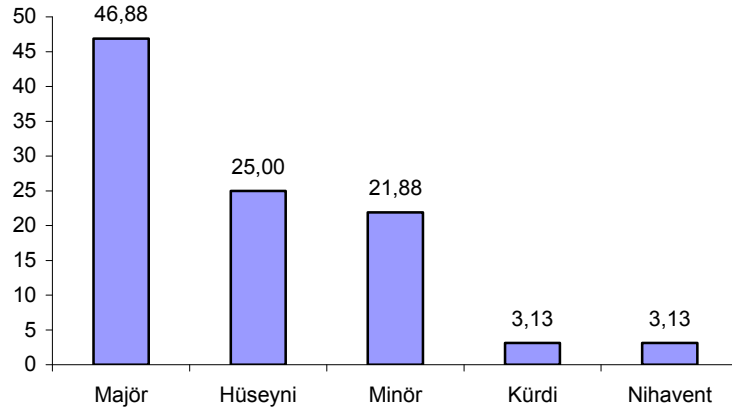
5. sınıf kitaplarında yer alan okul şarkılarının modal yapılarının yüzdelik dağılımı Grafik 3.8.7.'de görüldüğü gibidir. Bu sınıfta majör tonun ve hüseyini makamının

ağırlıklı olarak kullanıldığı görülmektedir. Majör ton ve hüseyini makamı 7’şer defa kullanılmıştır ve genel toplamda %38,89’ar yüzdelik dilime sahiptir. Minör ton, hicaz makamı, rast makamı ve diğer olarak gruplanan yapı 1’er defa kullanılarak 5. sınıf kitaplarında yer almıştır.

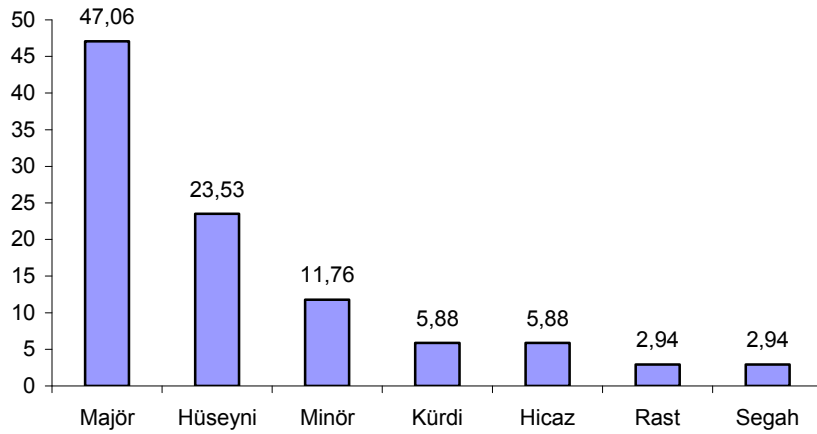
Grafik 3. 8. 8. 6. Sınıf Okul Şarkılarının Modal Yapılarının Dağılımı

6. sınıf kitaplarında yer alan okul şarkılarının modal yapılarının yüzdelik dağılımı grafik 3.8.8.’de görüldüğü gibidir. En yoğun kullanılan yapının majör ton olduğu görülmektedir. Majör ton 14 defa kullanılmıştır ve genel toplama oranı %42,42’dir. Hüseyini makamı 6 defa kullanılmıştır ve yüzdesi 18,18’dir. Kürdi makamı 4 defa, minör ton, hicaz makamı ve rast makamı 2’şer defa, nihavent, üç ses grubundaki yapılar ve doryen modu 1’er defa kullanılmıştır. Doryen olarak adlandırılan yapı antik Yunan modlarından biridir. Bu yapı yalnızca 6. sınıf okul şarkıları arasındaki “Sonbahar” isimli eserde kullanılmıştır.

Grafik 3. 8. 9. 7. Sınıf Okul Şarkılarının Modal Yapılarının Dağılımı

7. sınıf kitaplarında yer alan okul şarkılarının modal yapılarının yüzdelerik dağılımı Grafik 3.8.9.'da görüldüğü gibidir. Majör ton en sık kullanılan yapıdır. 15 defa kullanılan majör ton genel toplamda %46,88 yüzdeye sahiptir. 8 defa kullanılan hüseyini makamı %25, 7 defa kullanılan minör ton %21,88 yüzdeye sahiptir. Kürdi ve nihavent makamları ise 1'er defa kullanılarak %3,13 yüzdeye sahiptir.

Grafik 3. 8. 10. 8. Sınıf Okul Şarkılarının Modal Yapılarının Dağılımı

8. sınıf kitaplarında yer alan okul şarkılarının modal yapılarının yüzdelerik dağılımı Grafik 3.8.10.'da görüldüğü gibidir. Majör ton en çok kullanılan yapıdır. 16 defa

kullanılan majör ton genel toplamda %47,06 yüzdeye sahiptir. Hüseyini makamı 8 defa kullanılmıştır ve yüzdesi %23,53'tür. Minör ton 4 defa kullanılmıştır yüzdelik payı %11,76'dır. Kullanılan diğer yapılar ise kürdi ve hicaz makamı 2'şer defa, rast ve segah makamı 1'er defa olarak tespit edilmiştir.

3.9. OKUL ŞARKILARININ BİÇİMSEL YAPILARI

Bu bölümde okul şarkılarının biçimsel yapıları incelenmiştir. Biçimsel yapı besteleme teknikleri içerisinde öneme sahip bir konu olmakla beraber okul şarkılarının öğrencilerin genel gelişim seviyelerine uygunluk durumlarının incelenmesinde bir araç niteliği taşımaktadır. Okul şarkılarının tamamının incelenmesi sonucu, kullanılan biçimsel yapıların; bir bölümlü şarkı biçimi, iki bölümlü şarkı biçimi ve üç bölümlü şarkı biçimi olduğu tespit edilmiştir. Bu durum ilköğretim okullarındaki müzik dersi kitaplarında yer alan okul şarkılarında, şarkı biçimlerinin tamamının kullanıldığını göstermektedir.

Tablo 3. 9. 1. Okul Şarkılarının Biçimsel Yapılarının Genel dağılımı

Formsal Yapı	f	%
Bir Bölümlü Şarkı	143	75,66
İki Bölümlü Şarkı	42	22,22
Üç Bölümlü Şarkı	4	2,12
Toplam	189	

Tablo 3.9.1.'de tüm sınıfların kitaplarında yer alan okul şarkılarının biçimsel yapılarına göre dağılımı görülmektedir. Tablodan da anlaşılabacağı gibi bir bölümlü şarkı biçimi genel yapıda ağırlıktadır. 143 adet okul şarkısının bir bölümlü şarkı biçiminde yazıldığı tespit edilmiştir ve genel toplama oranı %75,66 gibi oldukça büyük bir orandır. Okul şarkılarının genelinin bir bölümlü şarkı biçiminde olduğunu düşünürsek bu durum normal olarak değerlendirilmektedir. İki bölümlü şarkı biçiminde 42 adet okul şarkısı

tespit edilmiştir. İncelenen okul şarkılarının %22,22'si iki bölümlü şarkı biçimindedir. Üç bölümlü şarkı biçimindeki eserlerin sayısı diğer ikisine oranla oldukça azdır. 4 adet eser üç bölümlü okul şarkısı biçimindedir. Yüzdelik dilimi %2,12'dir. Üç bölümlü şarkı biçiminin okul şarkılarında fazla kullanılmayan bir biçimsel yapı olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 3. 9. 2. Okul Şarkılarının Biçimsel Yapılarının Sınıflara Göre Dağılımı

Sınıf	Bir Bölümlü Şarkı		İki Bölümlü Şarkı		Üç Bölümlü Şarkı	
	f	%	f	%	f	%
1. Sınıf	21	100	–	–	–	–
2. Sınıf	23	88,46	3	11,54	–	–
3. Sınıf	25	89,29	3	10,71	–	–
4. Sınıf	12	70,59	5	29,41	–	–
5. Sınıf	13	72,22	5	27,78	–	–
6. Sınıf	17	51,52	15	45,45	1	3,03
7. Sınıf	24	75	7	21,88	1	3,13
8. Sınıf	23	67,65	9	26,47	2	5,88

Tablo 3.9.2.'de okul şarkılarının sınıflara göre biçimsel yapılarının dağılımı görülmektedir. 1. Sınıf kitaplarında yer alan 21 adet okul şarkısının tamamında bir bölümlü şarkı biçiminin kullanıldığı görülmektedir. 1. Sınıf okul şarkıları incelenirken eserlerin çoğunun tekerleme veya tekerleme türünde bestelenmiş okul şarkılarından ve 4-8 ölçüden oluşan bir motifli veya bir cümleli okul şarkılarından oluştuğu tespit edilmiştir. 1. sınıfa giden öğrencilerin 7 yaş düzeyinde olduğu ve okula yeni başladıkları düşünüldüğünde ritmik tekrara dayalı, kısa ezgili bu okul şarkılarının gelişim seviyelerine uygun olduğu düşüncesine varılmıştır.

2. sınıf kitaplarında yer alan okul şarkılarının 23'ünün bir bölümlü, 3'ünün ise iki bölümlü şarkı biçiminde olduğu görülmektedir. Bir bölümlü şarkıların yüzdesi %88,46, İki bölümlü şarkıların yüzdesi ise %11,54'tür. İki bölümlü şarkılar kullanılsa da bu sınıf içinde kısa yapıli kolay eserlerin kullanıldığını söylemek mümkündür. İki bölümlü şarkı

biçiminde yazılan eserler de en basit düzeyde iki bölmeden oluşan yapıdadırlar. Gelişim seviyeleri göz önünde bulundurulduğunda bu sınıfta kullanılan eserlerin uygun olduğu düşünülmektedir.

3. sınıf kitaplarında yer alan okul şarkılarının 25'inin bir bölümlü, 3'ünün ise iki bölümlü şarkı biçiminde olduğu görülmektedir. Bir bölümlü şarkıların yüzdesi %89,29, iki bölümlü şarkıların yüzdesi ise %10,71'dir. Bu sınıfta ilk iki sınıfa nispeten yapısal olarak daha gelişkin eserlerin kullanıldığını söylemek mümkündür. Bir bölümlü eserlerin bir kısmı tam anlamıyla bir periyod oluşturabilecek nitelik taşımaktadırlar. İki bölümlü eserler ise yine en basit düzeyde iki bölmeden oluşan niteliktedirler. 3. sınıf öğrencilerinin seviyelerinin bir ve ikinci sınıf öğrencilerine göre daha ileri düzeyde olduğu düşünüldüğünde kullanılan şarkıların nitelik bakımında gelişkin olması normal bir durum olarak nitelendirilmiştir.

4. sınıf kitaplarında yer alan okul şarkılarının 12'sinin bir bölümlü, 5'inin ise iki bölümlü şarkı biçiminde olduğu görülmektedir. Bir bölümlü şarkıların yüzdesi %70,59, iki bölümlü şarkıların yüzdesi ise %29,41'dir. 4. sınıfta iki bölümlü şarkı biçiminin önceki sınıflara göre daha fazla kullanıldığı dikkat çekmektedir. Tekerleme gibi kısa ve basit yapıları eserlerin kullanımı bu sınıfta oldukça düşük seviyelerdedir. İlköğretim okullarında 4. sınıftan itibaren müzik derslerine müzik öğretmenlerinin girdiği düşünülürse bu sınıfta öğretilen okul şarkılarının daha olgun yapıda olması normal olarak yorumlanmıştır.

5. sınıf kitaplarında yer alan okul şarkılarının 13'ünün bir bölümlü, 5'inin ise iki bölümlü şarkı biçiminde olduğu görülmektedir. Bir bölümlü şarkıların yüzdesi 72,22, iki bölümlü şarkıların yüzdesi ise %27,78'dir. Bu sınıfta yer alan okul şarkılarının 4. sınıfta yer alan okul şarkılarına benzer yapıda olduğunu söylemek mümkündür ve seviye açısından 4. ve 5. sınıf okul şarkılarına oldukça yakın olduğu görülmüştür.

6. sınıf kitaplarında yer alan okul şarkılarının 17'sinin bir bölümlü, 15'inin iki bölümlü, 1'inin ise üç bölümlü şarkı biçiminde olduğu görülmektedir. Bir bölümlü şarkıların yüzdesi %51,52, iki bölümlü şarkıların yüzdesi %45,45, üç bölümlü olan tek şarkının yüzdesi ise %3,03 olarak tespit edilmiştir. Genel yapıda bir ve iki bölümlü şarkı biçimleri arasında dengeli bir dağılım olduğu dikkat çekmektedir. 6. sınıf, ilköğretim kurumlarında 2. kademe sınıfların başlangıcı olan sınıf konumundadır ve bu sınıfta verilen her türlü eğitim oldukça önemlidir. Bu sınıfta yer alan şarkılar biçimsel yapı bakımından önceki sınıflara göre bir hayli gelişkindir. Bir bölümlü şarkıların birkaç tanesi hariç hepsi gelişkin bir periyoddan oluşan eserlerdir. İki bölümlü şarkılar ise genel olarak önceki sınıflardaki örneklerden daha olgun yapıdadırlar. Örneği ilk defa 6. sınıfta bulunan üç bölümlü şarkı biçimi ise fazla gelişkin olmayan üç bölmeden oluşmasına rağmen bu sınıfın gelişim düzeyine uygun bir yapıdadır.

7. sınıf kitaplarında yer alan okul şarkılarının 24'ünün bir bölümlü, 7'sinin iki bölümlü, 1'inin ise üç bölümlü şarkı biçiminde olduğu görülmektedir. 1 bölümlü şarkıların yüzdesi %75, iki bölümlü şarkıların yüzdesi %21,88, üç bölümlü olan tek şarkının yüzdesi ise 3,13 olarak tespit edilmiştir. Bir bölümlü eserlerin çokluğu dikkat çekmektedir. Fakat bu durum toplam 32 okul şarkısının 17'sinin çalgı müziği olarak bestelenmiş olan basit yapıli eserlerden oluşmasından kaynaklanmaktadır. 17 çalgı müziği eserinin 14 tanesi bir bölümlü şarkı biçimindedir. Çalgı müziği dışında kalan şarkıların biçimsel özellikleri 6. sınıfta bulunan okul şarkılarına benzer özellikler göstermektedir.

8. sınıf kitaplarında yer alan okul şarkılarının 23'ünün bir bölümlü, 9'unun iki bölümlü, 2'sinin ise üç bölümlü şarkı biçiminde olduğu görülmektedir. Bir bölümlü şarkıların yüzdesi %67,65, iki bölümlü şarkıların yüzdesi %26,47, üç bölümlü şarkıların yüzdesi %5,88 olarak tespit edilmiştir. 8. sınıfta bulunan şarkılarda bir bölmeli şarkı biçiminin ağırlıkta olduğu dikkat çekmektedir. Bu durum 8. sınıfta yoğun bir biçimde bulunan türkülerin çoğunun bir bölümlü şarkı biçiminde olmasından kaynaklanmaktadır.

İki bölümlü şarkılar genellikle gelişkin periyotlardan oluşmuş yapılardır ve diğer sınıflardaki okul şarkılarına göre daha yüksek seviyeli dirler. Üç bölümlü şarkı biçimindeki eserler de oldukça gelişkin yapılarıdır.

3.10. OKUL ŞARKILARININ TEKSESLİLİK-ÇOKSESLİLİK DURUMLARI

Bu bölümde okul şarkılarının tekse slilik-çokse slilik durumları incelenmiştir. Çokse slilik müzik eğitiminde oldukça önemli bir noktadır. Öğrencilerin sanatsal beğenilerinin şekillenmesi aşamasında çokse slili ği kavramaları, bu kavramı anlamlandırabilmeleri müzik eğitiminde temel amaçlardan biridir. Bu doğrultuda düşünüldüğünde öğrencilere çokse slili ğin gere ği kadar tanıtılmasının ilköğretim müzik eğitimindeki önemi kavranabilir. Çokse slilik tanımlama ve açıklama yöntemleri ile tam olarak kavranabilecek bir kavram değildir. Bu yüzden çokse slilik konusu işlenirken seviyeye uygun örneklerin öğretilmesi ve seslendirilmesi zorunlu bir durumdur. İlköğretim müzik kitaplarında yer alan okul şarkılarındaki tekse slilik-çokse slilik durumu şu şekildedir:

Tablo 3. 10. 1. Okul Şarkılarının Tekse slilik-Çokse slilik Durumlarının Genel dağılımı

	f	%
Tekse sli	171	90
Çokse sli	19	10
Toplam	190	

Tabloda görüldüğü gibi kitaplarda bulunan okul şarkılarının 171'i tekse sli, 19'u ise çokse slidir. Tekrar eden 20 okul şarkısı değ erlendirilmedi ğinde ortaya çıkan tablo bu şekildedir. Tekse sli şarkıların yüzdesi %90, çokse sli şarkıların yüzdesi ise %10 olarak tespit edilmiştir. Görünen bu tabloda çokse sli okul şarkılarının kullanımının oldukça düşük bir seviyede kaldığını söylemek mümkündür.

Tablo 3. 10. 2. Okul Şarkılarının Tekseslilik-Çokseslilik Durumlarının Sınıflara Göre Dağılımı

Sınıf	Teksesli		Çoksesli	
	f	%	f	%
1. Sınıf	21	100	0	0
2. Sınıf	26	100	0	0
3. Sınıf	28	100	0	0
4. Sınıf	17	100	0	0
5. Sınıf	18	100	0	0
6. Sınıf	31	93,94	2	6,06
7. Sınıf	23	71,88	9	28,13
8. Sınıf	27	77,14	8	22,86

Tabloda okul şarkılarının tekseşlilik-çokseşlilik durumlarının sınıflara göre dağılımı görölmektedir. 1, 2, 3, 4 ve 5. Sınıflarda okul şarkılarının tamamının tekseşli olduğu görölmektedir. Bu durum çokseşlilik konularının ilköğretim ikinci kademe olarak nitelendirilen 6, 7 ve 8. sınıflarda yer almasından kaynaklanmaktadır.

6. sınıfta yer alan okul şarkılarının 31'i tekseşli, 2'si ise çokseşlidir. Tekseşli okul şarkılarının yüzdesi %93,94, çokseşli okul şarkılarının yüzdesi ise %6,06'dır. Bu sınıfta yer alan 2 adet çokseşli okul şarkısı, basit çok seşlendirme teknikleri kullanılarak oluşturulmuştur. Çok seşlendirmede kullanılan teknikler kanon ve iki seşlilik olarak tespit edilmiştir.

7. sınıfta yer alan okul şarkılarının 23'ü tekseşli, 9'u ise çokseşli olarak tespit edilmiştir. Tekseşli okul şarkılarının yüzdesi %71,88, çokseşli okul şarkılarının yüzdesi ise %28,13'tür. 7. sınıftaki çokseşli okul şarkılarının 6. sınıftakilere göre daha fazla olduğu görölmektedir. 7. sınıfta bulunan çokseşli okul şarkılarının 4'ü kanon tekniğıyle çok seşlendirilmiştir. Çokseşli okul şarkılarının 1'i 4 seşli ritim kalıbı şeklindedir. Geriye kalan 4 adet çokseşli okul şarkısı ise iki seşli olarak bestelenmiştir.

8. sınıf kitaplarında yer alan okul şarkılarının 27'si tek sesli, 8'i ise çok seslidir. Tek sesli okul şarkılarının yüzdesi %77,14, çok sesli okul şarkılarının yüzdesi ise %22,86'dır. Çok sesli okul şarkılarının 3'ü kanon yöntemiyle çok seslendirilmiştir. Geriye kalan 5 çok sesli okul şarkısı ise iki seslidir. İki sesli okul şarkılarının 2'sinin türkülerin çok seslendirilmesi yoluyla elde edildiği tespit edilmiştir.

3.11. OKUL ŞARKILARININ PROZODİ KURALLARINA UYUM DURUMLARI

Bu bölümde okul şarkılarının prozodi kurallarına uygunluk durumları incelenmiştir. Bu bölümdeki inceleme alanı olan “prozodi” konusu daha önce incelenen konulardan farklı bir konumdur. Her ne kadar üzerinde birçok araştırma yapılmış olsa da prozodi konusu tam olarak sağlam bir temel üzerine oturtulamamıştır. Okul şarkılarının tamamı incelendiğinde hemen hemen tüm okul şarkılarında prozodi kurallarına uymayan bölümler olduğu görülmüştür. Konuda uzman olan bestecilerin eserlerinde bile prozodiye çok özen gösterilmesine rağmen bazı yerlerde eserin sözleriyle ezgisi arasında küçük aksaklıklar görülmüştür. Bunun sebebi olarak eserde işlenen konunun gerektirdiği sözlerin bozulmaması, değiştirilmemesi gerektiği düşüncesi olduğu düşünülmektedir. Bu durumda olan eserlere prozodi yönünden hatalı demek doğru değildir. Bu nedenlerle bu bölümde, incelenen okul şarkılarındaki prozodi hatalarının istatistiksel olarak hesaplanması yerine, eğitim müziğinde genel olarak kullanılan prozodi kurallarına uyan-uymayan eser örneklerinin açıklanması yöntemi tercih edilmiştir.

Prozodi, Yunanca pros (-göre) ve ode (-şarkı) sözcüklerinin birleşiminden oluşan bir sözcüktür ve “şarkıya göre” anlamındadır (Bozkaya, 2001: 30). Birçok müzikbilimci, müzik eğitimcisi ve müzikolog tarafından farklı şekillerde tanımlanmıştır. Bu tanımlardan bazıları şöyledir:

“Prozodi (prosodie): Kelimelerin, vurgu, çıkarılış ve kıymete uyarlık bakımından iyi telaffuzu. Sözler ile musikin bu doğruluğu kollayacak surette uzlaştırılmış bulunması” (Gazimihal, 1961: 210)

Muammer Sun’a göre prozodi, “müzikte şarkı sözü ile ezgi arasındaki ilişkileri inceleyen bilgi dalı”dır (1997: 63).

Prozodi başlıca üç konuyu içermektedir: Tartımsal uyum, tizlik uyumu, anlam uyumu (Bozkaya, 2001: 31).

Tartımsal uyum açık-kapalı hecelere verilen uzun-kısa süreli tartım anlayışına dayanır. Şarkı bestelenirken açık heceye kısa süreli tartım, kapalı heceye uzun süreli tartım verilmesi prozodinin bir gereğidir. Söz ile ezginin tartımsal uyumu da açık heceye kısa nota, kapalı heceye de uzun nota verilerek sağlanır (Bozkaya, 2001: 31).

Tizlik uyumu, konuşma dilinde sözcüklerin bazı hecelerinin daha güçlü sesle, bazı hecelerinin ise daha hafif söylenmesi ile ilgilidir. Güçlü söylenen heceler vurgulu, hafif söylenenler vurgusuz hecelerdir. Beste yapılırken vurgulu heceye ince ses, vurgusuz heceye kalın ses verilir. Söz ile ezginin tizlik uyumu sağlanırken vurgulu heceye ince ses, vurgusuz heceye kalın ses verilir (Bozkaya, 2001: 31).

Anlam uyumu, konuşma dilinde cümle içerisindeki bazı sözcüklerin ve hecelerin, diğerlerine göre daha vurgulu söylenmesiyle ilgilidir. Anlamsal olarak vurgulanmak istenen konu bu şekilde belirtilir. Buna cümle vurgusu denir. Bu sayede cümlenin içerdiği anlam ön plana çıkarılmış olur. Söz ile ezgi arasındaki anlam uyumu, sözün anlamını belirten heceye en ince ses verilerek sağlanır (Bozkaya, 2001: 31).

Tizlik uyumu ile anlam uyumunun vurgulama ile ilgili oldukları tanımlarından anlaşılmaktadır. Tizlik uyumu sözcük içindeki vurgu uyumunu, anlam uyumu ise cümle içindeki vurgu uyumunu ifade etmektedir. Tartımsal uyum ise ritmik yapıyla ilgili bir konudur.

Eserlerin incelenmesi sırasında bu üç unsura göre sınıflama yapılmıştır. Tartımsal uyum ritim uyumu olarak tek başlıkta incelenirken tizlik uyumu ve anlam uyumu, vurgu uyumu adı altında bir başlıkta toplanmış, sözcük vurgusu ve cümle vurgusu adı altında iki alt başlık altında incelenmiştir.

3.11.1. Ritim Uyumu

Bu bölümde okul şarkıları sözün ritmi ile ezginin ritminin uyumu açısından incelenmiştir.

Sözcükleri oluşturan heceler iki gruba ayrılır. Ünlü harf ile biten heceler “açık hece” olarak adlandırılır ve kısa kabul edilerek nokta (.) ile gösterilir. Ünsüz harf ile biten heceler ise “kapalı hece” olarak adlandırılır ve uzun kabul edilerek çizgi (__) ile gösterilir (Bozkaya, 2001: 95).

Aşağıda yer alan okul şarkılarında ritim uyumunda dikkat edilen-edilmeyen noktalar açıklanmaya çalışılacaktır.

Çocuklarınız Biz

Söz-Müzik: Hikmet Erim

Andante >

Şa fak şa fak do ğa rız Gü neş gü neş bü yü rüz Yü rek yü rek bir li
Pı nar pı nar a ka rız Co şar co şar çağ la rız U mut la ra kay na

ğiz
ğiz

Ya rın la rız ya rın la rız Ço cuk la rız biz

Görülen eser söz ve müziği Hikmet Erim'e ait olan ve 8. sınıf kitaplarında yer alan bir eserdir. Bu eserde kullanılan ezgi ve söz ritminin durumu Tablo 3.11.1.1.'de görüldüğü gibidir.

Tablo 3. 11. 1. 1. Çocuklarınız Biz Adlı Şarkının Ritim Uyumu Bakımından Görünümü

Eserde Görülen Tartımsal Yapı	Olması Gereken Tartımsal Yapı
Şa fak şa fak do ğa rız • — • — • • —	Şa fak şa fak do ğa rız • — • — • • —
Gü neş gü neş bü yü rüz • — • — • • —	Gü neş gü neş bü yü rüz • — • — • • —
Yü rek yü rek bir li ğiz • — • — • • —	Yü rek yü rek bir li ğiz • — • — — • —
Ya rın la rız ya rın la rız • — • — • — • —	Ya rın la rız ya rın la rız • — • — • — • —
Ço cuk la rız biz • — — — —	Ço cuk la rız biz • — • — —
Pı nar pı nar a ka rız • — • — • • —	Pı nar pı nar a ka rız • — • — • • —
Co şar co şar çağ la rız • — • — • • —	Co şar co şar çağ la rız • — • — — • —
U mut la ra kay na ğız • — • — • • —	U mut la ra kay na ğız • — • • — • —
Ya rın la rız ya rın la rız • — • — • — • —	Ya rın la rız ya rın la rız • — • — • — • —
Ço cuk la rız biz • — — — —	Ço cuk la rız biz • — • — —

Tabloda ilk görülen kısım eserin ezgi ritminin hecelere göre dağılım durumudur. Koyu harflerle belirtilen heceler ezgi ritmiyle uymayan hecelerdir. İkinci kısım ise söz ritminin doğru dağılımını gösteren kısımdır. Tabloda görüldüğü gibi bazı heceler kapalı hece olmasına rağmen kısa nota değerleriyle ifade edilmiş, bazı hecelerde açık hece olduğu halde uzun nota değerleriyle ifade edilmiştir. Eserin genel ritmik uyum yapısına

bakıldığında uyum sağlamak amaçlı çaba sarf edildiği anlaşılmaktadır ve kısmen hatalı da olsa ritim uyumunun sağlandığı görülmektedir. İncelenen eserlerin ritim uyumlarının genel olarak bu eserdeki yapıya benzerlik gösterdiği görülmüştür.

Davulcu

Orta Hız Söz-Müzik: Muammer Sun

Güm güm güm tok ma ğı vur

5 tok ma ğı vur vur çal da vu lu

9 çal da vu lu çal da vu lu

Görülen eser sözü ve müziği Muammer Sun'a ait olan ve 6. sınıf öğretmen kılavuz kitabında yer alan bir eserdir. Bu eserdeki ezgi ve söz ritminin uyum durumu Tablo 3.11.1.2.'de görüldüğü gibidir.

Tablo 3. 11. 1. 2. Davulcu Adlı Şarkının Ritim Uyumu Bakımından Görünümü

Eserde Görülen Tartımsal Yapı	Olması Gereken Tartımsal Yapı
Güm güm güm tok ma ğı vur — — — — . . —	Güm güm güm tok ma ğı vur — — — — . . —
Tok ma ğı vur vur çal da vu lu — . . — — — . . —	Tok ma ğı vur vur çal da vu lu — . . — — — . . —
Çal da vu lu çal da vu lu — . . — — . . —	Çal da vu lu çal da vu lu — . . — — . . —

Tablo 3.11.1.2.'de görüldüğü gibi kısa bir yapıya sahip olan eserin söz ve ezgisinin ritmik uyumları incelendiğinde, uzun nota değeriyle ifade edilen ve ilk bakışta hatalı gibi görülen açık hecelerin aslında hatalı olmadığı ortaya çıkmıştır. Bu durum durak ve soluk alma yerlerindeki sözcüklerin son hecesinin açık ve kısa olması durumunda duraklama nedeniyle kapalı ve uzun kabul edilmesinden kaynaklanmaktadır (Bozkaya, 2001: 98). Eserde ezginin ve sözün ritmik yapısı arasında mükemmel bir uyum olduğu görülmektedir. İncelenen eserler içerisinde ritmik yapıya bu denli özen gösterilen eserlerin oldukça az olduğu görülmüştür.

Müzik Dersi

Orta Hız Söz-Müzik: Münir Ceylan

Zil ça lı yor ço cuk lar hay di ça buk der se koş
Haf ta da bir sa at var o da ne ça buk ge çer

i çim de bir se vinç var şu mü zik der si ne hoş do re mi fa
şar kı la rı söy ler ken u zak la şır gam keder do re mi fa

sol la si do do si la sol fa mi re do
sol la si do do si la sol fa mi re do

Görülen eser sözü ve müziği Münir Ceylan'a ait olan ve 6. sınıf kitaplarında yer alan bir eserdir. Bu eserdeki ezgi ve söz uyum durumu Tablo 3.11.1.3.'de görüldüğü gibidir.

Tablo 3. 11. 1. 3. Müzik Dersi Adlı Şarkının Ritim Uyumu Bakımından Görünümü

Eserde Görülen Tartımsal Yapı	Olması Gereken Tartımsal Yapı
Zil ça lı yor ço cuk lar • • • • • —	Zil ça lı yor ço cuk lar — • • — • — —
Hay di ça buk der se koş • • • • • • —	Hay di ça buk der se koş — • • — — • —
İ çim de bir se vinç var • • • • • • —	İ çim de bir se vinç var • — • — • — —
Şu mü zik der si ne hoş • • • • • • —	Şu mü zik der si ne hoş • • — — • • —
Haf ta da bir sa at var • • • • • • —	Haf ta da bir sa at var — • • — • — —
O da ne ça buk ge çer • • • • • • —	O da ne ça buk ge çer • • • • — • —
Şar kı la rı söy ler ken • • • • • • —	Şar kı la rı söy ler ken — • • • — — —
U zak la şır gam ke der • • • • • • —	U zak la şır gam ke der • — • — — • —

Tabloda görüldüğü üzere eserde söz ve ezginin ritmik yapıları arasında bariz bir uyumsuzluk söz konusudur. Eserde hecelerin açık veya kapalı olmasına bakılmaksızın aynı nota sürelerinin kullanıldığı görülmektedir. Bu durum incelenen okul şarkılarında sıkça karşılaşılan bir durumdur. İnceleme yapılırken tespit edilen diğer bir durum da bu türde hataların daha çok aktarma okul şarkılarında görüldüğüdür. Türk okul şarkılarında ve öykünme okul şarkılarında da rastlanmakla beraber, aktarma okul şarkılarının yapılarında bu tür aksaklıkların daha çok yer aldığı görülmüştür.

BULUT OLSAM

Söz- Müzik: Salih AYDOĞAN

Ha va da bir top bu lut ol sam
Si no pa zel
Ne gü zel
bir doğ ru yurt
ge zi nir dim
bu ge bu gü zel
yurt

Ne gü zel pa ra sız do la şır dım
O ra dan ha ta ya sü zü lür düm
De ni zi gü ne şi ha va sıy la

Görülen eser sözü ve müziği Salih Aydoğan'a ait olan ve 4. sınıf kılavuz kitabında yer alan bir eserdir. Eserdeki söz ve ezgi ritmi uyum durumu Tablo 3.11.1.4.'de görüldüğü biçimdedir.

Tablo 3. 11. 1. 4. Bulut Olsam Adlı Şarkının Ritim Uyumu Bakımından Görünümü

Eserde Görülen Tartımsal Yapı	Olması Gereken Tartımsal Yapı
Ha va da bir top bu lut ol sam • • — — — • • — —	Ha va da bir top bu lut <u>ol</u> sam • • • — — • • — —
Ne gü zel pa ra sız do la şır dım • • — • • — • • — —	Ne gü zel pa ra sız do la şır dım • • — • • — • • — —
Si no pa doğ ru ge zi nir dim • • — — — • • — —	Si no pa doğ ru ge zi nir dim • • • — • • • — —
O ra dan ha ta ya sü zü lür düm • • — • • — • • — —	O ra dan ha ta ya sü zü lür düm • • — • • • • • — —
Ne gü zel bir yurt bu gü zel yurt • • — — — • • — —	Ne gü zel bir yurt bu gü zel yurt • • — — — • • — —
De ni zi gü ne şi ha va sıy la • • — • • — • • — —	De ni zi gü ne şi ha va sıy la • • • • • • • • — —

Tablo 3.11.1.4.’de eserin söz ve ezgisinin ritmik yapılarında az sayıda farklılık görülmektedir. Burada özellikle dikkat edilmesi gereken bir durum söz konusudur. Tabloda eserin ilk satırının yedinci hecesi olan “lut” hecesi kapalı bir hecedir ve uzun nota süresiyle gösterilmesi gerekir fakat ezginin ritmik yapısında bu heceye kısa nota süresi denk gelmektedir. İlk bakışta bu bir hata gibi görünmektedir fakat Türkçede dilbilgisi kurallarına göre ünsüz harf ile biten sözcüğün son hecesi onu izleyen ve ünlü harf ile başlayan sözcüğün ilk hecesine bağlanarak söylenir ve buna “ulama” denir (Bozkaya, 2001: 96). Bu durumda uzun ve kapalı olan hece kısa ve açık heceye dönüşmüş olur. Örnekte görüldüğü gibi bu kural uygulanmış ve doğru hece yapısı sağlanmıştır. Bu kuralın incelenen okul şarkılarında kullanımının fazla olmadığı görülmüştür.

3.11.2. Vurgu Uyumu

Bu bölümde incelenen okul şarkılarda söz ve müzikte kullanılan vurguların uyum durumları incelenmiştir.

Sözel dilde, iki ya da ikiden çok heceli sözcüklerde, bir hecenin soluk baskısı ile diğerlerine göre daha belirgin söylenmesine “vurgu” denmektedir (Bozkaya, 2001: 104).

Vurgu sistemi Türkiye Türkçesinde tam olarak sistemli hale getirilebilmiş bir konu değildir. Alan araştırması olarak oldukça geniş bir konu olan vurgu konusu bu çalışmada genel olarak bilinen ve kullanılan kurallarla sınırlandırılmıştır.

Vurgu uyumu iki alt başlıkta incelenmiştir:

3.11.2.1. Sözcük Vurgusu

“Türkiye Türkçesinde sözcük vurgusunun yeri konusunda genel bir yargı belirlemek, “Vurgu her zaman şu hecededir” demek olanaklı değildir; sözcük vurgusunun yeri değişkendir” (Aksan, 2000: 73). Sözcük vurgusu konusunda, eserler incelenirken genel olarak benimsenen kurallar baz alınmıştır.

Vurgu konusunda dikkat edilen kurallar şunlardır:

- “Türkçede, genel olarak vurgu son hecede bulunur (Bilgin, 2002).
Demek bunu da yapacaktın!
- Tek heceli sözcükler vurgusuzdur (Bilgin, 2002).
- Yer adlarında vurgu baştadır (Bilgin, 2002).
“Ankara’nın taşına bak” (Halk Türküsü)
- Çok heceli yer adlarında, ikinci hecedeki ses sayısı birincidekinden daha çok ise vurgu ikinci hecededir (Bilgin, 2002).
Antalya, İstanbul...
- İki heceli insan ve hayvan adlarında vurgu ikinci hecededir (Bozkaya, 2001)
Ahmet, Tolga, Zeynep, Boncuk, Tekir...

Türkçede, sözcük vurgusu bakımından, bu vurgu kurallarından başka, sözcüklerin türlerine, kök ya da ek ile çekimleme durumlarına göre belirlenmiş, ayrıntılı vurgu özellikleri vardır (Bozkaya, 2001: 109).

Vurgu kurallarına göre incelenen bazı eserlerin görünümü şu şekildedir:

Dostluk

Alman Ezgisi
Uyarlama: E. Zuckmayer
Süleyman Tamer

Ağır

Dost lu ğun biz sev gi siy le top lan
Bu gü zel gü nün an dık ça çar pa
dık cak her an bım bur be da nım bu sev bu sev
gi ba ğı kop maz hiç da ğıl sak bır gün yur da

Görülen eser E. Zuckmayer ve S. Tamer tarafından Türkçeye uyarlanan, 6. ve 4. sınıf kitaplarında yer alan bir eserdir. Eserdeki sözcük vurgu yapısı Tablo 3.11.2.1.1.'de görüldüğü gibidir.

Tablo 3. 11. 2. 1. 1. Dostluk Adlı Şarkının Sözcük Vurgusu Bakımından Görünümü

Eserde Görülen Sözcük Vurgusu	Olması Gereken Sözcük Vurgusu
> > Dost lu ğun biz sev gi siy le	> > Dost lu ğun biz sev gi siy le
> > > Top lan dık her an bur da	> > > Top lan dık her an bur da
> > > Bu sev gi ba ğı kop maz hiç	> > > Bu sev gi ba ğı kop maz hiç
> > > Da ğıl sak bır gün yur da	> > > Da ğıl sak bır gün yur da
> > Bu gü zel gü nü an dık ça	> > > Bu gü zel gü nü an dık ça
> > > Çar pa cak kal bım be nım	> > > Çar pa cak kal bım be nım
> > Bu sev giy le e be di yen	> > Bu sev giy le e be di yen
> > > U za nır sa na e lim	> > > U za nır sa na e lim

Tablo 3.11.2.1.1.'de görülen ilk bölüm eserdeki ezgiye göre mevcut vurgu durumunu, ikinci bölüm ise söz yapısına göre olması gereken vurgu durumunu göstermektedir. Vurgulu olan hecelerin üzerinde “>” işareti vardır.

Görülen okul şarkısı, yıllardır okullarımızda müzik dersi kapsamında öğretilen ve en çok bilinen okul şarkılarından biridir. Bu eserde kullanılan sözcük vurgusuna bakıldığında, vurgulu olması gereken bazı hecelerin vurgusuz, vurgusuz olması gereken bazı hecelerin ise vurgulu olduğu görülmektedir. Bu durum aktarma okul şarkılarının birçoğunda görülen bir hatadır.

ÖĞRETMENİM

Orta Hız

Söz: Rakım ÇALAPALA
Müzik: Erdoğan OKYAY

Öğ ret me nim ca nım be nim ca nım be nim Se ni ben

pek çok pek çok se ve rim Sen bir a na

sen bir ba ba Her şey ol dun ar tık ba

na O kut öğ ret ve ni ha yet

yur da ya rar bir in san et

Görülen eser sözü Rakım Çalapala'ya, müziği ise Erdoğan Okyay'a ait olan, 2. ve 4. sınıf kitaplarında yer alan bir eserdir. Eserin sözcük vurgu yapısı tablo 3.11.2.1.2.'de görüldüğü gibidir.

Tablo 3. 11. 2. 1. 2. Öğretmenim Adlı Şarkının Sözcük Vurgusu Bakımından Görünümü

Eserde Görülen Sözcük Vurgusu	Olması Gereken Sözcük Vurgusu
> > > > > Öğ ret me nim ca nım be nim ca nım be nim	> > > > > Öğ ret me nim ca nım be nim ca nım be nim
> > > > Se ni ben pek çok pek çok se ve rim	> > > > Se ni ben pek çok pek çok se ve rim
> > Sen bir a na sen bir ba ba	> > Sen bir a na sen bir ba ba
> > > > Her şey ol dun ar tık ba na	> > > > Her şey ol dun ar tık ba na
> > > O kut öğ ret ve ni ha yet	> > > O kut öğ ret ve ni ha yet
> > > Yur da ya rar bir in san et	> > > Yur da ya rar bir in san et

Tabloda görüldüğü gibi eserin sözcük vurgusu ile ezginin vurgusal yapısı arasında küçük uyumsuzluklar dışında uyum sağlanmıştır. Bu uyum bazı sözcüklere gelen eklerle sözcük vurgusunun yer değiştirdiği durumlarda bile oldukça ustaca korunmuştur. Bu durum eser bestelenirken vurgu yapısına dikkat edildiği izlenimini oluşturmaktadır.

İncelenen eserler içerisinde sözcük vurgusuna bu denli özen gösterilen az sayıda eser olduğu gözlenmiştir.

ATATÜRK ÖLMEDİ

Orta Çabuk

Söz-Müzik: Erdoğan OKYAY

Kuvvetli

A ta türk öl me di Yü re ğim de ya şı yor
 Uy gar lık sa va şın da bay ra ğı o ta şı yor
 Her gü cü o a şı yor Türk lü ğe güç ve ren
 dev rim ler se nin Yur du ma çiz di ğin
 ay dın yol se nin Genç lik se nin
 Sen genç li ğin sin Öl me din ö le mez
 sin Öl me din ö le mez sin

Görülen eser sözü ve müziği Erdoğan Okyay'a ait olan, 4. ve 6. sınıf kitaplarında yer alan bir eserdir. Eserin sözcük vurgu yapısı Tablo 3.11.2.1.3.'de görüldüğü gibidir.

Tablo 3. 11. 2. 1. 3. Atatürk Ölmedi Adlı Şarkının Sözcük Vurgusu Bakımından Görünümü

Eserde Görülen Sözcük Vurgusu	Olması Gereken Sözcük Vurgusu
> > A ta türk öl me di	> > A ta türk öl me di
> > Yü re ğim de ya şı yor	> > Yü re ğim de ya şı yor
> > Uy gar lık sa va şın da	> > Uy gar lık sa va şın da
> > Bay ra ğı o ta şı yor	> > Bay ra ğı o ta şı yor
> > Her gü cü o a şı yor	> > Her gü cü o a şı yor
> Türk lü ğe güç ve ren	> > Türk lü ğe güç ve ren
> > Dev rim ler se nin	> > Dev rim ler se nin
> Yur du ma çiz di ğin	> > Yur du ma çiz di ğin
> > Ay dın yol se nin	> > Ay dın yol se nin
> > Genç lik se nin	> > Genç lik se nin
> Sen genç li ğin sin	> Sen genç li ğin sin
> > Öl me din ö le mez sin	> > Öl me din i le mez sin
> > Öl me din ö le mez sin	> > Öl me din ö le mez sin

Tablo 3.11.2.1.3.'de görüldüğü gibi sözcük vurgusunun genel görünümü söz ve ezgi arasında uyumludur. Fakat bu örnekte, genel olarak rastlanan bir uyumsuzluk göze çarpmaktadır. 6. ve 8. satırlarda yer alan “Türklüğe” ve “yurduma “ sözcüklerinde yer alan bütün heceler aynı nota ile ezgilenmiştir, dolayısıyla ezgide hangi hecenin vurgulandığı belli değildir. Vurgulu olması gereken hecelere uzun nota süresi getirilerek, sözcük vurgusu sağlanmaya çalışılmıştır. Fakat incelenen kaynaklarda bu türdeki yapılar nasıl bir yol izleneceği konusunda bilgiye rastlanmamıştır. Bu nedenle bu durumlar hata olarak kabul edilmemektedir.

3.11.2.2. Cümle Vurgusu

Cümle vurgusu, cümle içerisinde hangi sözcük vurgulanmak isteniyorsa o sözcüğün baskılı söylenmesi yoluyla oluşur. Cümleye verilmek istenen anlama göre yer değiştirir. Durucu değil gezicidir. Cümlemin anlamını değiştirdiği için “anlam vurgusu” ya da “değer vurgusu” da denir (Bozkaya, 2001: 110)

Cümle vurgusu iki şekilde oluşabilir.

İlk yol anlamca önemli olan sözcüğün sona (yüklemin yanına) kaydırılmasıdır:

*Sen bu kitabı **bu gece** okumalısın. → Zaman*

*Sen bu gece **bu kitabı** okumalısın. → Nesne*

*Bu kitabı bu gece **sen** okumalısın → Kişi*

İkinci yol ise belirtme vurgusu ile yapılan vurgulamadır:

***Ben** seni kıyıda gördüm.*

*Ben **seni** kıyıda gördüm.*

*Ben seni **kıyıda** gördüm.*

*Ben seni kıyıda **gördüm**.*

(Bilgin, 2002: 113)

Eserlerde cümle vurgusu, bestecinin isteği doğrultusunda yapılır. Besteci önemli gördüğü heceyi vurgulayabilir. Önemli olan eserde işlenen genel konuyu en iyi yansıtan sözcükleri doğru şekilde vurgulayabilmektir.

ATA'M

Orta Çabuk **Söz - Müzik: Ziya AYDINTAN**

İs tik lâl gü neş gi bi Hür al
Za san fer lık la ün al di Ta ri
rû
6 nım da pa rıl dar Nab zım da a
hin de bu mil let A tam me yen e
nû her cep he de Sön me bir
11 teş gi bi Ea tih ler den bir kan var
ser kal ol di Ul Şim kü müz cum hu ri pe yet
nur ol Şim kü müz A nıt te de
16 : A tam sen ra hat u yu : Yol cu
: : : : : : : :
21 su yuz biz hür ri ye tin : A
: : : : : : : :
25 tam sen ra hat u yu : bek çi
: : : : : : : :
29 si yiz cum hu ri ye tin : :
: : : : : : : :

Görülen eser sözü ve müziği Ziya Aydın'tan'a ait olan ve 4. sınıf öğretmen kılavuz kitabında yer alan bir eserdir. Eserin cümle vurgu yapısı Tablo 3.11.2.2.1.'de görüldüğü gibidir.

Tablo 3. 11. 2. 2. 1. Ata'm Adlı Şarkının Cümle Vurgusu Bakımından Görünümü

Eserde Görülen Cümle Vurgusu
> > İstiklal güneş gibi hür alnımda parıldar > > Nabzımda ateş gibi fatihlerden bir kan var > > İnsanlıkla ün aldı tarihinde bu millet > > Atamdan eser kaldı ülkümüz cumhuriyet > > Zaferlerle doldurdun ömrünü her cephede > > Sönmeyen bir nur oldun şimdi Anıttepede > > Ata'm sen rahat uyu yolcusuyuz biz hürriyetin > > Ata'm sen rahat uyu bekçisiyiz cumhuriyetin

Cümle vurgusu bakımından incelendiğinde, eserlere hatalı demek doğru olmayacağından sadece eserin konusu ile sözlerde vurgulanan sözcüklerin anlamlı bir uyum gösterip göstermediği tespit edilmeye çalışılmıştır.

Bu eserin cümle vurgusu yapısına bakıldığında, konuyu anlamca güçlendirecek sözcüklere vurgu yapıldığı görülmüştür. Ayrıca vurgulanan sözcüklerin cümlelerin akışını bozmayacak şekilde seçildiği görülmüştür. İncelenen eserlerde cümle vurgusu anlamında özen gösterilmiş eserlere rastlanmıştır fakat tüm eserlere aynı özenin gösterildiğini söylemek mümkün değildir.

4. BÖLÜM

SONUÇ VE ÖNERİLER

Yapılan araştırma sonucunda Türkiye’deki ilköğretim okullarında müzik eğitiminde kullanılan okul şarkılarının eğitim müziği besteleme teknikleri bakımından sahip oldukları yapısal özellikler ile varılan genel sonuç ve öneriler bu bölümde maddeler halinde ele alınmıştır.

4.1. SONUÇLAR

- Tüm sınıflarda öğretilen okul şarkısı sayılarına bakıldığında, yeterli sayıda okul şarkısının öğretilmediği görülmüştür. İkinci kademedeki sınıflarda öğretilen şarkı sayıları nispeten yeterli görülmekle beraber birinci kademedeki sınıflarda öğretilen şarkı sayıları oldukça yetersiz bulunmuştur.

- Okul şarkılarının sınıflara göre sayısal dağılımı incelendiğinde dengesiz bir dağılım tespit edilmiştir. Öğretilen okul şarkısı sayısının bazı sınıflarda yoğunlaştığı görülmüştür. Özellikle okul şarkılarının %48’inin ikinci kademe sınıflarda yer alması dikkat çekici bulunmuştur. Birinci kademe ilk üç sınıfta okul şarkısı sayısı bakımından dengeli bir dağılım gözlenirken, 4. ve 5. sınıflarda kullanılan okul şarkısı sayısının oldukça azaldığı gözlemlenmiştir.

- Okul şarkılarında en çok kullanılan türlerin batı müziği formlarında bestelenen öykünme ve Türk folklor ürünlerinden oluşan anonim türleri olduğu görülmüştür. Türk okul şarkısı türündeki eserler ancak bu iki türdeki eserlerden sonra sıralamaya girebilmiştir. Çalgı müziği türünde bestelenen eserlerin yalnızca ikinci kademe yer almalarına rağmen sayıca fazla oldukları tespit edilmiştir. Aktarma şarkı türündeki

eserlerin kullanım yoğunluğunun düşük seviyelerde olduğu görülmüştür. Ayrıca yabancı müzik türünde de az da olsa eser bulunduğu gözlemlenmiştir.

- Sözlü eserlerde Türk müziği kökenli şarkıların batı müziği kökenli şarkılardan sayıca fazla olduğu tespit edilmiştir, fakat anonim şarkıların eğitim müziği üretme amaçlı bestelenmiş eserler olmadığı göz önünde bulundurulmalıdır. Bu durumda Türk besteciler tarafından Türk müziği formlarında bestelenmiş eserlerin yetersiz olduğu sonucuna varılmıştır. Batı müziği özellikleri taşıyan bir tür olan öykünme şarkı türü bestecilerimizin en çok ürettiği tür olma özelliğine sahiptir. Bu durumda eğitim müziği bestecilerimiz tarafından batı müziği özelliği taşıyan şarkıları üretme yolunun tercih edildiği söylenebilir.

- Aktarma şarkı türü, geçmiş dönemlerde besteciler tarafından sıkça kullanılmış bir tür olarak bilinmektedir. Fakat bu türün incelenen eserlerde çok ağırlığa sahip olmadığı tespit edilmiştir. Bu durumda, bestecilerin bu türde eserler üretme tercihlerinin gitgide değiştiği sonucuna ulaşılabilir.

- Türlerin sınıflara göre dağılımında dengesiz bir yapıyla karşılaşılmıştır. Birinci kademe sınıflarının kitaplarında oldukça ağırlıkta olan Türk okul şarkısı türünün, ikinci kademe sınıflarının kitaplarında az yer aldığı görülmüştür. 7. sınıf kitaplarında bu türde esere rastlanmamıştır.

- Öykünme şarkı türündeki eserlerin ilk üç sınıftan sonra dağılımdaki ağırlığını kaybettiği görülmüştür.

- Genel olarak Türk müziği özellikleri taşıyan eserlerin yoğun olarak kullanılma çabasının görüldüğü fakat özgün yapıda eserlerin üretiminin yeterli düzeyde bulunmadığı, batı müziği kurallarına dayalı eserlerin öykünme ve aktarma şarkıların

kullanımıyla yoğun olduğu, ikinci kademe sınıflarında çalgıya yönelik eserlerin fazlaca kullanıldığı sonuçlarına varılmıştır.

- Araştırmada incelenen okul şarkılarında toplam 22 konu başlığı tespit edilmiştir. Bu konu başlıklarından en çok kullanılanı aşk konusudur. Aşk konusunun kullanım yoğunluğunun, anonim eserler içinde yer alan türkülerimizin çoğunun aşk konusunu içermesinden kaynaklandığı görülmüştür. Yoğun olarak kullanılan diğer konular ise hayvanlar, Atatürk ve vatan sevgisi, oyunlar ve tekerlemeler, genel konular, müzik, mevsimler ve tabiat gibi konulardır. Genel olarak bakıldığında okul şarkılarının çoğunlukla çocukları eğitmek amacıyla yazıldığı görülmüştür. Günlük yaşamı ve eğlenceyi konu alan şarkıların az olduğu görülmektedir. Oyun ve tekerleme gibi eğlenceli konular daha çok ilk dört sınıfta yer almaktadır. 4. sınıftan itibaren okul şarkılarının eğitim amacına yöneldiği görülmüştür. Atatürk ve vatan sevgisi konusu önemi bakımından tüm sınıflarda yoğunlukla kullanılmıştır. Fakat bayrak konusuna aynı önemin verildiğini söylemek mümkün değildir. Ayrıca dostluk, neşe gibi konuların kişilik gelişimi üzerindeki etkileri düşünüldüğünde yetersiz kaldığı görülmektedir.

- Okul şarkılarının ses sınırları incelendiğinde do4-la4 aralığının en fazla kullanılan aralık olduğu tespit edilmiştir. Okul şarkılarının %18,75' bu ses aralığındadır. Ayrıca do4-do5 aralığındaki okul şarkıları %15,63 yüzdeyle sıkça kullanılan diğer bir aralıktır.

- Genel olarak bakıldığında 6 ses aralığındaki ve 8 ses aralığındaki okul şarkılarının sıkça kullanıldığı sonuçlarına varılmıştır.

- Sınıflara göre incelendiğinde okul şarkısı seçiminde öğrenci ses sınırlarının gözetildiği görülmüştür. 1. sınıfta öğretilen okul şarkılarında kullanılan do4 ve do5 sesleri, 2. sınıfta öğretilen okul şarkılarında kullanılan do4, re5, si3 ve do#4 sesleri, 3. sınıfta öğretilen okul şarkılarında kullanılan do5, re5 ve si3 sesleri, 4. sınıfta öğretilen okul şarkılarında kullanılan do4, mi5 ve si3 sesleri, 5. sınıfta öğretilen okul şarkılarında

kullanılan do4 sesi, 7. sınıfta öğretilen okul şarkılarında kullanılan si3 ve la3 sesleri, 8. sınıfta öğretilen okul şarkılarında kullanılan si3, la3 ve fa5 sesleri, öğrencilerin gelişimsel özelliklerine göre yaş gruplarına ait olan ses sınırlarının dışındadır. Fakat bu seslerin kullanımının sınırlı olması, öğrencilerin ses sınırlarında yer almayan bazı seslerin kullanımının problem yaratmaması gibi nedenlerle genel yapıda öğrenci ses sınırlarına dikkat edildiği sonucuna varılmıştır.

- İncelenen okul şarkılarında en çok kullanılan ölçü sayılarının 4/4'lük ve 2/4'lük ölçü sayıları olduğu tespit edilmiştir. Bu iki ölçü sayısının toplamda %70'e yakın yüzdeye sahip olduğu görülmüştür. 3/4'lük ölçü sayısının kullanımının sınırlı olduğu görülmekle beraber Türk müziğinde kullanılan 5/8'lik, 7/8'lik ve 9/8'lik ölçü sayılarının daha çok türkülerde kullanıldığı ve bestelemelerde kullanım açısından tercih edilmediği görülmüştür.

- İlköğretim birinci kademe sınıflarında daha çok 2/4'lük ölçü yapısının tercih edildiği, ikinci kademe sınıflarda ise 4/4'lük ölçü yapısının ağırlıkta olduğu görülmüştür.

- 5/8'lik, 7/8'lik, 9/8'lik gibi yapı bakımından zor sayılabilecek ölçü sayılarının ilk sınıflarda pek tercih edilmediği, ikinci kademe sınıflarda daha yoğun kullanıldığı tespit edilmiştir.

- Genel olarak ölçü sayısı kullanımının öğrenci gelişim düzeylerine uygun yapıda olduğu fakat özellikle Türk müziği temelli olan ölçü sayılarının kullanımının yetersiz olduğu sonucuna varılmıştır.

- İncelenen okul şarkılarında en fazla kullanılan karar sesinin re olduğu görülmüştür. Yoğun olarak kullanılan diğer bir karar sesi de do'dur. Bu iki karar sesinin toplam kullanım oranının %60'ın üzerinde olduğu görülmüştür. Kullanılan diğer karar seslerinin fa, sol, mi ve la olduğu, si karar sesli hiç okul şarkısı olmadığı görülmüştür.

- Re kararlı okul şarkılarının genel olarak makamsal özellik gösterdiği ve hüseyini makamında kullanıldığı, do kararlı olanların ise genel olarak tonal yapılarda olduğu ve majör tonda kullanıldığı tespit edilmiştir.

- Sınıflara göre dağılımda 1, 4 ve 7. sınıflarda do kararlı okul şarkılarının yoğunlukta olduğu, 2, 3, 5, 6 ve 8. sınıflarda re kararlı okul şarkılarının yoğunlukta olduğu görülmüştür.

- İncelenen eserlerde tonal yapının kullanımının hakim olduğu görülmüştür. Eserlerin %52,11'inde tonal yapı kullanılmıştır. Makamsal yapıya sahip eserlerin yüzdesi ise %37,89 olarak tespit edilmiştir. Modal yapıya sahip bir adet eserin kitaplarda yer aldığı görülmüştür. Ayrıca bu üç yapıya da uymayan eserlerin var olduğu ve yüzdelерinin de %9,47 olduğu görülmüştür.

- Majör ton tüm eserlerde en çok kullanılan yapıdır. Hüseyini ise makamsal yapı olarak en çok kullanılan yapıdır ve toplamda majörden sonra ikincidir. Minör ton hüseyinin ardından üçüncü sırada yer almaktadır. Kullanılan diğer makamsal yapılar kürdi, rast, hicaz, nihavent ve segah olarak tespit edilmiştir. Ayrıca bir defa kullanılan modal yapının da doryen olduğu tespit edilmiştir.

- Modal yapıların sınıflara göre dağılımları da genel dağılımla paralellik göstermektedir. 1, 4, 6 ve 7. sınıflarda majör ton kullanımı hakim iken, 2 ve 3. sınıflarda hüseyini makamı kullanımı yoğundur. 5. sınıfta ise majör tonu ve hüseyini makamı eşit sayıda kullanılmıştır.

- Okul şarkılarının tamamının incelenmesi sonucu kullanılan biçimsel yapıların bir bölümlü, iki bölümlü ve üç bölümlü şarkı biçimleri olduğu görülmüştür. Bu biçimsel yapılardan en çok kullanılanı bir bölümlü şarkı biçimidir. Okul şarkılarının %75,66'sı

bir bölümlü şarkı biçimindedir. İki bölümlü şarkı biçiminin kullanım yüzdesi ise %22,22'dir. Üç bölümlü şarkı biçiminin kullanım oranı %2,12'dir ve oldukça düşük seviyededir.

- Sınıflara göre dağılım incelendiğinde birinci kademe sınıflarda bir bölümlü şarkı biçiminin çok yoğun kullanıldığı görülmüştür. İkinci sınıftan itibaren iki bölümlü şarkı biçimi kullanılmıştır ve birinci kademe sınıflarda yoğunluğu azdır. Birinci kademe sınıflardaki okul şarkılarında üç bölümlü şarkı biçiminin hiç kullanılmadığı görülmüştür. İki bölümlü şarkı biçiminin en yoğun kullanıldığı sınıfın 6. sınıf olduğu saptanmıştır.

- İncelenen okul şarkılarının %90'ının tek sesli, %19'unun ise çoksesli olduğu tespit edilmiştir. Birinci kademe sınıflarında çoksesli şarkının bulunmadığı, tamamının ikinci kademe sınıflarda bulunduğu görülmüştür. 6. sınıf okul şarkılarının %6,06'sının, 7. sınıf okul şarkılarının %28,13'ünün, 8. sınıf okul şarkılarının %22,86'sının çoksesli olduğu tespit edilmiştir. Kullanılan çokseslilik yöntemleri genellikle kanon ve iki seslilik olarak gözlenmiştir. Yalnızca 7. sınıfta yer alan bir okul şarkısının dört sesli olduğu ve ritmik kalıp şeklinde olduğu görülmüştür.

- Okul şarkıları prozodi kuralları çerçevesinde incelendiğinde eserlerin birçoğunun prozodi kurallarıyla uyumsuz olduğu görülmüştür. Ritim uyumu, incelenen eserlerde en çok dikkatten kaçan konu olarak görülmüştür. Ritim uyumu bakımından doğru bulunmayan eserlerin sayısının oldukça fazla olduğu görülmüştür. Buna karşın Türkiye'de müzik eğitiminde söz sahibi olan, müzik eğitimine büyük katkısı olan usta müzik eğitimcilerinin bestelediği eserlerin büyük bölümünün ritim uyumuna özen gösterilerek bestelendiği görülmüştür. Prozodi konusunun diğer bir kolu olan vurgu uyumu bakımından incelendiğinde özellikle sözcük vurgusunun besteciler tarafından fazla dikkate alınmadığı görülmüştür. Türk dil yapısına göre sözdeki vurgu ile müzikte uygulanan vurgunun eserlerin birçoğunda uyumsuz olduğu görülmüştür. Cümle vurgusu

ise yapısı itibarı ile hata yapılmasına fazla olanak vermemektedir ve bu konuda yapılan çok hataya rastlanmamıştır.

4.2. ÖNERİLER

Araştırmanın sonuçları doğrultusunda getirilen öneriler şu şekildedir:

- Kitaplarda yer alan ve araştırma kapsamına giren okul şarkısı sayısı ilköğretim müzik eğitimi için yeterli bulunmamıştır. Özellikle 4. ve 5. sınıfta yer alan okul şarkıları sayı bakımından oldukça az bulunmuştur. Kitaplarda yer alan okul şarkısı sayısının artırılması gerektiği düşünülmektedir.
- Kitaplarda yer alan okul şarkılarında Türk besteciler tarafından, Geleneksel Türk Müziği makamsal ve ritmik yapısıyla bestelenen Türk okul şarkılarının sayıca yetersiz olduğu görülmüştür ve besteciler tarafından bu türde eser üretimine ağırlık verilmesi gerekmektedir.
- Müzik eğitiminde kullanılan okul şarkılarında işlenen konuların genel olarak eğitim amaçlı olduğu, günlük yaşamı konu alan okul şarkılarının yetersiz olduğu görülmüştür. Besteciler tarafından dostluk, neşe, sevgi vb. konularda daha çok beste yapılması ve bestelenen bu şarkıların kitaplarda daha çok yer alması gerekmektedir.
- Okul şarkılarında milli duyguları ve bilinci geliştirmeye yönelik konuların daha fazla işlenmesi gerektiği düşünülmektedir.
- Okul şarkılarının ses sınırları incelendiğinde si3, la3 ve fa5 gibi çocuk ses sınırlarına uymayan seslerin kullanıldığı görülmüştür. Eser bestelenirken çocuk ses sınırlarına daha fazla dikkat edilmelidir ve sınıf seviyelerine göre şarkı seçimi daha iyi yapılmalıdır.

- Eğitim müziği bestecileri tarafından bestelenen eserlerde, Türk müziğinde kullanılan ritmik yapıların az kullanıldığı görülmüştür. Türk müziğinin 5/8'lik, 7/8'lik, 9/8'lik gibi ölçü yapılarında bestelenmiş okul şarkılarının kitaplarda daha fazla yer alması gerekmektedir.

- İncelenen okul şarkılarının çoğunlukla tonal yapıya sahip olduğu görülmüştür. Müzik kültürümüzün öğrencilere daha iyi benimsetilebilmesi için makamsal eserlerin kitaplarda daha fazla yer alması gerektiği düşünülmektedir.

- Makamsal yapıdaki okul şarkılarının genel olarak hüseyini makamında olduğu, diğer makamlardaki eserlerin sayıca oldukça az olduğu görülmüştür. Öğrencilerin Türk müziği beğenilerinin geliştirilmesi ve Türk müziğinin türlerini daha iyi tanıyabilmeleri için farklı makamlardaki eserlerin kitaplarda daha fazla yer alması gerektiği düşünülmektedir.

- Eserlerin formlar yapıları incelendiğinde bir bölümlü şarkı formunun çok yoğun olarak kullanıldığı görülmüştür. Bir bölümlü şarkılar ikinci kademe sınıflardaki öğrencilere fazla basit gelebilmekte ve müzik dersine olan ilgiyi azaltabilmektedir. Özellikle ikinci kademe sınıflarda iki ve üç bölümlü şarkı formlarının seviyeye uygun biçimde daha fazla kullanılması gerektiği düşünülmektedir.

- İncelenen okul şarkılarının büyük çoğunluğunun tek sesli yapıda olduğu görülmüştür. Çoksesli eserlerin sayısının olması gerekenin altında olduğu düşünülmektedir. Öğrencilerin evrensel müziği kavrayabilmeleri bakımından eğitim müziği bestecilerinin çocuklara yönelik daha fazla çoksesli eser üretmesi ve kitaplarda çoksesli örneklerin daha fazla yer alması gerektiği düşünülmektedir.

- Okul şarkıları prozodi kurallarına göre incelendiğinde, Türk dil yapısına uygun ritimsel yapıların ve sözcük vurgularının kullanımına dikkat edilmediği görülmüştür. Özellikle aktarma türündeki okul şarkılarının prozodi yönünden zayıf olduğu gözlenmiştir. Eğitim müziği bestecilerinin bu konuya daha özenle yaklaşımları ve okul kitaplarında yer alacak okul şarkılarının bu yönden daha titiz bir tutumla seçilmesi gerekmektedir.

KAYNAKÇA

AKSAN, Doğan (2000), *Türkiye Türkçesinin Dünü, Bugünü, Yarını*, Ankara: Bilgi Yayınevi.

ALKAR, Ruşen (2008), *İlköğretim Müzik Eğitimi Dersinde 2007–2008 Eğitim Öğretim Yılında Okutulan Öğrenci Çalışma Kitaplarındaki Şarkıların Müziksel Amaçları Bakımından Analizi*, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi.

AREL, Hüseyin Saadettin (1992), *Prozodi Dersleri*, İstanbul: Pan Yayıncılık.

BİLGİN, Muhittin (2002), *Anlamdan Anlatıma Türkçemiz*, Ankara: Kültür Bakanlığı.

BOZKAYA, İsmail (2001), *Dil-Müzik Bağlamında Prozodi*, Bursa: F. Özsan Matbaacılık.

CANGAL, Nurhan (2004), *Müzik Formları*, Ankara: Arkadaş Yayınevi.

ÇAVUŞOĞLU, Ezgi (2006), *Türkiye’deki İlköğretim Okullarının II. Kademesinde Müzik Eğitiminde Kullanılan Okul Şarkılarının Prozodi Yönünden İncelenmesi*, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi.

GAZİMİHAL, Mahmut Ragıp (1961), *Musiki Sözlüğü*, İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.

GÖHER, Feyzan (2006), *Türk Ve Batı Çocuk Şarkılarının Karşılaştırmalı Analizi*, Yayınlanmış Doktora Tezi.

KAPTAN, Saim (1998), *Bilimsel Araştırma ve İstatistik Teknikleri*, Ankara: Tekışık Web Ofset Tesisleri.

KARASAR, Niyazi (2007), *Bilimsel Araştırma Yöntemi*, Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

ÖZDEMİR, Nurten; KOÇ, Yasemin (2008) *İlköğretim Müzik 6-7-8 Öğretmen Kılavuz Kitabı*, Ankara: MEB Devlet Kitapları.

SAĞER, Turan; ALBUZ, Aytekin (2008), *Eğitim Müziği Besteleme Teknikleri*, Ankara: Maya Akademi Yayın Dağıtım Eğitim Danışmanlık.

SAĞER, Turan (2002), *Cumhuriyetten Günümüze Okul Şarkıları Üzerine Bir İnceleme*, Yayınlanmış Doktora Tezi.

SAY, Ahmet (1985), *Müzik Ansiklopedisi*, Müzik Ansiklopedisi Yayınları, Cilt 4.

SAYGUN, A. Adnan (1966), *Musiki Temel Bilgisi*, Kitap 4, İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.

SUN, Muammer (1969), *Şarkı Demeti*, Ankara: Dağarcık Yayınları.

SUN, Muammer (1997), *Şarkılarla Türkülerle Temel Müzik Eğitimi*, Ankara: Doruk Yayınevi.

UÇAN, Ali (2003), *İlköğretim Okulları İçin Üçer Seçenekli Özgün Şarkılar*, Ankara: Müzik Eğitimi Yayınları.

UÇAN, Ali (2005), *Müzik Eğitimi*, Ankara: Evrensel Müzikeyi.

ULUÇAY, Taner (2006), *İlköğretim İkinci Kademe, Müzik Eğitimi Dersinde 2005–2006 Eğitim Öğretim Yılında Okutulan Müzik Ders Kitaplarında Yer Alan Şarkıların Müziksel Amaçlar Bakımından Analizi*, Yayınlanmış Yüksek Lisan Tezi.

USMANBAŞ, İlhan (1974), *Müzikte Biçimler*, İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.

YAŞAR, Neşem; ÖZDEMİR, Aziz; EREN, Emine Ö. ; ÖZTÜRK, Suna (2007), *İlköğretim Müzik 1 Öğretmen Kılavuz Kitabı*, İstanbul: MEB Devlet Kitapları.

YAŞAR, Neşem; ÖZDEMİR, Aziz; EREN, Emine Ö. ; ÖZTÜRK, Suna (2008), *İlköğretim Müzik 2 Öğretmen Kılavuz Kitabı*, İstanbul: MEB Devlet Kitapları.

YAŞAR, Neşem; ÖZDEMİR, Aziz; EREN, Emine Ö. ; ÖZTÜRK, Suna (2008), *İlköğretim Müzik 3 Öğretmen Kılavuz Kitabı*, İstanbul: MEB Devlet Kitapları.

YAŞAR, Neşem; ÖZDEMİR, Aziz; EREN, Emine Ö. ; ÖZTÜRK, Suna; YÜCESOY, Gamze (2008), *İlköğretim Müzik 4-5 Öğretmen Kılavuz Kitabı*, İstanbul: MEB Devlet Kitapları.

EKLER

Ek I. Araştırma Kapsamında Yer Alan Okul şarkıları

İlköğretim 1. Sınıf Kitaplarında Yer Alan Okul Şarkıları

ŞARKININ ADI	BESTECİ	SÖZ YAZARI
Da Di Da Di	M. Dinçer	M. Dinçer
Ali Babanın Çiftliği	E. Çaplı	E. Çaplı
Mini Mini Bir Kuş	S. Egüz	S. Egüz
Tren	H. Seyrek	H. Seyrek
Atatürk	M. Akpınar	Anonim
Kara Basma İz Olur	Anonim	Anonim
Gel Bize Katıl Bize	M. Sun	M. Sun
Atatürk	M. Özbek	H.Ali Yücel
Atatürk Cumhuriyet	M. Akpınar	Ğ.Hakkı Talas
Yağmur Yağıyor	Anonim	Anonim
Şap Şap Şap	M. Sun	M. Sun
Kırmızı Balık	Anonim	Anonim
Okul Yolu	E. Okyay	E. Okyay
Kaplumbağa İle Tavşan	D. Dawson	S. Acay
Köpek Uçmak İstemiş	M. Akpınar	M. Pehlivan
Bal Arısı	Anonim	Anonim
Kış Baba	Alman Ezgisi	A. M. Ataman
Hayvanlar	M. Akpınar	M. Akpınar
Resimdeki Atatürk	S. Acay	S. Acay
Samsun'dan Doğan Güneş	S. Acay	S. Acay
23 Nisan.	M. Akpınar	M. Akpınar

İlköğretim 2. Sınıf Kitaplarında Yer Alan Okul Şarkıları

ŞARKININ ADI	BESTECİ	SÖZ YAZARI
Sar Makara	Anonim	Anonim
Nereli	S.Acay	S.Acay
Hayvanlar	S.Egüz	S.Egüz
Halay	S.Egüz	S.Egüz
Tren Gelir	Anonim	Anonim
Kardan Adam	M.Dinçer	M.Dinçer
Öğretmenim	E.Okyay	R.Çalapala
Canım Atatürk	H.Seyrek	H.Seyrek
Atatürk	M.Akpınar	H.Ali Yücel
On Kasımda Ben	Ö.F.Yurtoğlu	Ö.F.Yurtoğlu
Atatürk'ü Severim	M.Dinçer	M.Dinçer
Cumhuriyet Çocuklarıyız Biz	T.Dede	T.Dede
Ceviz Adam	Anonim	Anonim
23 Nisan.	M.Akpınar	M.Akpınar
Sonbahar	H.Seyrek	H.Seyrek
Ninni	M.Akpınar	M.Akpınar
İzmir'in Dağlarında	İ.H.Elçioğlu	Anonim
Maçka Yolları	Anonim	Anonim
Toyçular	Anonim	Anonim
Hoy Nari	Anonim	Anonim
Katip	Anonim	Anonim
Merdiven	E.Okyay	E.Okyay
Mini Mini Bir Kuş	M.Sun	M.Sun
Neyim Var	S.Acay	S.Acay
Hayvanların Dansı	İ.Artan	S.Bal
Birini De Yavrum Birini	Anonim	Anonim

İlköğretim 3. Sınıf Kitaplarında Yer Alan Okul Şarkıları

ŞARKININ ADI	BESTECİ	SÖZ YAZARI
Bu Vatan	M.Akpınar	M.Akpınar
Okulumuz	Alman Ezgisi	A.M.Ataman
İnatçı İki Keçi	M.Sun	M.Sun
Pazara Gidelim	M.Sun	M.Sun
Bu Dere Buz Bağlamış	Anonim	Anonim
Cumhuriyet Marşı	S.Aydoğan	H.Tuncer
Annemize Türkü	M.Sun	M.Sun
Atatürk Çiçekleri	S.Aydoğan	S.Aydoğan
Oyun	M.Akpınar	M.Akpınar
Mini Mini Bir Kuş	M.Sun	M.Sun
Avcı	S.Aydoğan	S.Aydoğan
Anne Sevgisi	S.Egüz	S.Egüz
Keklik	S.Egüz	S.Egüz
Dumlupınar	Z.Aydıntan	Z.Aydıntan
Tini Mini Hanım	Anonim	Anonim
Halay	S.Egüz	S.Egüz
23 Nisan	S.Egüz	S.Egüz
Bir Dünya Bırakın	S.Aydoğan	A.Çakmakçıoğlu
Karga	Anonim	Anonim
Tek Tek Tekerleme	Anonim	Anonim
Üç Elma	Anonim	Anonim
Kışa Veda	Alman Ezgisi	H.B.Yönetken
Çalgılar	H.Seyrek	H.Seyrek
Atabarı	Anonim	Anonim
Çayda Çıra	Anonim	Anonim
Atatürk	M.Akpınar	H.Ali Yücel
Atatürk Ölmedi	M.Akpınar	M.Akpınar
Hoş Gelişler Ola	Anonim	Anonim

İlköğretim 4. Sınıf Kitaplarında Yer Alan Okul Şarkıları

ŞARKININ ADI	BESTECİ	SÖZ YAZARI
Bulut Olsam	S.Aydoğan	S.Aydoğan
Cumhuriyet Marşı	Z.Arca	Z.Arca
Çanakkale Türküsü	Anonim	Anonim
23 Nisan.	İ.Taviloğlu	İ.Taviloğlu
Öğretmenim	E.Okyay	R.Çalapala
Atatürk Ölmedi	E.Okyay	E.Okyay
Gençlik Marşı	F.Körllng	A.U.Elöve
Dostluk	S.Tamer	E.Zuckmayer
Tahta At	İsveç Ezgisi	Vildan Aşır
Kış	M.Akpınar	A.O.Atak
Öğüt	E.Okyay	E.Okyay
Cici Köpeğim	Fransız Ezgisi	A.M.Ataman
Oyun	J.Brahms	H.Toraganlı
Uzun Uzun Kavaklar	M.Akpınar	Anonim
Dünya Sizin Çocuklar	M.Akpınar	A.O.Atak
Atam	Z.Aydıntan	Z.Aydıntan
Yemenimde Hare Var	Anonim	Anonim

İlköğretim 5. Sınıf Kitaplarında Yer Alan Okul Şarkıları

ŞARKININ ADI	BESTECİ	SÖZ YAZARI
Sağlık Öğütleri	S.Egüz	S.Egüz
Müzik Sevgisi	S.Aydoğan	S.Aydoğan
Merdiven	E.Okyay	E.Okyay
Cumhuriyet	S.Acay	S.Acay
Öğretmenim	M.Akpınar	M.Akpınar
23 Nisan.	S.Egüz	S.Egüz
Atatürk	M.Akpınar	Anonim
Ha Buradan Aşağı	Anonim	Anonim
Dere Geçit Vermezse	M.Akpınar	Anonim
Karga İle Tilki	S.Egüz	Anonim
Vücudumuz	S.Egüz	S.Egüz
Bingöl Halayı	Anonim	Anonim
Sarı Mendil	Anonim	Anonim
Yemenimde Hare Var	Anonim	Anonim
Manastır Türküsü	Anonim	Anonim
Vardar Ovası	Anonim	Anonim
Kuş Uçar	Belirtilmemiş	Z.Aydıntan.-S.Egüz
Ankara Türküsü	Anonim	Anonim

İlköğretim 6. Sınıf Kitaplarında Yer Alan Okul Şarkıları

ŞARKININ ADI	BESTECİ	SÖZ YAZARI
Müzik Dersi	M.Ceylan	M.Ceylan
Ezgi	A.Albuz	—
Ezgi	N.Özdemir	—
Bom Bili Bom	Anonim	Anonim
Horozumu Kaçırdılar	Anonim	Anonim
Atam	Z.Aydıntan	Z.Aydıntan
Atatürk Ölmedi	E.Okyay	E.Okyay
Ezgi	A.Albuz	
Kara Basma İz Olur	Anonim	Anonim
Karlı Dağlar	S.Aydoğan	S.Aydoğan
Dostluk	Alman Ezgisi	S.Tamer,E.Zukmay er
Sonbahar	Belirtilmemiş	Fatoş Auemig
Çıra Çaktım Yanmadı	Anonim	Anonim
Ah Dede	E.Evin	E.Evin
Dance Time	P.Evans	P.Evans
Denizeiler	Anonim	—
Puhu Kuşu	Anonim	Anonim
Davulcu	M.Sun	M.Sun
The Sound Of Music	R.Rodgers	Söz Yok
Kuğular	Z.Üngör	B.Enver
Vardar Ovası	Anonim	Anonim
Manastır Türküsü	Anonim	Anonim
Hatırla Sevgili	S.Ezgi	S.Ezgi
Aşşahdan Gelirem	Anonim	Anonim
Yangın	S.Acay	S.Acay
Atama Sözler	N.Özdemir	O.Özdemir
Bülbülüm Altın Kafeste	Anonim	Anonim
Bilal Oğlan	Anonim	Anonim
Oy Liman	Anonim	Anonim
Daladan	Anonim	Anonim
Yurduma	M.Dinçer	M.Dinçer
Dumlupınar	Z.Aydıntan	Z.Aydıntan
Bayrağım	H.B.Yönetken	H.Ali.Yücel

İlköğretim 7. Sınıf Kitaplarında Yer Alan Okul Şarkıları

ŞARKININ ADI	BESTECİ	SÖZ YAZARI
Ezgi	A.Albuz	—
Emanetine Sahibim Atam	M.Polat	M.Polat
Kuşlar	M.Sun	M.Sun
Katip	Anonim	Anonim
Kadifekale	A.İlik	—
Karadeniz Türküsü	Anonim	Anonim
Şapkamın Tereği	Anonim	Anonim
Çok Uzaklarda	L.Mckennitt	K.Acar
Saray Yolu	Anonim	—
Ata'ya Saygı	M.Tufan	A.R.Etiz
(İsim Yok)	N.Levent	—
Can-Can Polka	J.Offenbach	—
(İsim Yok)	Y.Koç	—
(İsim Yok)	Y.Koç	—
Gel Gidelim	Fransız Ezgisi	H.B.Yönetken
(İsim Yok)	Y.Koç	—
(İsim Yok)	Y.Koç	—
Kanon	M.Sun	—
Ezgi	A.Albuz	A.Albuz
Notaların Şarkısı	M.Sun	M.Sun
Kırlara Doğru	Z.Aydıntan	Z.Aydıntan
Uzun İnce Bir Yoldayım	Anonim	Anonim
Ezgi	A.Albuz	—
Ezgi	A.Albuz	—
Ezgi	A.Albuz	—
Ezgi	A.Albuz	—
Ezgi	A.Albuz	—
Türk'üm	S.Egüz	S.Egüz
Müzik	W.A.Mozart	Z.Aydıntan.S.Egüz
Yenice Yolları	Anonim	Anonim
Yalvarış	A.Dvorák	—
Ezgi	N.Özdemir	—

İlköğretim 8. Sınıf Kitaplarında Yer Alan Okul Şarkıları

ŞARKININ ADI	BESTECİ	SÖZ YAZARI
Dondurmacı	Anonim	Anonim
Dere Geliyor Dere	Anonim	Anonim
Dere Geliyor Dere	Anonim	Anonim
Mutluluk Şarkısı	M.Sun	M.Sun
10. Yıl Marşı	C.R. Rey	B.K.Çağlar- F.N.Çamlıbel
Türk'üm	S.Egüz	S.Egüz
Yarenlik	N.Levent	—
Ezgi	A.Albuz	—
Ezgi	A.Albuz	—
Ezgi	A.Albuz	—
Bülbül	Alman Ezgisi	A.U.Elöve
Ezgi	A.Albuz	—
Ezgi	A.Albuz	—
Ezgi	A.Albuz	—
Ezgi	A.Albuz	—
Bilal Oğlan	Anonim	Anonim
(İsim Yok)	Y.Bozkurt	—
Halay	Anonim	—
Çocuklarımız Biz	H.Ekim	H.Ekim
Ezgi	W.A.Mozart	—
Yüksek Yüksek Tepelere	Anonim	Anonim
Kuşlar	Alman Ezgisi	A.M.Ataman
Gençler	Alman Ezgisi	E.Zuckmayer
Kemençe	Anonim	Anonim
Kışa Veda	Alman Ezgisi	H.B.Yönetken
Kanon	A.Albuz	—
Çemberimde Gül Oya	Anonim	Anonim
Gül Ağacı Değilem	N.Mirkelamoğlu	N.Mirkelamoğlu
Yadıma Sen Düğünde	Anonim	Anonim
Ceneşe	Anonim	Anonim
Oynen Yar	Anonim	Anonim
Gençlik Marşı	C.Akın	F.H.Dağlarca
75. Yıl Cumhuriyet Marşı	A.Albuz	M.Bağcı
Strangers In The Night	B.Kaempfert	—
Figaro	W. A. Mozart	—

Ek II. Seslerin İsimlendirilmesinde Kullanılan Sistemler

The image displays a musical staff with a treble and bass clef, showing a sequence of notes and rests. Below the staff is a table with 8 rows and 12 columns, providing various notations for the same sequence of notes. The notes are represented by vertical lines with flags or circles above them, indicating specific pitches and durations.

1 -	C_0	C_1	C_2	C_3	MIDDLE C	C_5	C_6	C_7	C_8	C_9	C_{10}
2 -	C_{-1}	C_0	C_1	C_2	C_3	C_4	C_5	C_6	C_7	C_8	C_9
3 -	—	C_4	C_{16}	C_{28}	C_{40}	C_{52}	C_{64}	C_{76}	C_{88}	—	—
4 -	C_4	C_3	C_2	C_1	C	C^I	C^2	C^3	C^4	C^5	C^6
5 -	C_{II}	C_I	C	c	c^I	c^{II}	c^{III}	c^{IV}	c^V	c^VI	c^{VII}
6 -	CCC	CC	C	c	$\bar{c}$	$\bar{c}^I$	$\bar{c}^{II}$	$\bar{c}^{III}$	$\bar{c}^V$	$\bar{c}^VI$	$\bar{c}^{VII}$
7 -	CCCC	CCC	CC	C	c	c^I	c^{II}	c^{III}	c^{IV}	c^V	c^VI
8 -	c_4	c_3	c_2	c_1	c_0	c_{-1}	c_{-2}	c_{-3}	c_{-4}	c_{-5}	c_{-6}